

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Jakub PETRÁŠ

**POZEMKOVÉ ÚPRAVY JAKO NÁSTROJ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE
VENKOVSKÉHO PROSTORU – PŘÍPADOVÁ STUDIE MIKROREGIONU
VÝCHODNÍ SLOVÁCKO**

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Václav TOUŠEK, CSc.

Olomouc 2017

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo):	Bc. Jakub Petráš (R150119)
Studijní obor:	Regionální geografie
Název práce:	Pozemkové úpravy jako nástroj udržitelného rozvoje venkovského prostoru – případová studie mikroregionu Východní Slovácko
Title of thesis:	Land consolidation as a sustainable development tool for rural area - case study of Východní Slovácko region
Vedoucí práce:	doc. RNDr. Václav TOUŠEK, CSc.
Rozsah práce:	108 stran
Abstrakt:	Diplomové práce se zabývá problematikou pozemkových úprav jako nástroje udržitelného rozvoje venkovského prostoru. Součástí práce jsou kapitoly věnující se historii, současnosti a řízení pozemkových úprava udržitelného rozvoje venkova. Praktická část práce je zaměřena zhodnocení komplexních pozemkových úprav v mikroregionu Východní Slovácko.
Klíčová slova:	pozemkové úpravy, udržitelný rozvoj venkovského prostoru, mikroregion Východní Slovácko, řízený rozhovor
Abstract:	The diploma project deals with problematics of land adjustments as a sustainable development tool for rural area. Chapters dealing with history, present and land consolidation management of sustainable rural development are also part of this work. The practical part is focused on evaluation of complex land adjustments in Východní Slovácko microregion.
Keywords:	land consolidation, sustainable development of rural areas, Východní Slovácko region, interview

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci na téma Pozemkové úpravy jako nástroj venkovského prostoru – případová studie mikroregionu Východní Slovácko vypracoval samostatně pod vedením doc. RNDr. Václava Touška, CSc. a uvedl veškeré použité literární a odborné zdroje.

V Olomouci dne 24. dubna 2017

Rád bych na tomto místě poděkoval doc. RNDr. Václavu Touškovi, CSc. za vedení při tvorbě této diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat starostům obcí a projektovému manažerovi mikroregionu Východní Slovácko, za vstřícný a přátelský přístup při řízených rozhovorech. Děkuji také své partnerce a rodině za podporu a trpělivost při mém studiu.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jakub PETRÁŠ**

Osobní číslo: **R150119**

Studijní program: **N1301 Geografie**

Studijní obor: **Regionální geografie**

Název tématu: **Pozemkové úpravy jako nástroj udržitelného rozvoje
venkovského prostoru - případová studie mikroregionu
Východní Slovácko**

Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je zhodnocení pozemkových úprav jako nástroje udržitelného rozvoje venkovského prostoru. Diplomová práce bude rozdělena na kapitoly související s historií a současností pozemkových úprav, řízením o pozemkových úpravách a venkovským prostorem a jeho rozvojem. Praktická část diplomové práce se bude zabývat srovnáním teorie s praxí ve smyslu zjištění reálných dopadů pozemkových úprav na rozvoj venkova. Pro prostorové srovnání bude vybrán mikroregion Východní Slovácko, v jehož obcích již komplexní pozemkové úpravy proběhly či aktuálně probíhají. Nedílnou součástí práce bude vyhodnocení zrealizovaných řízených rozhovorů s představiteli obcí, vlastní terénní průzkum vybraného území, podrobná fotodokumentace a zhodnocení současných a budoucích vlivů na udržitelný rozvoj daného území. Zjištěné výsledky práce budou prezentovány Komisi pro rozvoj obce Bystřice pod Lopeníkem, které je autor členem a která se aktuálně probíhajícími komplexními pozemkovými úpravami v obci zabývá.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání

Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- BURIAN, Zdeněk, Jan VÁCHAL (ed.), Jan NĚMEC (ed.) a Jiří HLADÍK (ed.). Pozemkové úpravy. Praha: Consult, 2011, 207 s. ISBN 978-80-903482-8-8.
- Pozemkové úpravy: nástroj pro udržitelný rozvoj venkovského prostoru. 2., aktualiz. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2011, 28 s. ISBN 978-80-7084-944-6.
- Pozemkové úpravy "krok za krokem": podpořeno z Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013. Praha: Ministerstvo zemědělství, Odbor Řídící orgán PRV ve spolupráci s Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy, 2015. ISBN 978-80-7434-228-8.
- METODICKÝ NÁVOD K PROVÁDĚNÍ POZEMKOVÝCH ÚPRAV: (aktualizovaná verze k 1. 1. 2016). Praha: Ministerstvo zemědělství, 2010.
- SVOBODOVÁ, H., KONEČNÝ, O., BINEK, J., CHABIČOVSKÁ, K., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I., VĚŽNÍK, A., HYNEK, A. Synergie ve venkovském prostoru. 1. vyd. Brno: GaREP, spol. s r.o., 2011. 114 s. ISBN 978-80-904308-8-4.
- BINEK, J., SVOBODOVÁ, H., CHABIČOVSKÁ, K., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I. Rozvojové možnosti obcí. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010. 52 s. ISBN 978-80-87147-29-0.
- NOVÁČEK, Pavel. Udržitelný rozvoj. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci,
- FARINA, Almo. Principles and methods in landscape ecology: toward a science of landscape. Dordrecht: Springer, 2006, xxii, 412 p. Landscape series (Springer (Firm)), v. 3. ISBN 9781402033292.

Vedoucí diplomové práce: doc. RNDr. Václav Toušek, CSc.

Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 28. ledna 2016

Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2017

L.S.

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 28. ledna 2016

OBSAH

Úvod	9
1 Přehled použité literatury.....	10
2 Metodika práce	13
3 Historie pozemkových úprav	22
3.1 Pozemkové úpravy v období feudalismu	22
3.2 Pozemkové úpravy v období kapitalismu.....	23
3.3 Pozemkové úpravy v období socialismu.....	23
4 Současnost pozemkových úprav.....	25
4.1 Definice a legislativa pozemkových úprav.....	25
4.2 Cíle a význam pozemkových úprav	26
4.3 Předmět a obvod pozemkových úprav.....	31
4.4 Formy pozemkových úprav.....	32
4.5 Výsledky pozemkových úprav.....	33
4.6 Státní pozemkový úřad.....	36
4.7 Zdroje financování pozemkových úprav	40
4.8 Pozemkové úpravy v Programu rozvoje venkova 2014-2020	43
5 Řízení o pozemkových úpravách.....	45
5.1 Účastníci řízení	45
5.2 Zahájení řízení.....	46
5.3 Úvodní jednání	47
5.4 Podrobný průzkum terénu a jeho vyhodnocení	50
5.5 Zpracování soupisu nároků vlastníků pozemků	50
5.6 Plán společných zařízení.....	52
5.7 Návrh nového uspořádání pozemků	54
5.8 Realizace společných zařízení	56

6	Venkovský prostor a udržitelný rozvoj na místní úrovni.....	57
6.1	Venkov a venkovský prostor – základní charakteristika	57
6.2	Funkce venkova.....	60
6.3	Aktéři rozvoje venkova	61
6.4	Nástroje rozvoje venkova	63
6.5	Udržitelný rozvoj a místní úroveň	66
7	Komplexní pozemkové úpravy v mikroregionu Východní Slovácko.....	69
7.1	Mikroregion Východní Slovácko	69
7.2	Obce mikroregionu s ukončenými komplexními pozemkovými úpravami	71
7.3	Obce mikroregionu se zahájenými komplexními pozemkovými úpravami	73
7.3.1	Přívalová povodeň v obci Bystřice pod Lopeníkem	74
7.4	Komplexní pozem. úpravy očima starostů obcí a manažera mikroregionu	76
7.4.1	První část řízeného rozhovoru	76
7.4.2	Druhá část řízeného rozhovoru	80
8	Závěr.....	100
9	Summary	102
10	Seznam použité literatury.....	104

Úvod

K tématu komplexních pozemkových úprav by se dalo napsat hned několik diplomových prací, přičemž každá tato práce by se danou problematikou zabývala z jiného úhlu pohledu. Na komplexní pozemkové úpravy lze nahlížet z pozice legislativní, stavební, krajinářské či environmentální.

Hlavním cílem této diplomové práce je zhodnocení komplexních pozemkových úprav jako nástroje udržitelného rozvoje venkovského prostoru. K výběru tématu mě vedlo zahájení komplexních pozemkových úprav v obci Bystřice pod Lopeníkem, odkud pocházím a kde jsem členem Komise pro rozvoj obce. Diplomová práce částečně navazuje také na mou bakalářskou práci, ve které jsem se zabýval rozvojem cykloturistiky a výstavbou cyklistické infrastruktury taktéž pomocí plánu společných zařízení, který vyplývá z komplexních pozemkových úprav. Při studiu materiálů souvisejících s danou problematikou jsem doposud nenarazil na zhodnocení skutečných dopadů pozemkových úprav pro dané obce. Mým dílčím cílem tedy bylo srovnání teorie s praxí, původních představ s reálnými výsledky. Za tímto účelem byla zrealizována terénní šetření, při kterých proběhla podrobná fotodokumentace a především řízené rozhovory s projektovým manažerem a se starosty těch obcí, ve kterých již komplexní pozemkové úpravy proběhly či aktuálně probíhají. Jako zkoumané území byl vybrán mikroregion Východní Slovácko, který se skládá z šesti obcí, které již s pozemkovými úpravami mají určité zkušenosti. Další dílčí cíl bylo hlubší seznámení s danou problematikou. Zjištěné výsledky práce budou prezentovány v Komisi pro místní rozvoj obce Bystřice pod Lopeníkem a při veřejných zasedáních v procesu řízení komplexních pozemkových úprav.

1 Přehled použité literatury

Publikace *Pozemkové úpravy* (Burian a kol., 2011) se mi stala základní literaturou, ze které jsem čerpal informace k tématu pozemkových úprav. Na knize se podílelo celkem 37 spoluautorů a odborníků, kteří se danou problematikou zabývají již mnoho let. Vyšla za podpory Ministerstva zemědělství, Státního pozemkového úřadu a Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy. Dala si za cíl vysvětlit široké veřejnosti, co pozemkové úpravy jsou a zvýšit tak povědomí o této činnosti v našem státě. Text je členěn do řady kapitol, odborné texty jsou doplněny fotografiemi, které zachycují tvárnost krajiny. Významná část publikace patří konkrétním akcím, které byly realizovány v rámci programu pozemkových úprav. Z knihy byly čerpány informace ke kapitole Historie pozemkových úprav, ale také kapitole Současnost pozemkových úprav. Použity byly fotografie jako názorné ukázky k daným tématům. Informace ke kapitole Řízení pozemkových úprav byly čerpány ze zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech. Z anglicky psané literatury byla využita publikace *Principles and methods in landscape ecology: toward a science of landscape* (Farina, 2006), odkud byly čerpány další informace k principům a metodám pozemkových úprav. Z akademických prací zaměřených na pozemkové úpravy jsem využil diplomovou práci *Pozemkové úpravy* (Dumbrovská, 2009) a *Vývoj krajiny po provedených pozemkových úpravách – teorie a praxe* (Pavelková, 2013).

Ministerstvo zemědělství se svými publikacemi, které souvisí s pozemkovými úpravami, zaměřuje především na laickou veřejnost. Jejich obsahem je představení pozemkových úprav, jejich cílů a významů, základní seznámení s procesem a řízením, představení výsledků a také ukázka zrealizovaných prvků z plánu společných zařízení či zodpovězení nejčastějších otázek s daným tématem souvisejících. S tématem diplomové práce úzce souvisí publikace *Pozemkové úpravy: nástroj pro udržitelný rozvoj venkovského prostoru* (Ministerstvo zemědělství, 2011, 2. aktualizované vydání) a publikace *Pozemkové úpravy "krok za krokem"* (Ministerstvo zemědělství, 2015), na které se také podílel Státní zemědělský intervenční fond a Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy. Především pro kapitolu Řízení o pozemkových úpravách byl využit *Metodický návod k provádění pozemkových úprav* (Ministerstvo zemědělství, 2010, aktualizovaná verze k 1. 1. 2016). Mnoho informací bylo také čerpáno z resortního

portálu Ministerstva zemědělství (www.eagri.cz) či internetových stránek Státního pozemkového úřadu (www.spucr.cz).

Informace ke kapitolám zabývající se venkovským prostorem jsem čerpal z publikací vydaných společností GaREP, která působí v oblasti regionálního rozvoje. Mezi klíčové specializace společnosti patří strategické plánování, konkrétně tvorba rozvojových dokumentů pro kraje, obce, svazky obcí a další typy regionů. K dané kapitole byla velmi inspirativní publikace *Synergie ve venkovském prostoru* (Svobodová a kol., 2011), která byla vytvořena v rámci výzkumného úkolu Ministerstva zemědělství, jako čtvrtá a závěrečná ze série publikace rozvíjejících téma synergie. Z dílčích témat byly pro tuto diplomovou práci čerpány informace z publikace *Synergie ve venkovském prostoru – Aktéři a nástroje rozvoje venkova* (Binek a kol., 2009), která byla vytvořena jako první ze série publikací rozvíjející téma synergie. Zaměřuje se na pojetí venkova (jeho vymezením a znaky), rozvojovými strukturami ve venkovském prostoru (aktéry rozvoje a jejich specifikami) a nástroji rozvoje venkova (typy nástrojů). Cílem publikace je stručnou formou přiblížit základní definici, metodologický přístup k venkovu a zdůraznit vybrané rozvojové souvislosti venkova důležité pro synergii rozvojových aktivit. Další informace související s problematikou venkova a venkovského prostoru byly čerpány z monografií autorů, kteří se podíleli na publikacích vydaných společností GaREP. Jedná se o publikace *Venkovský prostor a jeho oživení* (Binek a kol., 2007), *Rozvojové možnosti obcí* (Binek a kol., 2010), *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje* (Galvasová a kol., 2007), rigorózní práce *Faktory rozvoje venkova v podmínkách České republiky* (Svobodová, 2009) nebo skriptum *Úvod do geografie venkova* (Svobodová a Věžník, 2014). Informace k procesům venkova byly čerpány ze zahraniční literatury *Rural Geography: processes responses and experiences in rural restructuring* (Woods, 2005).

Udržitelnému rozvoji se dlouhodobě věnuje vysokoškolský pedagog Univerzity Palackého v Olomouci Pavel Nováček, který vydal v roce 2010 knihu *Udržitelný rozvoj*. Všechny kapitoly knihy představují dané téma z různých pohledů a dokazují množství autorových znalostí k dané problematice. Pro potřeby této diplomové práce bylo čerpáno ze čtvrté a jádrové části celé knihy, věnující se udržitelnému rozvoji. Od obecných východisek k definování udržitelného rozvoje jsem se dostal ke kapitole

4.9.5 Místní Agenda 21 (udržitelný rozvoj na lokální úrovni), která s tématem diplomové práce úzce souvisí. Další informace byly čerpány také z diplomové práce *Hodnocení udržitelného rozvoje na regionální i místní úrovni* (Janovská, 2013).

Pro charakteristiku mikroregionu Východní Slovácko, kterým se zabývala praktická část diplomové práce zaměřená na zhodnocení komplexních pozemkových úprav v mikroregionu, byl využit strategický dokument MAS Východní Slovácko *Strategie, komunitně vedeného místního rozvoje MAS Východní Slovácko pro období 2014-2020*. Dodatečné informace byly čerpány z internetových stránek členských obcí.

Ani po písemné konzultaci s ústředím Státního pozemkového úřadu a osobní konzultací s vedoucími poboček Státního pozemkového úřadu Uherské Hradiště a Břeclav se mi nepodařilo získat data související se zpětnou vazbou na pozemkové úpravy. Stejně tak se mi nepodařilo dohledat odbornou literaturu, která by se zabývala reálnými výsledky komplexních pozemkových úprav na udržitelný rozvoj obce.

2 Metodika práce

Za účelem získání hlubších znalostí k dané problematice jsem absolvoval praxi u organizace Státní pozemkový úřad, Krajský pozemkový úřad pro Zlínský kraj, Pobočka Uherské Hradiště v rozsahu třech týdnů (21. 3. – 8. 4. 2016). Během praxe jsem se seznámil s agendou se zaměřením na řízení jednoduchých a komplexních pozemkových úprav v rámci působnosti pobočky Státního pozemkového úřadu Uherské Hradiště. Praxe byla průřezem jednotlivých fází řízení (zahájení pozemkových úprav, nároky, plán společných zařízení, návrh nového uspořádání pozemků, vydávání rozhodnutí, realizace pozemkových úprav), a to včetně specifika jednání s účastníky řízení, jednání s dotčenými orgány státní správy či přebírání díla od zhotovitelů pozemkových úprav. Během praxe jsem se podrobně seznámil se souvisejícími právními předpisy – zákonem č. 500/2004 Sb. (správní řád), zákonem č. 139/2002 Sb. (o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech) a vyhláškou č. 13/2014 Sb. (o postupu při provádění pozemkových úprav). Vypomáhal jsem také při registraci účastníků řízení na úvodním jednání v rámci komplexních pozemkových úprav obcí Bzová a Krhov, pro veřejnou zakázku komplexních odzemkových úprav Bystřice pod Lopeníkem jsem si vyzkoušel zpracování části zadávací dokumentace. Účastnil jsem se čtených terénních šetření v katastrálním území Bystřice pod Lopeníkem, Lopeník a Přečkovice. V terénu jsem se seznámil s realizovanými prvky plánu společných zařízení v katastrálním území Prakšice, Suchá Loz a Ostrožská Lhota.

Za účelem rozšíření znalostí souvisejících s mým tématem diplomové práce, jsem se dne 3. 5. 2016 účastnil semináře „*Rozvoj obce a pozemkové úpravy*“, který byl pořádán Spolkem pro obnovu venkova a konal se v prostorách Krajského úřadu Jihomoravského kraje. Seminář byl velmi naučný, jelikož se jej zúčastnili přední odborníci dané problematiky. Jana Podhrázká z Mendlovy univerzity v Brně (Ústav aplikované a krajinné ekologie) vedla přednášku na téma – *Opatření proti erozi v pozemkových úpravách*, Josef Haar (Státní pozemkový úřad, Pobočka Břeclav) měl prezentaci na téma – *Úloha pozemkových úřadů, spolupráce s obcemi, postup při návrhu a realizace navržených opatření*, Michal Prokop (Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy) se zaměřil na téma – *Pozemkové úpravy – přínos pro obce, spolupráce*

samosprávy, vlastníků a hospodářů při pozemkových úpravách. Na územní systém ekologické stability se na semináři zaměřil Josef Glos (společnost AGERIS) – *Funkce ÚSES v krajině, jeho legislativní ukotvení a vazba na pozemkové úpravy*, Jaroslav Tměj (společnost Agroprojekce Litomyšl) měl výstup na téma – *Tvorba vodohospodářských opatření a opatření ke zpřístupnění pozemků.*

Pro porovnání teorie s praxí byl v průběhu jara 2017 realizován se všemi starosty obcí a manažerem mikroregionu Východní Slovácko řízený rozhovor, jehož náplní bylo téma komplexních pozemkových úprav. Obsahem byly otázky související s komplexními pozemkovými úpravami, jejich významem a reálným dopadem na udržitelný rozvoj venkovského prostoru.

Řízený rozhovor byl rozdělen na dvě části. **První část** se zaměřovala na základní teoretické znalosti komplexních pozemkových úprav a názorů na ně. Zkoumáno bylo také celkové vnímání tohoto nástroje ve smyslu udržitelného rozvoje venkovského prostoru. Do této části řízeného rozhovoru byl zapojen také projektový manažer mikroregionu Východní Slovácko a starostové všech šesti členských obcí (celkový počet dotazovaných byl sedm). **Druhá část** řízeného rozhovoru byla rozdělena na obce, ve kterých již komplexní pozemkové úpravy proběhly a obce, ve kterých byly tyto úpravy zahájeny a nebyly dosud ukončeny. Do této části řízeného rozhovoru již nebyl zapojen manažer mikroregionu, ale pouze starostové obcí (celkový počet dotazovaných byl šest). U obcí, kde byly pozemkové úpravy ukončeny, jsem se zaměřil na dosavadní zkušenosti, porovnání reálných výsledků s původními představami a konkrétní dopady pozemkových úprav na rozvoj dané obce. Zajímal jsem se také o již realizovaná opatření z plánu společných zařízení, jaké mají výsledky, jak ovlivňují hospodaření obce či jaká opatření hodlají v horizontu pěti let realizovat, případně z jakých zdrojů. Závěr rozhovoru souvisel se zhodnocením komplexních pozemkových úprav, zdali v nich starostové vidí nějaký problém či nedostatek a pokud ano, tak v čem. V případě obcí, kde komplexní pozemkové úpravy dosud probíhají, jsem se zaměřil na dosavadní zkušenosti a očekávané dopady pozemkových úprav na rozvoj dané obce. Zajímal jsem se také o opatření, která hodlají vybudovat jako první, jak hodlají realizaci financovat a jaký od nich očekávají výsledek. V souvislosti s realizací těchto opatření a jejich převedením do majetku obce jsem se zajímal o předpokládaný vliv tohoto faktu na

budoucí hospodaření obce. Závěr rozhovoru opět směřoval na celkové zhodnocení komplexních pozemkových úprav, zdali v nich starostové obcí a vedení mikroregionu vidí nějaký problém či nedostatek a pokud ano, tak v čem.

Přikládám vzor řízeného rozhovoru:

---

*Vážený pane starosto, oslovuji Vás s požadavkem na realizaci řízeného rozhovoru pro potřeby mé diplomové práce, která se jmenuje „**Pozemkové úpravy jako nástroj udržitelného rozvoje venkovského prostoru – případová studie mikroregionu Východní Slovácko**“. Cílem této diplomové práce je zhodnocení pozemkových úprav jako nástroje rozvoje venkova. Pro prostorové srovnání jsem se rozhodl aplikovat řízený rozhovor na úrovni starostů obcí, které jsou součástí mikroregionu Východní Slovácko. Část rozhovoru je uskutečňována také s manažery mikroregionu. Náplní rozhovoru jsou otázky související s pozemkovými úpravami.*

Získaná data by měla pomoci komplexnímu srovnání pozemkových úprav ve smyslu udržitelného rozvoje venkovského prostoru v praxi. Budou srovnány reálné výsledky a dopady s představami - a to v případech komplexních pozemkových úprav ukončených či stále probíhajících.

Z praktických důvodů bude rozhovor nahráván a to pouze pro potřeby této práce. Celý rozhovor by měl trvat přibližně 20-30 minut.

Velmi Vám děkuji za Váš čas a poskytnuté odpovědi.

V _____, dne _____ 2017

Seznam otázek pro řízený rozhovor:

1) Setkal jste se již někdy s komplexními pozemkovými úpravami?

ano

ne

2) Uveďte, čím se podle Vás komplexní pozemkové úpravy zabývají.

K jednotlivým tématům prosím uveďte i význam.

protierozní opatření

malý význam

střední význam

velký význam

protipovodňová opatření

malý význam

střední význam

velký význam

opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí

malý význam

střední význam

velký význam

obnova cestní sítě v krajině

malý význam

střední význam

velký význam

ujasnění vlastnických vztahů pozemků a jejich jasné vymezení

malý význam

střední význam

velký význam

jiné:

malý význam

střední význam

velký význam

3) Jaké jsou podle Vás největší výhody a nevýhody komplexních pozemkových úprav?

Odpověď: _____

4) Vnímáte komplexní pozemkové úpravy jako nástroj udržitelného rozvoje venkovského prostoru? Pokud ano, jaký na něj mají vliv?

ano

ne

mimořádný

velký

malý

zanedbatelný

nedokážu posoudit

5) Proběhly již v minulosti ve Vaší obci komplexní pozemkové úpravy?

ano

ne

5.1) Jaké byly důvody k zahájení komplexních pozemkových úprav?

žádost vlastníků na základě nadpoloviční výměry zemědělské půdy

realizace protipovodňových opatření

realizace protierozních opatření

zpřístupnění pozemků

stavební činnost

jiné:

5.2) Jaké jsou Vaše dosavadní zkušenosti s komplexními pozemkovými úpravami?

velmi pozitivní

spíše pozitivní

pozitivní i negativní

spíše negativní

velmi negativní

nedokážu posoudit

5.3) Jak se podle Vás liší dosavadní reálné výsledky komplexních pozemkových úprav s původními představami, plány?

výrazně se liší

spíše se liší

spíše se shodují

shodují se zcela

nedokážu posoudit

5.4) Jaký celkový dopad mají komplexní pozemkové úpravy na udržitelný rozvoj obce? (Můžete uvést i konkrétní příklady)

☐ velmi pozitivní	☐ spíše pozitivní	☐ pozitivní i negativní
☐ spíše negativní	☐ velmi negativní	☐ nedokážu posoudit

Konkrétní dopady: _____

5.5) Jaká společná opatření se do současné doby podařilo zrealizovat? Jaké mají výsledky?

Opatření č. 1: _____

☐ velmi pozitivní	☐ spíše pozitivní	☐ pozitivní i negativní
☐ spíše negativní	☐ velmi negativní	☐ nedokážu posoudit

Opatření č. 2: _____

☐ velmi pozitivní	☐ spíše pozitivní	☐ pozitivní i negativní
☐ spíše negativní	☐ velmi negativní	☐ nedokážu posoudit

5.6) Realizovaná společná opatření či pozemky k těmto účelům vyhrazené jsou v majetku obce, jak to ovlivňuje hospodaření obce (např. údržba, opravy)? (Můžete uvést i konkrétní dopady)

☐ velmi výrazně	☐ výrazně	☐ dopad je minimální
☐ bez ovlivnění	☐ nedokážu posoudit	

Konkrétní dopady: _____

5.7) Hodláte v časovém horizontu pěti let realizovat nějaká další opatření?

Případně z jakých finančních zdrojů?

ano

ne

rozpočet obce

dotace EU

státní dotace

5.8) Vidíte v komplexních pozemkových úpravách nějaký problém, nedostatek? Pokud ano, tak v čem?

ano

ne

Konkrétní příklad: _____

6) Probíhají v současné době ve Vaší obci komplexní pozemkové úpravy?

ano

ne

6.1) Jaké byly důvody k zahájení komplexních pozemkových úprav?

žádost vlastníků na základě nadpoloviční výměry zemědělské půdy

realizace protipovodňových opatření

realizace protierozních opatření

zpřístupnění pozemků

stavební činnost

jiné:

6.2) Jaké jsou Vaše dosavadní zkušenosti s komplexními pozemkovými úpravami? V jaké fázi se v současné době úpravy nacházejí?

velmi pozitivní

spíše pozitivní

pozitivní i negativní

spíše negativní

velmi negativní

nedokážu posoudit

Současný stav: _____

6.3) Jaký celkový dopad budou podle Vás mít komplexní pozemkové úpravy na rozvoj obce? (Můžete uvést i konkrétní příklady)

☐ velmi pozitivní	☐ spíše pozitivní	☐ pozitivní i negativní
☐ spíše negativní	☐ velmi negativní	☐ nedokážu posoudit

Konkrétní dopady: _____

6.4) Jaká společná opatření hodláte realizovat nejdříve? Jaký očekáváte výsledek?

Opatření č. 1: _____

☐ velmi pozitivní	☐ spíše pozitivní	☐ pozitivní i negativní
☐ spíše negativní	☐ velmi negativní	☐ nedokážu posoudit

Opatření č. 2: _____

☐ velmi pozitivní	☐ spíše pozitivní	☐ pozitivní i negativní
☐ spíše negativní	☐ velmi negativní	☐ nedokážu posoudit

6.5.) Budoucí realizovaná společná opatření či pozemky k těmto účelům vyhrazené budou v majetku obce, jak to podle Vás ovlivní hospodaření obce (např. údržba, opravy)? (Můžete uvést i konkrétní příklady)

☐ velmi výrazně	☐ výrazně	☐ dopad bude minimální
☐ bez ovlivnění	☐ nedokážu posoudit	

Konkrétní dopady: _____

6.6) Máte v plánu na budoucí prvotní (nejdůležitější) realizaci opatření navázat další realizací? Pokud ano, tak z jakých finančních zdrojů?

ano

ne

rozpočet obce

dotace EU

státní dotace

6.7) Vidíte v komplexních pozemkových úpravách nějaký problém, nedostatek? Pokud ano, tak v čem?

ano

ne

Konkrétní příklad: _____

3 Historie pozemkových úprav

„V širším významu je pozemkovými úpravami každý lidský vědomý zásah do krajiny vyvolaný jinými než pouze základními existenčními důvody, s cílem vytvoření podmínek pro racionální uspořádání vlastnických vztahů k zemědělským a lesním pozemkům s ohledem na hospodaření a na potřeby krajiny, včetně realizace společných zařízení, což vede k uspokojení potřeb (někdy jen jejich části) organizované společnosti a k ekonomickému zisku“ (Burian a kol., 2011). Pozemkové úpravy v každé zemi a v každé době jsou dle Dumbrovského (2004) vždy odrazem politických, hospodářských, ekonomických a právních poměrů v dotyčné zemi. V každém období byly a jsou jiné důvody pro úpravu pozemkové držby a spolu s tím i jiné důsledky a způsoby provádění pozemkových úprav. Každá změna v zemědělství vyvolávala jejich novou etapu. Tyto změny byly dány novými technologiemi zemědělské výroby, změnou v uspořádání vlastnických a nájemních práv, v zajišťování pracovní síly na pozemcích a změnou ve způsobu výběru daně z pozemků (Dumbrovský, 2004).

3.1 Pozemkové úpravy v období feudalismu

Vzhledem k výše popsanému, lze počátek historie pozemkových úprav na našem území datovat ve středověku, kdy ve 12. století dochází k tzv. vnitřní kolonizaci. Postupně dochází k růstu populace, k mýcení a vypalování lesů, upravování pastvin atd. Při nedostatku domácí pracovní síly poddaných dochází na konci 12. a poté ve 13. století na našem území k tzv. velké kolonizaci. Rozsáhlá území jsou v tomto období zabírána především německými kolonisty, kteří začali velmi výrazně měnit podobu osídlení a ráz krajiny. Organizace půdního fondu byla svěřena tzv. lokátorovi, jehož úkolem byly například měřické práce, určení způsobu zastavění vsí nebo rozvržení půdního fondu na jednotlivé lány, čímž vznikly nové protáhlé tvary pozemků. Období velké kolonizace je z hlediska pozemkových úprav považováno za nejvýznamnější od 12. do 17. století (Burian a kol., 2011).

3.2 Pozemkové úpravy v období kapitalismu

V roce 1848 byl vydán císařský patent rušící nevolnictví a stal se tak základním podmětem ve vývoji pozemkových úprav. Bývalí poddaní se díky tomu stali vlastníky půdy, což vedlo k dělení, roztržitosti pozemků, nevhodnému tvaru pozemků a nepřístupnosti pozemků. V roce 1849 na tyto problémy zareagoval rakouský hospodářský kongres, který zdůraznil rozvoj zemědělství scelováním pozemků. V roce 1855 byl vypracován první scelovací návrh, který však nebyl nikdy realizován. Teprve v roce 1883 byl vydán říšský rámcový zákon o scelování hospodářských pozemků. V důsledku různé politické situace v Českých zemích se vyvíjely pozemkové úpravy a scelování rozdílně. Pro Moravu byl tento zákon přijat až v roce 1884, pro Slezsko v roce 1887, v Čechách se přijetí zákona zprvu nepodařilo prosadit vůbec, teprve až v roce 1940 byla působnost moravských zemských scelovacích zákonů rozšířena i na Čechy (Burian a kol., 2011). Po druhé světové válce byla snaha připravit nový scelovací zákon, ve kterém by byly uplatněny poznatky a požadavky pro vybudování moderního zemědělství založeného na soukromém vlastnictví. Po přijetí zákona č. 142/1947 Sb. je přijat zákon o nové pozemkové reformě č. 46/1948 Sb., a teprve potom je schválen další zákon č. 47/1948 Sb., o některých technicko-hospodářských úpravách pozemků (zákon scelovací), který obsahoval jednotné právní normy pro celou republiku (Burian, 2011). Výhodou bylo, že veškerá iniciativa měla být v rukou samotných zemědělců. Scelování se mělo provádět prostřednictvím scelovacích družstev, jejichž členy byli všichni přímí účastníci pozemkové úpravy a zástupci obce. Nejvyšším dozorčím orgánem bylo Ministerstvo zemědělství. Veškeré náklady měly být hrazeny státem (Dumbrovský, 2004).

3.3 Pozemkové úpravy v období socialismu

Podle Buriana (2011), probíhaly pozemkové úpravy v období socializace třemi hlavními etapami vývoje. **První etapa** spadá do let 1950-1960, kdy začala vznikat JZD. Úpravy prováděné v této době se ještě řídily scelovacím zákonem č. 47/1948 Sb., který byl v roce 1955 nahrazen vládním nařízením č. 47/1955 Sb., o opatření v oboru hospodářsko-technických úprav pozemků, a poté i prováděcí vyhláškou č. 27 z roku 1958. **Druhá etapa** socialistických pozemkových úprav probíhala v období 1960-1972,

kdy dochází k prvnímu slučování malých družstev ve větší celky s výměrou do 1 000 ha. Stejně tak docházelo ke slučování pozemků s cílem maximálního využití půdního fondu pro zemědělskou výrobu. Zorávány byly meze, louky a pastviny, rušeny byly celé cestní sítě. V průběhu této etapy byl v převážné míře vytvořen obraz krajiny, který existuje v současné době. Třetí etapa začala po roce 1974 s plánem dokončení v první polovině 90. let. Pro tuto etapu je charakteristické nekoordinované vytvoření rozsáhlých pozemkových bloků, které dosahovaly výměry několika tisíc hektarů. Pouze na papíře zůstávaly projekty, které se zaměřovaly kromě organizace půdního fondu a maximální využitelnost mechanizace také ochranu a tvorbu životního prostředí. Po roce 1989 začala vznikat zcela nová etapa v historii pozemkových úprav.

Obr. 1: Rozsáhlé pozemkové bloky s absencí protierozních opatření - dědictví z dob předešlých

Zdroj: *Nenápadný nepřítel jménem eroze. Česká pozice [online]. 2014 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: http://ceskapozice.lidovky.cz/nenapadny-nepritel-jmenem-eroze-da5-/tema.aspx?c=A140723_144040_pozice-tema_paja*

4 Současnost pozemkových úprav

„Přestože je z hlediska života společnosti dvacet let krátké období, je nutné konstatovat, že změny od roku 1989 do současnosti byly zcela zásadní a převratné. Z pohledu půdní družby se vlastně jednalo o pozemkovou reformu, kdy se politickým rozhodnutím znovu nadřadily vlastnické vztahy nad vztahy uživatelské“ (Burian a kol., 2011).

4.1 Definice a legislativa pozemkových úprav

Definice pozemkových úprav vychází z § 19 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku. Pozemkovými úpravami jsou dle § 19 odstavce 1 tohoto zákona *změny v uspořádání pozemků v určitém území provedené za účelem vytvoření půdně ucelených hospodářských jednotek podle potřeb jednotlivých vlastníků půdy a s jejich souhlasem a podle celospolečenských požadavků na tvorbu krajiny, životního prostředí a na investiční výstavbu.* Ze zákona č. 229/1991 Sb., vychází zákon č. 139/2002 Sb. o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, který dle § 2 tohoto zákona definuje pozemkové úpravy jako proces, kde se *ve veřejném zájmu prostorově a funkčně uspořádávají pozemky, scelují se nebo dělí a zabezpečuje se jimi přístupnost a využití pozemků a vyrovnání jejich hranic tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy. V těchto souvislostech původní pozemky zanikají a zároveň se vytvářejí pozemky nové, k nimž se uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena v rozsahu rozhodnutí podle § 11 odst. 8. Současně se jimi zajišťují podmínky pro zlepšení kvality života ve venkovských oblastech včetně napomáhání diverzifikace hospodářské činnosti a zlepšování konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu, lesní hospodářství a vodní hospodářství zejména v oblasti snižování nepříznivých účinků povodní a sucha, řešení odtokových poměrů v krajině a zvýšení ekologické stability krajiny. Výsledky pozemkových úprav slouží pro obnovu katastrálního operátu a jako neopomenutelný podklad pro územní plánování.*

Pozemkové úpravy jsou dle současného ministra zemědělství Mariana Jurečky „jedním z klíčových nástrojů pro rozvoj venkova, neboť ve veřejném zájmu nově uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena. Vytvářejí příznivé

podmínky pro racionalizaci zemědělské výroby, přispívají k ochraně a tvorbě zemědělské krajiny a také zlepšují hospodaření s vodou v krajině. Pozemkové úpravy se zároveň významně dotýkají obcí, protože napomáhají rozvoji celého správního území obce. Přitom jsou současně prosazovány principy ochrany půdy, vody a dalších složek životního prostředí ve venkovské krajině. Je důležité brát pozemkové úpravy jako opatření, která povedou k navrácení původní rozmanitosti krajiny a udržení jejích hlavních rysů. Jsou totiž nejučinnějším nástrojem krajinného plánování a výrazně přispívají k obnově zanedbané a poničené krajiny při respektování požadavků trvale udržitelné zemědělské produkce“ (Pozemkové úpravy: krok za krokem, 2015).

4.2 Cíle a význam pozemkových úprav

„Pozemkové úpravy jsou v našich podmínkách jedinečným nástrojem pro celkové řešení zemědělské krajiny a venkovského prostoru vůbec. Potřeby venkova musí každý opravdu odpovědný společenský systém cílevědomě zajišťovat. Jde o investice dlouhodobé, možná nepřinášející okamžitý efekt, zato zcela zapadající do strategie udržitelného rozvoje“ (Buriana kol., 2011). Ministerstvo zemědělství zdůrazňuje v knize *Pozemkové úpravy: nástroj pro udržitelný rozvoj venkovského prostoru (2011)* význam pozemkových úprav jako jednoho z klíčových nástrojů rozvoje venkova. Ve stejné knize ale v aktualizovaném vydání (2014) Ministerstvo zemědělství charakterizuje pozemkové úpravy jako nástroj, který „významně zasahuje do rozvoje obcí a napomáhá rozvoji celého správního území obce. Díky tomu jsou pozemkové úpravy velmi významným a jedinečným nástrojem rozvoje venkova. Je důležité je brát jako opatření, která povedou k navrácení původní krajiny a jejích hlavních rysů, jež by si měla příroda sama osvojit. Jedná se o krajinu prostupnou, malebnou, s prvky, které v ní měly po staletí nezastupitelné místo.“

Dle ministerstva, mají pozemkové úpravy nesporný efekt v oblasti udržitelného rozvoje a napomáhají také rozvoji podnikání. Při provádění pozemkových úprav totiž dochází k racionálnímu uspořádání pozemků všech vlastníků půdy v řešeném území a podle potřeby také k reálnému vytyčení těchto pozemků v terénu. Současně s výše uvedeným se zajišťují podmínky pro zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění

půdního fondu, funkční vodní hospodářství a zvýšení ekologické stability krajiny. Cestou pozemkových se též obnovuje katastr nemovitostí.

Mezi hlavní cíle pozemkových úprav patří:

- obnovení osobního vztahu lidí zemědělské půdě a krajině s důrazem na zvýšení kvality života na venkově,
- zpřístupnění pozemků jejich vlastníkům a celkové zvýšení propustnosti krajiny,
- vytvoření podmínek pro racionální hospodaření na zemědělských pozemcích,
- důsledná ochrana zemědělské půdy,
- ochrana kvality vody, zvýšení její retence v krajině a minimalizace povodňových škod,
- obnovení struktury krajiny, zvýšení její biodiverzity a celkové ekologické stability.

Obr. 2: Systém protipovodňových nádrží (k. ú. Prakšice a Pašovice, okres Uh. Hradiště)

Zdroj: Soutěž společné zařízení roku. Státní pozemkový úřad [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://soutezszr.spucr.cz/>

Význam pozemkových úprav lze zohlednit v různých kategoriích, jelikož může mít na každý zainteresovaný subjekt jiné dopady. Odborná publikace Ministerstva zemědělství *Pozemkové úpravy – nástroj udržitelného rozvoje (2011)* dělí význam pozemkových úprav pro obce, pro vlastníky pozemků a jejich uživatele (nájemce) a pro katastr nemovitostí.

Význam pozemkových úprav pro obce:

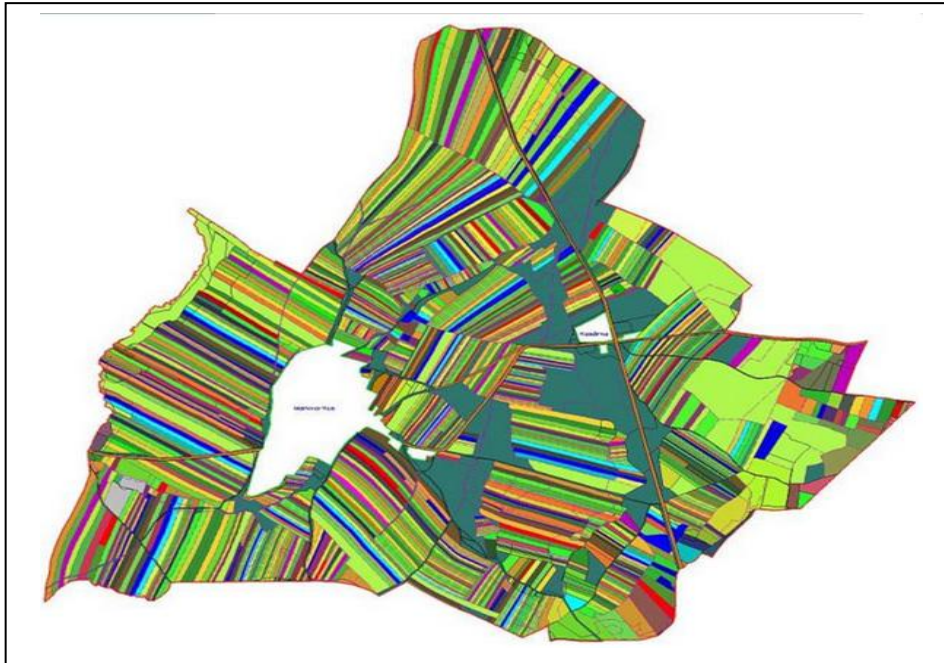
- zprůhlednění vlastnických vztahů k pozemkům,
- dohledání doposud nezapsaného obecního majetku a jeho optimální rozmístění v kontextu s veřejně prospěšnými záměry v krajině,
- možnost převedení pozemků pod navrženými společnými zařízeními do vlastnictví obce, což vede ke zjednodušení jejich budoucí realizace,
- realizace prvků společných zařízení přecházejících do majetku obce pozemkovým úřadem ze státních prostředků nebo zdrojů EU (pokud není stanoveno jinak),
- snížení pohybu zemědělské techniky v intravilánu v důsledku realizace polních cest v extravilánu,
- zlepšení propustnosti krajiny vybudováním polních cest a jejich všestranným využitím (např. jako cyklotras a tím zatraktivnění oblastí pro turistiku),
- vyřešení neškodného odvedení povrchových vod a ochrany území před záplavami pomocí realizace protierozních a vodohospodářských opatření,
- zvýšení ekologické stability, pestrosti a retenční schopnosti krajiny realizací místních prvků ÚSES (územní systém ekologické stability),
- konkretizace některých prvků dle územního plánu do úrovně vlastnických parcel,
- nové uspořádání pozemků tak, aby byly přístupné a zemědělsky využitelné i po realizaci výstavby prvků veřejné infrastruktury (např. obchvatů obcí, silničních a železničních koridorů apod.).

Význam pozemkových úprav pro vlastníky pozemků a jejich uživatele (nájemce):

- upřesnění vlastnictví pozemků co do výměry i polohy,
- úprava tvaru pozemků a možnost jejich scelení,
- možnost reálného rozdělení spoluvlastnictví,
- bezplatné první vytyčení nových pozemků v terénu,
- zpřístupnění pozemků vytvořením sítě polních cest,
- zvýšení tržní ceny pozemků,
- možnost zahájení užívání svých pozemků, které byly před pozemkovou úpravou nepřístupné,
- ukončení zatímního užívání cizích pozemků,
- uzavření nových nájemních smluv na již zcela přesnou výměru jednotlivých parcel,
- lustrování pozemků,
- vyšší efektivita využití pozemků včetně stabilizace jejich užívání,
- vytyčení lesních pozemků (v případě jejich řešení v pozemkových úpravách).

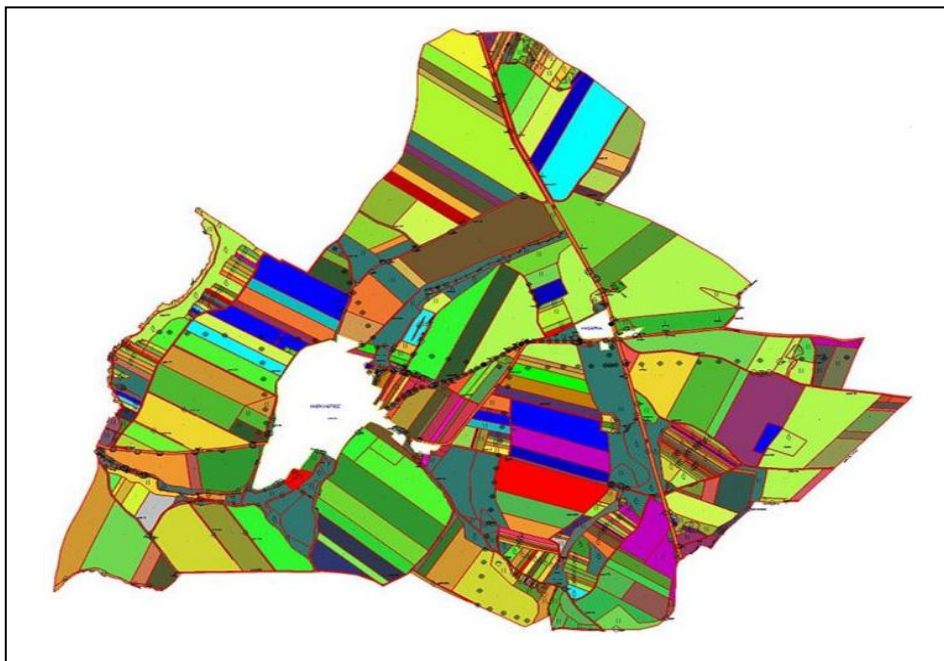
Význam pozemkových úprav pro katastr nemovitostí:

- obnova katastrálního aparátu,
- vznik digitální katastrální mapy (DKM),
- promítnutí skutečného stavu do katastru nemovitostí a odstranění nesouladů,
- přesné výměry jednotlivých parcel,
- odstranění parcel zjednodušené evidence,
- zahuštění polohového bodového pole,
- dořešení doposud nedokončeného scelovacího řízení a přidělového řízení,
- dohledání dosud neznámých vlastníků, případně dědiců zemřelých vlastníků,
- oprava případných nesprávných údajů o vlastnictví nemovitostí.

Obr. 3: Stav půdní držby před pozemkovou úpravou (k. ú. Markvartice, okres Jihlava)

Zdroj: Pozemkové úpravy: nástroj pro udržitelný rozvoj venkovského prostoru. 2., aktualiz. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství. 2011. 28 s. ISBN 978-80-7084-944-6.

Obr. 4: Stav půdní držby po pozemkové úpravě ukončené v roce 2010 (k. ú. Markvartice, okres Jihlava)

Zdroj: Pozemkové úpravy: nástroj pro udržitelný rozvoj venkovského prostoru. 2., aktualiz. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2011, 28 s. ISBN 978-80-7084-944-6.

4.3 Předmět a obvod pozemkových úprav

Předmětem pozemkových úprav jsou dle § 3 odst. 1 zákona č. 139/2002 Sb., všechny pozemky v obvodu pozemkových úprav bez ohledu na dosavadní způsob využívání a existující vlastnické vztahy k nim. Za obvod pozemkových úprav je dle ust. § 3 odst. 2 zákona č. 139/2002 Sb. bráno území dotčené pozemkovými úpravami, které je tvořeno jedním nebo více celky v jednom katastrálním území. Pokud je to zapotřebí, lze do obvodu pozemkových úprav zahrnout také pozemky v navazující části sousedícího katastrálního území a to kvůli dosažení cílů pozemkových úprav. Do obvodu pozemkových úprav jsou tedy zahrnuty pozemky nezbytné pro dosažení cílů pozemkových úprav a obnovy katastrálního operátu s přihlédnutím k požadavkům vlastníků pozemků, příslušné obce a katastrálního úřadu (Pozemkové úpravy "krok za krokem", 2015).

Se souhlasem vlastníka a příslušného správního úřadu, lze v pozemkových úpravách řešit pozemky určené pro těžbu vyhrazených nerostů na základě stanoveného dobývacího prostoru, pozemky určené pro obranu státu, pozemky zastavěné stavbou ve vlastnictví státu, pozemky vodních toků a pozemky chráněné podle zvláštních předpisů (např. pozemky ve zvláště chráněných územích a jejich ochranných pásmech). Pozemky zastavěné stavbou, která není ve vlastnictví státu, pozemky funkčně související s touto stavbou (např. přístupové cesty, zahrady, pozemky v zastavěném území, pozemky v zastavitelných plochách) a pozemky, na nichž se nacházejí hřbitovy, lze řešit v pozemkových úpravách jen se souhlasem jejich vlastníka (§ 3 odst. 3 zákona č. 139/2002 Sb.).

Pozemky, které nejsou součástí obvodu pozemkových úprav, jsou nejčastěji v zastavěném území obce. Takové pozemky tedy nejsou ani předmětem pozemkových úprav, neoceňují se a v žádném případě se nesměňují ani nezaměřují. Pozemkový úřad o nich ani nerozhoduje (Metodický návod k provádění pozemkových úprav, 2012).

4.4 Formy pozemkových úprav

Zákon č. 139/2002 Sb., definuje v § 4 odst. 1 dvě formy pozemkových úprav:

- jednoduché pozemkové úpravy,
- komplexní pozemkové úpravy.

Jednoduché pozemkové úpravy se volí v případech, kde je nutné vyřešit pouze některé hospodářské nebo ekologické potřeby v krajině. Mezi obvyklé hospodářské potřeby patří například urychlené scelení pozemků či zpřístupnění pozemků, mezi ekologické potřeby řešené formou jednoduchých pozemkových úprav patří především protierozní nebo protipovodňové opatření pouze lokálního významu. Stejně tak se volí tato forma pozemkových úprav v případech, kdy se řešený obvod pozemkových úprav nenachází na celém katastrálním území, ale jen na jeho části. Tato forma úpravy se zpravidla upřednostňuje při řešení pouze vybraného problému, neřeší širší územní vazby a veřejné zájmy. V případě jednoduchých pozemkových úprav lze upustit od zpracování tzv. plánu společného zařízení. Tyto úpravy jsou tedy jakýmsi dočasným nástrojem umožňující efektivní hospodaření uživatelům do doby, než se provede komplexní pozemková úprava.

Komplexní pozemkové úpravy se již i s ohledem na výše uvedené provádějí častěji, jelikož představují komplexní řešení pro dané území. Teprve komplexními pozemkovými úpravami se podle Buriana (2011) začínají naplňovat strategické cíle pozemkových úprav. Tato forma je zpravidla prováděna v rámci extravilánu celého katastrálního území a představuje řešení pro několik dílčích problémů, které spolu často souvisí a které je vhodné řešit současně. V rámci opatření řešených v tzv. plánu společných zařízení, je komplexními pozemkovými úpravami řešena problematika zpřístupnění a úpravy pozemků, protierozní ochrana, vodohospodářská opatření a ekologická stabilita území.

4.5 Výsledky pozemkových úprav

Výsledky pozemkových úprav, které mají dopad na celkový udržitelný rozvoj venkovského prostoru, jsou mnohem lépe viditelné u komplexních pozemkových úprav. Tato kapitola je proto zaměřena spíše na výsledky této formy pozemkových úprav, jelikož řeší danou problematiku komplexně.

Povinnou, ze zákona vyplývající, součástí každého návrhu komplexní pozemkové úpravy je tzv. plán společných zařízení, skládající se z textové a mapové části, zpravidla bývá doplněn o další obrazové, grafické a výpočetní přílohy. Plán tvoří budoucí kostru uspořádání krajiny a je jakousi formou krajinného plánu uvnitř obvodu pozemkových úprav. Plán společných zařízení je navržen tak, aby bylo co nejvíce dosaženo cílů komplexních pozemkových úprav. Výsledkem realizace jednotlivých prvků tohoto plánu, je například zpřístupnění pozemků účelovými hlavními, vedlejšími či doplňkovými komunikacemi se všemi doprovodnými stavbami, jako jsou mosty, propustky, brody, železniční přejezdy apod. Mezi opatření zaměřené na vodní a větrnou erozi, lze zařadit protierozní meze, průlehy, zasakovací pásy, záchytné a svodné příkopy, větrolamy, ochranné zatravnění a zalesnění. Přehled typů protierozních opatření je znázorněn v Tab. 1 a 2. Problematice vody se v plánu věnují také vodohospodářská opatření, jež slouží k neškodnému odvedení povrchových vod, zvýšení retenční schopnosti a ochraně území před povodněmi. V reálu se jedná o nádrže, rybníky, úpravy toků, ochranné hráze, poldry, příkopy a průlehy. Také zatravnění nebo zalesnění infiltračních zón propustných a mělkých půd a ochranných pásů podél vodních útvarů, patří mezi vodohospodářská opatření. Nedílnou součástí plánu společných zařízení jsou rovněž opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí a zvýšení ekologické stability území. Jedná se především o územní systém ekologické stability (biocentra a biokoridory) doplněné dalšími interakčními prvky, např. rozptýlenou a doprovodnou zelení.

Tab. 1: Přehled protierozních opatření - vodní eroze

Typ opatření	Druh opatření
Opatření organizační	Protierozní rozmístování plodin
	Pásové střídání plodin
	Delimitace kultur
	Tvar a velikost pozemků
Opatření agrotechnická	Protierozní agrotechnika - zpracování a příprava půdy, přímý výsev do krycí plodiny, strniště, posklizňových zbytků, mulče, dále hrázkování, důlkování a mulčování
Opatření technická	Terénní úpravy
	Terasy
	Příkopy
	Průlehy
	Vsakovací pásy
	Sedimentační pásy
	Zatravňované údolnice
	Ochranné hrázky
	Stabilizace strží a erozních projevů v drahách odtoku
	Asanace erozních výmolů a strží
	Ochranné nádrže
	Polní cesty s protierozní funkcí

Zdroj: Metodický návrh k provádění pozemkových úprav (2016), vlastní zpracování

Obr. 5: Záchytná nádrž a zatravnění údolnice (k. ú. Halenkovice, okres Zlín)

Zdroj: Soutěž společné zařízení roku. Státní pozemkový úřad [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://soutezsZR.spucr.cz/>

Tab. 2: Přehled protierozních opatření - větrná eroze

Typ opatření	Druh opatření
Opatření organizační	Protierozní rozmístování plodin
	Pásové střídání plodin
	Osevní postupy
	Tvar a velikost pozemků
Opatření agrotechnická	Protierozní agrotechnika (zpracování a příprava půdy, setí, sklizeň a nakládání s posklizňovými zbytky)
	Zvýšení protierozní odolnosti půdy (zvýšení půdní vlhkosti zlepšení fyzikálních vlastností půdy, stabilizace povrchu půdy)
Opatření technická	Přenosné zábrany
	Ochranné lesní pásy (větrolamy)

Zdroj: Metodický návrh k provádění pozemkových úprav (2016), vlastní zpracování

Obr. 6: Větrolamy jako technická opatření proti větrné erozi (k. ú Hostín u Mělníka)

Zdroj: Soutěž společné zařízení roku. Státní pozemkový úřad [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://soutezszr.spucr.cz/>

Je důležité si uvědomit, že výsledky jednotlivých opatření řešených v plánu společných zařízení nespočívají jen ve svém prioritním zaměření, ale mají zpravidla polyfunkční charakter. Příkladem může být prvek územního systému ekologické stability, který plní funkci ochrany proti erozi (ať už větrné nebo vodní) a je rovněž významným prvkem vodohospodářským, estetickým a krajino tvorným. Podobný příklad může být ve využití účelových komunikací, které jsou primárně stavěny za účelem lepší prostupnosti území. Díky zpevněnému povrchu tyto komunikace mohou být (a často i jsou) zahrnuty do systému cyklotras. Další příklad je dobře patrný u realizací poldrů, které mohou být částečně zaplaveny. Prioritně jsou tyto vodohospodářské stavby budovány jako protipovodňová opatření, ve svém důsledku ale mohou mít také vliv na rozvoj cestovního ruchu. Kvalitně vybudovaný systém protipovodňových poldrů s přispěním okolní krajiny velmi vybízí k rozvoji rekreace ve formě procházek, koupání či rybaření.

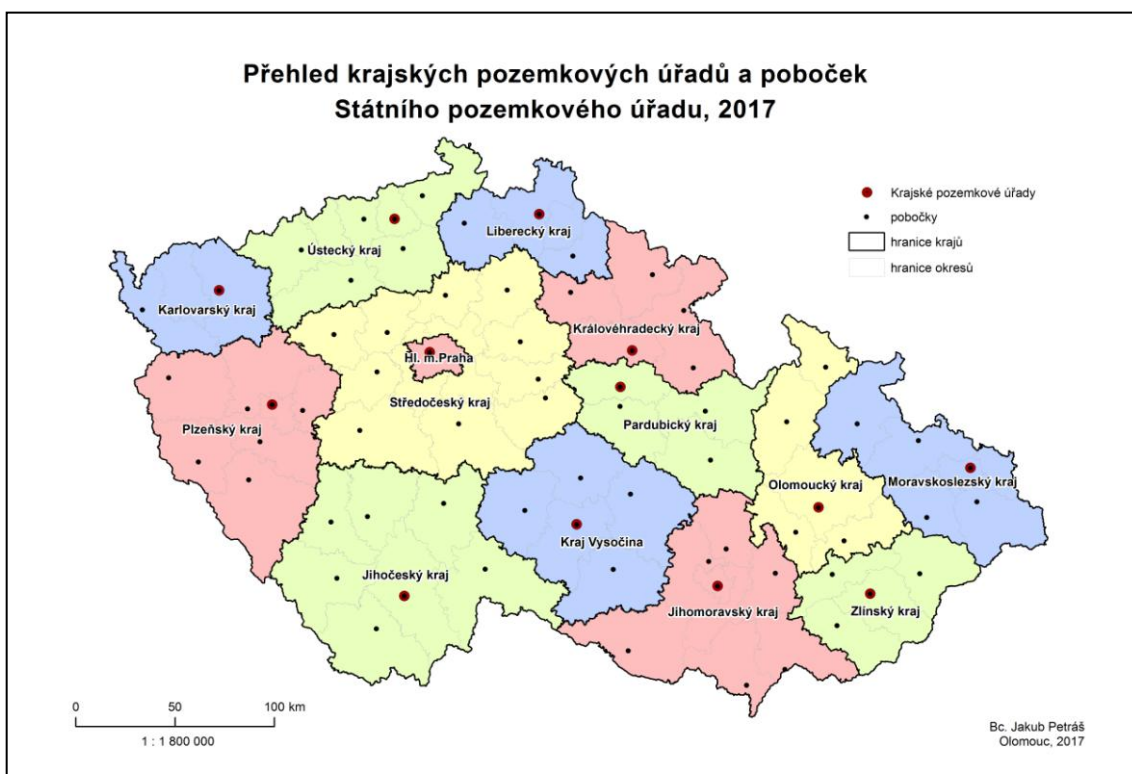
Výsledky pozemkových úprav tedy slouží jako neopomenutelný podklad pro územní plánování, neboť mohou zásadně měnit krajinný ráz a procesy v něm probíhající. Územní plán obce je závazným podkladem pro pozemkové úpravy a plán společných zařízení, stejně tak pozemkové úpravy mohou být důvodem pro změnu územního plánu. Dle § 9 odst. 15 zákona č. 139/2002 Sb., musí být plán společných zařízení v souladu s územně plánovací dokumentací. Není-li návrh plánu společných zařízení ze závažných důvodů v souladu s územně plánovací dokumentací, je návrhem na její aktualizaci nebo změnu. V ostatních případech musí být plán společných zařízení dohodnut s úřadem územního plánování.

4.6 Státní pozemkový úřad

Státní pozemkový úřad byl zřízen ke dni 1. ledna 2013 na základě zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu. Tímto zákonem byla po mnohaleté přípravě dokončena transformace Pozemkového fondu ČR, který byl současně zrušen. Spojením jeho zbytkových agend s činnostmi stávajících pozemkových úřadů vzniká zcela nový Státní pozemkový úřad v čele s ústředím (internetové stránky Státního pozemkového úřadu). Činnost, na úrovni vyšších územně samosprávných celků vykonávají krajské pozemkové úřady, pod které spadají pobočky nacházející ve většině

okresních měst. Mezi okresy, kde se pobočky Státního pozemkového úřadu nenachází, patří okres Sokolov, Plzeň-sever, Most, Jablonec nad Nisou, Praha-západ, Praha-východ, Brno-venkov a Karviná (Obr. 7). Jednou z hlavních činností Státního pozemkového úřadu je řízení o pozemkových úpravách, čímž zajišťuje odbornou činnost a působí jako koordinátor celého procesu. Podle dokumentu *Pozemkové úpravy – nástroj pro udržitelný venkovský prostor (2011)*, patří mezi činnosti pozemkových úřadů:

- provádění komplexních pozemkových úprav,
- provádění jednoduchých pozemkových úprav,
- investiční činnost při stavbách společných zařízení,
- lustrace státní půdy pro její privatizaci,
- restituce zbytkové části nároků,
- evidence pozemkových úprav,
- osvěta, vzdělávání a propagace oboru.

Obr. 7: Přehled krajských pozemkových úřadů a poboček Státního pozemkového úřadu, 2017; vlastní zpracování

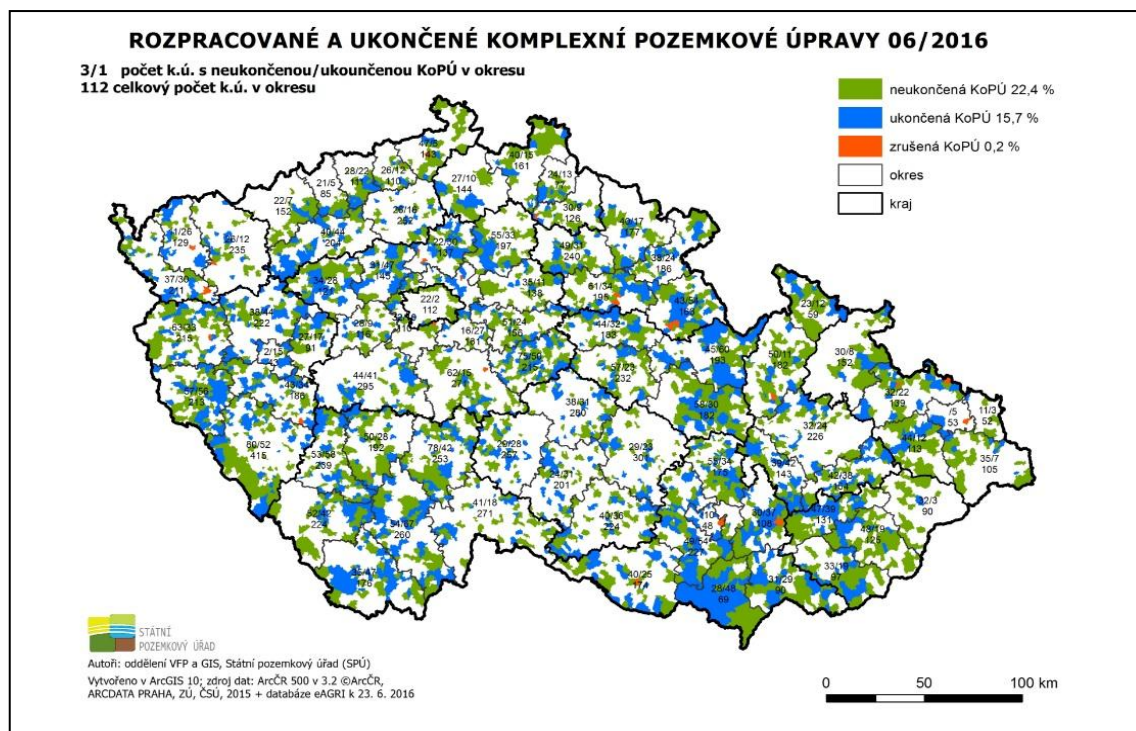
Velmi zajímavé je prostorové srovnání činnosti krajských pozemkových úřadů, jejichž působnost odpovídá krajskému administrativnímu členění České republiky, co do počtu ukončených, probíhajících nebo nezahájených komplexních pozemkových úprav. Komplexní pozemkové úpravy totiž nejsou ani zdaleka využívány ve všech krajích rovnoměrně. V Tab. 3 jsou uvedeny jednotlivé kraje České republiky s celkovými počty katastrálních území, v rámci nich pak absolutní počty katastrálních území, ve kterých jsou komplexní pozemkové úpravy ukončené, neukončené (tedy probíhající) a v relativním vyjádření také procento katastrálních území, kde komplexní pozemkové úpravy nebyly zahájeny vůbec (bráno k datu 23. 6. 2016). Podle tohoto relativního vyjádření jsou data v tabulce vzestupně seřazena.

Tab. 3: Kraje a katastrálních území zapojené do komplexních pozemkových úprav (k 23. 6. 2016)

NÁZEV KRAJE	KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ			
	celkový počet	komplexní pozemkové úpravy		
		ukončené	neukončené	nezahájené (v %)
Zlínský kraj	443	160	80	45,8
Jihomoravský kraj	891	233	237	47,3
Pardubický kraj	790	204	145	55,8
Královéhradecký kraj	961	251	160	57,2
Jihočeský kraj	1 615	363	302	58,8
Plzeňský kraj	1 385	310	251	59,5
Středočeský kraj	2 060	485	325	60,7
Olomoucký kraj	764	136	126	65,7
Moravskoslezský kraj	614	152	57	66,0
Ústecký kraj	1 057	210	111	69,6
Karlovarský kraj	575	74	68	75,3
Kraj Vysočina	1 263	160	149	75,5
Praha	112	22	2	78,6
Liberecký kraj	1 208	121	47	86,1
Česká republika	13 738	2 881	2 060	64,4

Zdroj: Pozemkové úpravy. Státní pozemkový úřad: e-knihovna pozemkových úprav [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <http://www.spucr.cz/poszemkove-upravy/e-knihovna>; vlastní zpracování

Územím, ve kterém jsou komplexní pozemkové úpravy v rámci relativního vyjádření nejvíce rozšířeny, je Zlínský kraj. Pouze na 46 % katastrálních území Zlínského kraje komplexní pozemkové úpravy neproběhly nebo neprobíhají. Téměř totožná situace je v Jihomoravském kraji, kde komplexní pozemkové úpravy neproběhly nebo neprobíhají pouze na 47 % katastrálních území. Mezi hlavní důvody patří aktivní práce Krajských pozemkových úřadů a jejich poboček a celková osvěta pozemkových úprav ve zmíněných regionech. Za zmínku stojí činnost Pobočky pozemkového úřadu Břeclav, které se především díky Ing. Josefu Haarovi, dlouholetému vedoucímu pobočky Krajského pozemkového úřadu pro Jihomoravský kraj (pobočka Břeclav), daří či v minulosti dařilo realizovat komplexní pozemkové úpravy na území téměř všech obcí své působnosti. Nutnost realizace pozemkových úprav právě na Jižní Moravě vychází také z velkého rizika ohrožení tohoto území vodní a větrnou erozí, mezi časté důvody zahájení komplexních pozemkových úprav patří také žádosti vinařů, kteří chtějí svá území lépe obhospodařovat (Josef Haar, seminář Rozvoj obce a pozemkové úpravy, 3. 5. 2016). Zcela opačná situace je v Libereckém kraji, kde komplexní pozemkové úpravy proběhly nebo probíhají pouze na 14 % katastrálních území (Obr. 8).

Obr. 8: Rozpracované a ukončené pozemkové úpravy v České republice (k 23. 6. 2015)

Zdroj: Pozemkové úpravy. Státní pozemkový úřad: e-knihovna pozemkových úprav [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <http://www.spucr.cz/pozemkove-upravu/e->

4.7 Zdroje financování pozemkových úprav

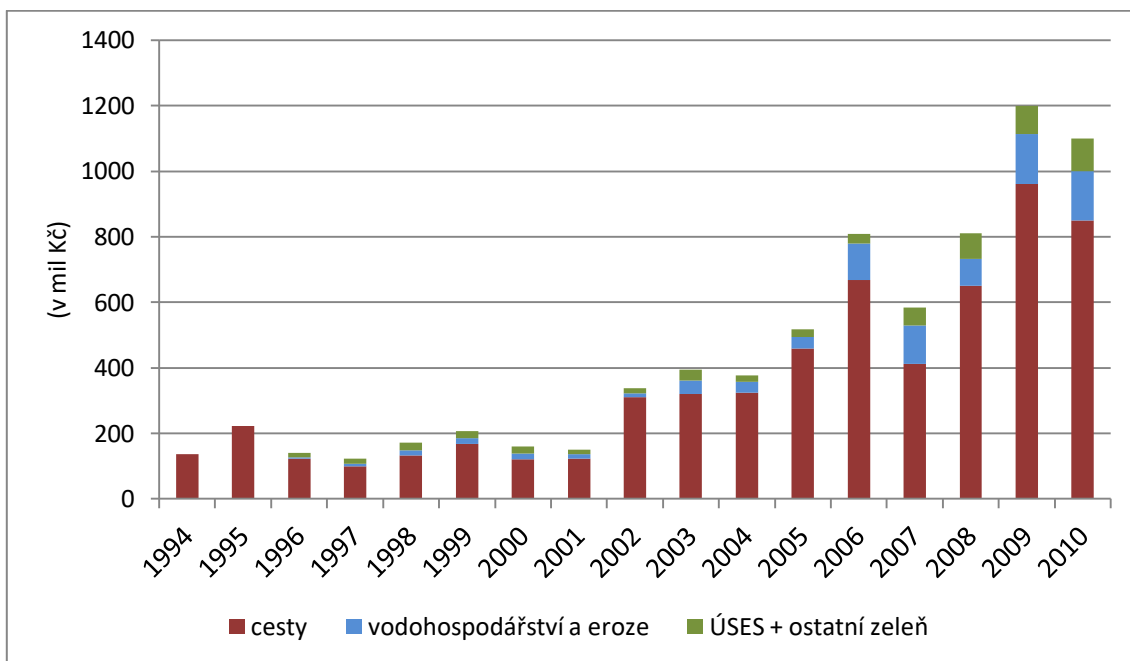
Dle § 17 odst. 1 zákona č. 139/2002 Sb. hradí náklady na pozemkové úpravy stát. Na úhradě nákladů se mohou podílet i účastníci pozemkových úprav, popřípadě i jiné fyzické a právnické osoby, mají-li zájem na provedení pozemkových úprav; stát jim může poskytnout subvence nebo dotace podle zvláštních právních předpisů. V případě, že provedení pozemkových úprav je vyvoláno v důsledku stavební činnosti, náklady hradí stavebník v závislosti na rozsahu území dotčeného stavbou. Stavebníkem, který se nejvíce podílí na úhradě nákladů pozemkových úprav, je Ředitelství silnic a dálnic ČR (Dumbrovská, 2009). V praxi se jedná o pozemkové úpravy, které souvisí s budováním dálnic a rychlostních komunikací. Zákon č. 139/2002 Sb., dále v § 17 odst. 4 přesně definuje, které náklady hradí stát. Jedná se o náklady na přípravu zahájení pozemkových úprav včetně potřebných vodohospodářských studií, identifikaci parcel, místní šetření, zaměření skutečného stavu, vypracování návrhu, vytyčení pozemků, vyhotovení geometrických plánů, záznamů podrobného měření změn, popřípadě nového souboru geodetických informací, peněžité náhrady poskytované pozemkovým úřadem podle tohoto zákona, zřízení věcných břemen, realizaci společných zařízení a technickou pomoc při vytváření ucelených hospodářských jednotek.

Stát může prostřednictvím pozemkového úřadu, tedy žadatele a příjemce dotace, podat žádost o dotaci Evropské unie – Program rozvoje venkova. Nároky vyplývající z plánů však podstatně přesahují dané finanční možnosti. „Praxe si proto vyžádala postup, kdy jsou v závěru pozemkových úprav stanoveny priority v postupu realizací jednotlivých opatření podle toho, která zpřístupnění pozemků jsou bezprostředně nutná dle daných podmínek hospodaření, které vodohospodářské akce nesnesou odkladu, podobně v případě ÚSES atd.“ (Koncepte pozemkových úprav na období let 2016-2020, 2016). Obce mají také několik možností, jak realizovat opatření z prostředků získaných ze zdrojů mimo pozemkových úprav. Program rozvoje venkova 2014-2020 je financován prostřednictvím Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a je jednou ze základních možností, přes kterou mohou obce čerpat finanční prostředky. Řídicím orgánem toho programu je Ministerstvo zemědělství. S pozemkovými úpravami souvisí opatření 4 Investice do hmotného majetku, podopatření 4.3 Podpora na investice do infrastruktury související s rozvojem modernizací nebo přizpůsobením

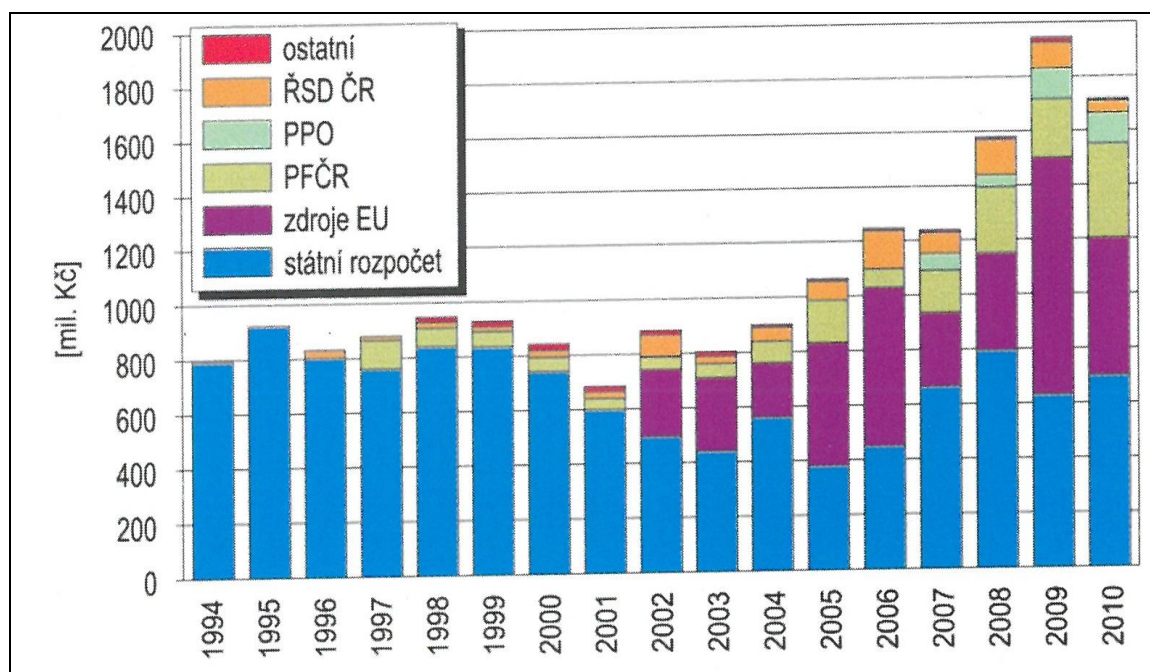
se zemědělství a lesnictví, operace 4.3.1 Pozemkové úpravy (viz 4.8 Pozemkové úpravy v Programu rozvoje venkova 2014-2020). Další možností, jak obce mohou čerpat finanční prostředky z fondů EU je Operační program Životní prostředí, který je součástí Evropského strukturálního a investičního fondu. Řídicím orgánem tohoto programu je Ministerstvo životního prostředí, s pozemkovými úpravami úzce souvisí prioritní osa 1 Zlepšení kvality vod a snižování rizika povodní (specifický cíl 1.3 – Zajistit povodňovou ochranu intravilánu) a prioritní osa 4 Ochrana a péče o přírodu a krajinu (specifický cíl 4.2 – Posílit biodiverzitu a 4.3 – Posílit přirozené funkce krajiny).

Přehled použitých finančních prostředků na realizaci pozemkových úprav (v mil. Kč) od 90. let do roku 2010 je znázorněn na Obr. 9. Po celé sledované období bylo nejvíce financí vynaloženo na realizaci cest, mnohem méně již na vodohospodářská opatření, ochranu proti erozi a územní systém ekologické stability. Od roku 1994 do roku 2010 se celkové financování pozemkových úprav více než zosminásobilo. V devadesátých letech byly pozemkové úpravy financovány téměř výhradně ze státního rozpočtu. Od roku 2001 je patrný prudký nárůst proinvestovaných finančních prostředků a změna struktury zdrojů financování. Česká republika se v tomto období postupně připravovala na vstup do Evropské unie a již začínala čerpat první dotace. Ještě větší nárůst je zřejmý od roku 2004, kdy se Česká republika stala právoplatným členem Evropské unie a čerpání dotací se tak začalo projevovat ještě mnohem více. Na Obr. 10, jsou vidět zdroje financování pozemkových úprav. S ohledem na výše zmíněné, je patrné postupné snižování podílu financování ze státního rozpočtu a naopak nárůst financí ze zdrojů Evropské unie. Autoři grafu Burian a kol. (2011) mezi další zdroje financování řadí Pozemkový fond České republiky (PFČR), speciální konto pro financování pozemkových úprav zaměřených na protipovodňová opatření (PPO), Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD) a jiné zdroje. (Aktuálnější údaje k objemům a zdrojům financování pozemkových úprav se mi ani po podání písemné žádosti na podatelnu Státního pozemkového úřadu a Ministerstva zemědělství nepodařilo získat.)

Obr. 9: Použití finančních prostředků na realizace pozemkových úprav (v mil. Kč).

Zdroj: *Komplexní pozemkové úpravy jako nástroj k vytváření ÚSES. Ochrana přírody [online]. Praha, 2013 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/komplexni-pozemkove-upravy-jako-nastroj-k-vytvareni-uses/>*

Obr. 10: Zdroje financování pozemkových úprav

Zdroj: *BURIAN, Zdeněk, VÁCHAL, Jan, Jan NĚMEC a Jiří HLADÍK, ed. Pozemkové úpravy. Praha: Consult, 2011. ISBN 80-903482-8-9.*

4.8 Pozemkové úpravy v Programu rozvoje venkova 2014-2020

Hlavním cílem Programu rozvoje venkova je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura (internetové stránky Státního zemědělského intervenčního fondu - Program rozvoje venkova).

Celkové veřejné prostředky na operaci 4.3.1 Pozemkové úpravy, která je součástí opatření 4 Investice do hmotného majetku a Programu rozvoje venkova 2014-2020, činí 100 000 000 EUR (Publikace Pozemkové úpravy – krok za krokem, 2015). Podpora je poskytována jako příspěvek na vynaložené způsobilé výdaje, a to ve výši 100 % způsobilých výdajů. Příspěvek Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova činí 75 % veřejných výdajů, příspěvek ze státního rozpočtu potom 25 % veřejných výdajů.

Způsobilé náklady (Pozemkové úpravy: krok za krokem, 2015)

Geodetické práce:

- zaměření území a všech polohopisných prvků a další geodetické práce související se zpracováním návrhu pozemkových úprav,
- vytyčení nově navržených pozemků podle schváleného návrhu pozemkových úprav.

Realizace plánů společných zařízení:

- opatření ke zpřístupnění především zemědělských lesních pozemků (mimo intravilánu),
- protierozní opatření pro ochranu půdního fondu,
- vodohospodářská opatření sloužící k neškodnému odvedení nebo rozlivu povrchových vod a ochraně území před záplavami, ke zvýšení retenční schopnosti krajiny a opatření pro omezení dopadu zemědělského sucha (např. retenční nádrže),
- opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí a zvýšení ekologické stability krajiny.

Podmínky způsobilosti:

- projekty lze realizovat na území České republiky s výjimkou území hl. města Prahy,
- projekt je v souladu se zákonem č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku ve znění pozdějších předpisů,
- projekt je prováděn v rámci komplexních pozemkových úprav,
- na projekt je vydáno souhlasné stanovisko Ministerstva životního prostředí.

Preferované projekty:

- u kterých je alespoň část realizována v záplavovém území dle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů nebo v území silně erozně ohroženém,
- realizace společných zařízení, řešící:
  - ochranu zemědělské půdy před erozí nebo sídla či území před povodní,
  - zlepšení vodního režimu v krajině,
  - ekostabilizační opatření v krajině,
  - návaznost na již existující obdobné opatření ke zpřístupnění pozemků, vodohospodářské, protierozní, ÚSES,
- u kterých byla pozemková úprava zahájena na základě požadavků vlastníků,
- které budou realizovány v určitém specifickém území.

5 Řízení o pozemkových úpravách

5.1 Účastníci řízení

Dle § 5 odst. 1 zákona č. 139/2002 Sb., mezi účastníky řízení o pozemkových úpravách patří:

- vlastníci pozemků, které jsou dotčeny řešením v pozemkových úpravách,
- fyzické a právnické osoby, jejichž vlastnická nebo jiná věcná práva k pozemkům mohou být řešením pozemkových úprav přímo dotčena; za takové osoby se nepovažují vlastníci, pro jejichž pozemky se v pozemkových úpravách pouze obnovuje soubor geodetických informací,
- stavebník, je-li provedení pozemkových úprav vyvoláno v důsledku stavební činnosti,
- obce, v jejichž územním obvodu jsou pozemky zahrnuté do obvodu pozemkových úprav; účastníky mohou být i obce, s jejichž územním obvodem sousedí pozemky zahrnuté do obvodu pozemkových úprav, pokud do 30 dnů od výzvy příslušného pozemkového úřadu přistoupí jako účastníci k řízení o pozemkových úpravách.

Metodický návod k provádění pozemkových úprav (aktualizovaná verze k 1. 1. 2016) vydaný Ministerstvem zemědělství v roce 2010, za účastníky řízení nepovažuje nájemce pozemků (pokud současně nejsou vlastníky pozemků nebo jim nepřísluší jiná věcná práva k řešeným pozemkům). Za účastníky řízení nejsou rovněž považováni exekutoři, jelikož nejsou osoby, které by svědčily vlastnickými nebo jinými právy k pozemkům. Ve své podstatě se jedná o „úřad“, který vykonává rozhodnutí soudu v souladu s platnými zákony. V případě, že jsou účastníky řízení manželé a jejich pozemky v obvodu pozemkové úpravy jsou předmětem společného jmění manželů, je v řízení o pozemkových úpravách písemné vyjádření doručováno každému z manželů samostatně.

5.2 Zahájení řízení

Zahájení řízení o pozemkových úpravách upravuje § 6 zákona č. 139/2002 Sb., přičemž se řízení o pozemkových úpravách vždy zahajuje z podnětu pozemkového úřadu. Pozemkový úřad posuzuje podané požadavky na zahájení pozemkových úprav, shledá-li důvody, naléhavost a účelnost provedení pozemkových úprav z opodstatněné, zahájí řízení o pozemkových úpravách.

K zahájení řízení dojde vždy, pokud se pro to vysloví vlastníci pozemků nadpoloviční výměry zemědělské půdy v dotčeném katastrálním území – jedná se tedy o zahájení na základě požadavku vlastníků pozemků, kdy pozemkový úřad neposuzuje účelnost a naléhavost. Pokud se pro zahájení řízení pozemkových úprav vysloví vlastníci pozemků menší než poloviční výměry zemědělské půdy v dotčeném katastrálním území, pozemkový úřad posoudí naléhavost, účelnost a opodstatněnost provedení pozemkových úprav a bude-li to nutné, pak toto řízení zahájí. Dalším důvodem pro zahájení řízení může být stavební činnost. V těchto případech se jedná zejména o stavby dálnic, rychlostních silnic nebo obchvatů obcí. Důležitou roli zde hraje posouzení naléhavosti, finanční náročnosti a významu těchto staveb. V důsledku realizace takovýchto staveb hrozí narušení vodohospodářských poměrů, systému ekologické stability apod. Je nutné na tyto dopady myslet v předstihu, tedy před samotnou realizací, aby se jejich význam co nejvíce minimalizoval. Dalším způsobem, jak se dá zahájit řízení o pozemkových úpravách, je pomocí tzv. dalších důvodů zahájení. Jedná se o případy, kdy pozemkový úřad uzná za nutné zahájit pozemkové úpravy z nutnosti vyřešení např. protipovodňových a protierozních opatření, které napomáhají zmírnění škod na životech majetku a životním prostředí.

Zahájení řízení o pozemkových úpravách oznámí pozemkový úřad veřejnou vyhláškou, která se po dobu 15 dní vyvěsí na úřední desce pozemkového úřadu a obcí, v jejichž územních obvodech jsou pozemky zahrnuté do pozemkových úprav. Poslední den této lhůty je dnem zahájení pozemkových úprav. Pozemkový úřad písemně vyrozumí o zahájení řízení též příslušný katastrální úřad, orgán územního plánování, stavební úřad, orgán ochrany zemědělského půdního fondu, orgán ochrany přírody, vodohospodářský orgán a orgán státní správy lesů.

5.3 Úvodní jednání

Po zahájení řízení a výběru zpracovatele, který byl vybrán na základě veřejné zakázky, následuje úvodní jednání. Dle § 7 zákona č. 139/2002 Sb., je úvodní jednání svoláno příslušným pozemkovým úřadem, na které pozve účastníky řízení a další vlastníky pozemků v předpokládaném obvodu pozemkových úprav. Oznámení o svolání úvodního jednání se provádí veřejnou vyhláškou a doručením pozvánky do vlastních rukou všem známým účastníkům řízení o pozemkových úpravách. Cílem úvodního jednání je seznámení účastníků řízení s účelem pozemkových úprav, jejich formou a předpokládaným obvodem pozemkových úprav. Dále představení zpracovatele pozemkových úprav, pověřeného pracovníka pozemkového úřadu (oprávněná úřední osoba) a zástupce obce.

Mezi účastníky úvodního jednání patří účastníci řízení a další subjekty. Za stát, jako vlastníka pozemků řešených pozemkovou úpravou, jsou přítomni zástupci organizací Státní pozemkový úřad, Lesy České republiky, s. p. a Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Mezi další subjekty, které se účastní úvodního jednání, patří dotčené orgány státní správy, zpracovatel pozemkových úprav, katastrální úřad a další subjekty podle úvahy pozemkového úřadu.

Postup úvodního jednání je dle Metodického návrhu k provádění pozemkových úprav (aktualizovaná verze k 1. 1. 2016) následující:

- představení pozemkového úřadu (vedoucí, pověřený pracovník – tzn. oprávněná úřední osoba),
- seznámení s programem úvodního jednání a s jednacím řádem (způsob volby sboru a hlasování),
- seznámení s důvodem zahájení pozemkových úprav, s účelem, formou a předpokládaným obvodem pozemkových úprav,
- seznámení s přínosy pozemkových úprav,
- seznámení s právními předpisy a zásadami pro ocenění pozemků,
- seznámení s postupem zpracování pozemkových úprav (předpokládaný časový harmonogram),

- seznámení s předpokládanými náklady na pozemkové úpravy a způsobem jejich uhrazení,
- upozornění vlastníků, že pozemkový úřad od nich může v průběhu řízení vykupovat pozemky nebo že mohou darovat pozemky státu,
- upozornění na možnost vypořádání spoluvlastnictví s poznámkou, že na tento postup nemají vlastníci ze zákona právní nárok,
- představení zpracovatele (základní údaje, zkušenosti z jiných pozemkových úprav),
- představení dalších přísedících (např. zástupce obce, katastrálního úřadu, stavebního úřadu, stavebníka apod.),
- stanovení bodu pro měření vzdálenosti,
- představení kandidátů do sboru s uvedením způsobu jejich výběru,
- vyzvat účastníky k podání informace ohledně změn týkajících se vlastnictví,
- volba sboru,
- prostor pro diskuzi.

Součástí úvodního jednání je volba sboru zástupců. Tento sbor je dle § 5 zákona č. 139/2002 Sb., zvolen nadpoloviční většinou přítomných vlastníků. Počet členů sboru musí být lichý a stanovuje jej pozemkový úřad v rozsahu 5 až 15 členů podle celkového počtu vlastníků a podle rozsahu řešeného území. V případě souhlasu nadpoloviční většiny přítomných lze volit sbor jako celek, a to nadpoloviční většinou přítomných účastníků. V případě nesouhlasu s tímto postupem, bude o každé osobě navržené do sboru hlasováno samostatně. Navržená osoba je pak zvolena nadpoloviční většinou přítomných účastníků. Členství ve sboru nesmí být odmítnuto vlastníkovi, jehož pozemky zahrnují alespoň 10 % z výměry pozemků, na kterých budou prováděny pozemkové úpravy, pokud o to požádá nejpozději v den konání volby sboru. Dalším nevoleným členem sboru je ředitel pozemkového úřadu nebo jím pověřený pracovník pozemkového úřadu a zástupce obce.

Sbor vykonává svou funkci v následujícím rozsahu:

- spolupracuje při zpracování návrhu pozemkových úprav,
- posuzuje jeho jednotlivé varianty a navrhovaná opatření,
- vyjadřuje se k plánu společných zařízení, k podaným připomínkám v průběhu pozemkových úprav a k návrhu pozemkových úprav,
- stanovuje priority realizace společných zařízení.

Úvodní jednání je velmi důležitou částí řízení o pozemkových úpravách. Jedná se totiž o jakýsi první přímý kontakt všech zainteresovaných účastníků, je tedy velmi důležité aby zástupci dotčeného pozemkového úřadu detailně vysvětlili celý postup, význam, přínos a srozumitelně odpověděli na doplňující otázky zúčastněných. Vyhnou se tak budoucímu šíření nepřesných informací a případné špatné spolupráci v dalším řízení.

Obr. 11: Polní cesta s doprovodnou výsadbou (k. ú Olešnice na Moravě, okres Blansko)

Zdroj: Soutěž společné zařízení roku. Státní pozemkový úřad [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://soutezszr.spucr.cz/>

5.4 Podrobný průzkum terénu a jeho vyhodnocení

Podrobný průzkum terénu a jeho vyhodnocení se provádí v celém obvodu pozemkových úprav. V případě potřeby ochrany pozemků před vodní erozí a před povodněmi nebo pro řešení dalších opatření v oblasti vod se provede i v dalších navazujících lokalitách (např. dílčí povodí).

Principem průzkumu je zjištění skutečného stavu řešeného území, což slouží pro následné zpracování návrhu pozemkových úprav a plánu společných zařízení, tvořícího kostru budoucích nově umístěných pozemků vlastníků. Řešen je způsob současného užívání pozemků a označení jejich hranic, dopravní zatížení, technický stav komunikací a přístup na pozemky, degradace půdy, rozmístění a stav všech prvků protierozní ochrany půdy a územní systém ekologické stability. Mezi podklady, které se využívají pro průzkum terénu, patří data z katastru nemovitostí, prostorová data spravována Zeměměřickým úřadem, dokumenty územního plánování, ostatní mapové podklady, případně strategické dokumenty místní akční skupiny. Mezi obsah dokumentace podrobného průzkumu a jeho vyhodnocení patří charakteristika fyzicko-geografických podmínek (klimatických, hydrologických, geomorfologických, biogeografických, geologických a půdních poměrů) a další popis území (hospodářské využití území a vliv na životní prostředí).

5.5 Zpracování soupisu nároků vlastníků pozemků

Zpracování soupisu nároků vlastníků pozemků je další součástí řízení o pozemkových úpravách. Jedná se o velmi důležitý krok pozemkových úprav, jehož provedení podléhá § 8 zákona č. 139/2002 Sb. „Soupis nároků vlastníka určuje, se kterými parcelami vlastník vstupuje do pozemkových úprav, s jakou výměrou těchto parcel, s jakou cenou a s jakou vzdáleností. Vzdálenost se nejčastěji určuje od středu obce, cena zemědělských pozemků se pro potřeby pozemkových úprav určuje podle kódu bonitované půdně ekologické jednotky (BPEJ). Nárokový list je vlastníkům pozemků písemně zaslán a vlastníci mají možnost vznést připomínky, které jsou pak předmětem řešení“ (Pozemkové úpravy – krok za krokem, 2015).

Nárok vlastníka je základem pro vypracování návrhu nového uspořádání pozemků. Jedná se o činnost, kterou vykonává zpracovatel, nicméně je v tomto

případě nutná i spolupráce úřadů. Vypracování soupisu nároků vlastníků pozemků zabezpečuje pozemkový úřad, který informuje o průběhu soupisu nároků sbor zástupců a umožní mu spoluúčast při soupisu nároků včetně práva přítomnosti člena sboru při jednání s vlastníky. Soupis nároků vlastníků pozemků, se dle Dumbrovské (2009) vyhotoví na základě podkladů, a to zejména souboru popisných a grafických informací, map dřívější pozemkové evidence a mapových podkladů BPEJ. Oceňování pozemků se pro pozemkové úpravy řídí zákonem č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů. V souladu s oceňovacím zákonem se oceňují kromě zemědělských pozemků také pozemky stavební, lesní a nelesní s lesním porostem, pozemky vodní plochy a jiné pozemky. Oceňování porostů v pozemkových úpravách je řešeno v § 8 odst. 6 a 7 zákona č. 139/2002 Sb. Z ustanovení vyplývá nutnost ocenit porosty nacházející se na pozemcích chmelnic, vinic, sadů, zahrad a pozemků s lesním porostem. U ostatních pozemků se cena porostu uvede jen na žádost vlastníka pozemku.

Pozemkový úřad dle § 8 odst. 1 zákona č. 139/2002 Sb., vyloží soupis nároků po dobu 15 dnů na úřední desce příslušného obecního úřadu a zároveň jej doručí vlastníkům pozemků. K tomuto soupisu nároků mohou vlastníci uplatnit námitky ve lhůtě určené pozemkovým úřadem, za tímto účelem se většinou předem určuje termín a místo, kde tak mohou vlastníci pozemků učinit. Námitky projedná pozemkový úřad se sborem, je-li zvolen, popřípadě s katastrálním úřadem. Vlastníci musí být o vyřízení námitek písemně vyrozuměni

5.6 Plán společných zařízení

Plán společných zařízení navazuje na výsledky průzkumu a analýzy současného stavu a je přizpůsobován dalším dokumentacím, záměrům a studiím v řešeném území (např. schválenému plánu společných zařízení v sousedním katastrálním území), požadavkům a potřebám obcí, vlastníků a uživatelé pozemků. „Zpracování konceptu plánu společných zařízení je týmová práce, především projektanta, pozemkového úřadu a zástupců obce, případně zpracovatele územně plánovací dokumentace a dalších specialistů“ (Burian a kol., 2011).

Metodický návod k provádění pozemkových úprav (aktualizovaná verze k 1. 1. 2016) definuje tvorbu plánu společných zařízení jako dvoustupňovou.

V první fázi je vytvářen návrh plánu z výše uvedených podkladů. Návrh je postupně dotvářen prostřednictvím sboru a připomínkami vlastníků půdy a hospodařících subjektů, zpracován je do textové a grafické podoby. V této etapě je dle Buriana (2011) možné využít všech námětů a připomínek od místních znalců, pamětníků, zemědělců a všech uživatelů krajiny. Návrh je poté projednán, po zpracování vzešlých připomínek a stanovisek je tento návrh pozemkovým úřadem předán ke schválení zastupitelstvu obce ke schválení. Jednání zastupitelstva obce, kde je projednáváno schválení toho plánu, se vždy účastní zástupce pozemkové úřadu. Z jednání zastupitelstva k tomuto bodu si pozemkový úřad vyžádá výpis z usnesení a mapu schváleného plánu společných zařízení opatřenou razítkem obce a podpisem zástupce obce. Schválený návrh je pak podkladem pro zpracování návrhu nového umístění pozemků.

V druhé fázi je původní kostra společných zařízení dopracována do podoby definitivních parcel společně s návrhem nového uspořádání pozemků vlastníků. V této fázi by již tento plán neměl být měněn, vyjma dodatečných navrhování (rušení) doplňkových cest, a to v přiměřeném množství. Vlastníkem parcel, na nichž budou realizována opatření obsažená v plánu společných zařízení, se ve většině případů stává obec nebo stát.

Obr. 12: Vodní nádrž (k. ú. Horní Lipka, okres Ústí nad Orlicí)

Zdroj: *Soutěž společné zařízení roku. Státní pozemkový úřad [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://soutezsyr.spucr.cz/>*

Obr. 13: Vodní nádrž a místní biocentrum (k. ú. Moravské Prusy, okres Vyškov)

Zdroj: *Soutěž společné zařízení roku. Státní pozemkový úřad [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://soutezsyr.spucr.cz/>*

5.7 Návrh nového uspořádání pozemků

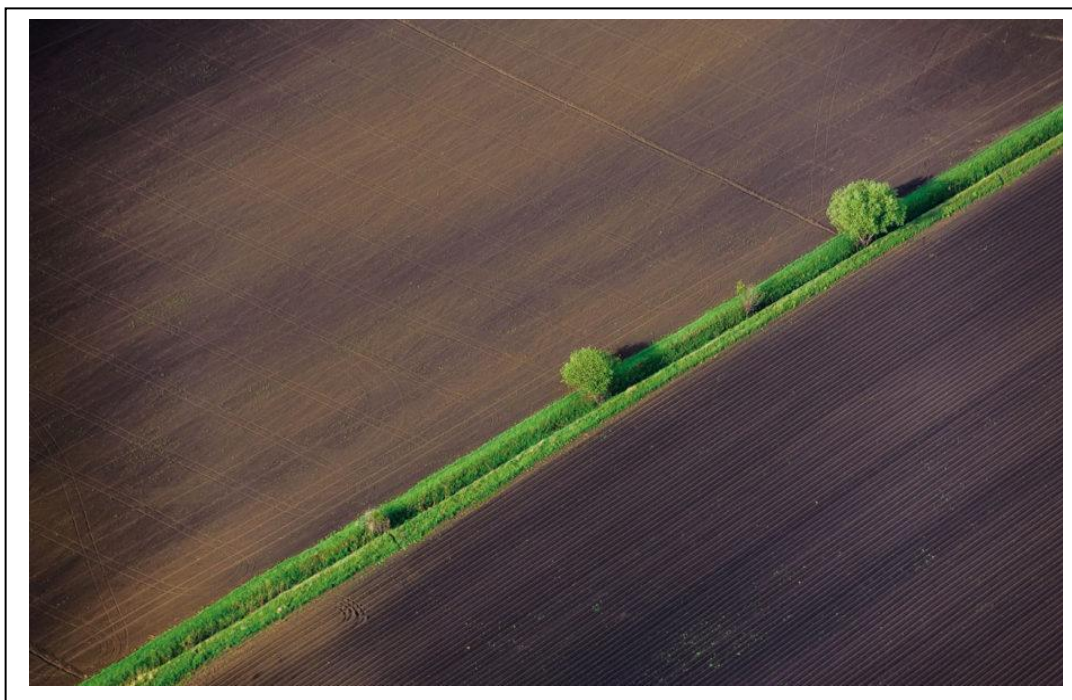
„Návrh nového uspořádání pozemků je nejdůležitější částí pozemkových úprav. Pozemky se umísťují do tzv. kostry, kterou tvoří odsouhlasený plán společných zařízení. Pozemky se scelují, dělí a přizpůsobují se tvarem konfiguraci terénu a požadavkům na optimální obdělávání a na ochranu zemědělské půdy“ (Pozemkové úpravy – krok za krokem, 2015). Tvorba návrhu nového uspořádání pozemků je vysoce tvůrčí, vyžadující otevřené a vstřícné jednání. Závisí totiž především na schopnostech jednání zpracovatele, a také na tom, do jaké míry dokáže vyřešit technickou úlohu scelování pozemků a hlavně jak pro věc získat vlastníky (Burian a kol., 2011). Burian dále uvádí, jak důležité je uplatňovat od počátku řízení principy participace s místní komunitou a kontakt s veřejností. Nové výměry pozemků souvisí s řadou faktorů a jejich kombinací (výměra, cena, druh, vzdálenost, skutečný způsob využívání, ochota zatravnit, zalesnit půdu, naopak spekulace, rodinné poměry charakterové vlastnosti, hierarchie hodnot a další).

Počet jednání a jejich průběh je závislý na počtu vlastníků a také na schopnostech zpracovatele vysvětlit návrh nového umístění pozemků. Neúměrné prodlužování doby projednání návrhu může postupně vyvolat změnu v přístupu vlastníků k pozemkovým úpravám a komplikace při rozhodování (Metodický návod k prováděním pozemkových úprav, aktualizován k 1. 1. 2016).

Dle metodiky je schvalování návrhu rozděleno do několika fází. **První fází** je schvalování postupně vytvořeného návrhu zpracovatelem a to buďto na průběžných jednáních nebo korespondenčně, kde zpracovatel získává souhlasy vlastníků s navrženým umístěním pozemků. Vlastníci, kteří se jednání neúčastnili, jsou písemnou cestou vyzváni k vyjádření. **Ve druhé fázi** jsou pozemkovým úřadem zasílány výzvy vlastníků, kteří se k novému návrhu nevyjádřili na jednáních ani na základě výzev od zpracovatele. Tato výzva obsahuje poučení o právech a povinnostech vlastníka a lhůtu k vyjádření. Pokud se ve stanovené lhůtě vlastník nevyjádří, má se za to, že s novým uspořádáním pozemků souhlasí. **Třetí fáze** následuje po splnění zákonné podmínky alespoň 75 % souhlasů. Na úředních deskách pozemkového úřadu a dotčených obcí je vystaveno oznámení se zpracovaným návrhem, na které je možno po dobu 30 dnů

nahlédnout. O vystavení návrhu pozemkových úprav jsou vyrozuměni účastníci řízení, kteří mají poslední možnost uplatnit k návrhu své námítky a připomínky. K pozdějším námítkám a připomínkám se již nepřihlíží.

Závěrečné jednání je svoláno bez zbytečného odkladu. Pozemkový úřad na jednání zhodnotí výsledky pozemkových úprav a účastníky seznámí s návrhem, o kterém bude rozhodnuto. K závěrečnému jednání však nemůže dojít dřív, než bude zodpovězeno všem připomínkám k vystavenému návrhu. Rozhodnutí o pozemkových úpravách je řízeno dle § 11 zákona č. 139/2002 Sb., podle kterého pozemkový úřad rozhodne o schválení návrhu pozemkových úprav tehdy, pokud s ním souhlasí vlastníci alespoň 60 % výměry pozemků. Rozhodnutí o schválení návrhu je řízeno dle § 11 odst. 5 zákona č. 139/2002 Sb., podle kterého pozemkový úřad oznámí doručením veřejnou vyhláškou, kterou doručí všem známým účastníkům. Každý účastník řízení obdrží náležitosti návrhu, v podobě písemné a grafické části, která se konkrétního vlastníka přímo dotýká. Rozhodnutí o schválení návrhu, které nabylo právní moci, je pozemkovým úřadem předáno katastrálnímu úřadu, který se postará o záznam do katastru nemovitostí.

Obr. 14: Při uspořádání nových pozemků je potřeba myslet i na opatření proti erozi

Zdroj: Soutěž společné zařízení roku. Státní pozemkový úřad [online]. Praha, 2014 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://soutezsyr.spucr.cz/>

5.8 Realizace společných zařízení

Realizace prvků plánu společných zařízení je prováděno po ukončení správného řízení o pozemkových úpravách, avšak s tímto řízením úzce souvisí (Metodický návrh k provádění pozemkových úprav - aktualizovaná verze k 1. 1. 2016). Zápisem rozhodnutí do katastru nemovitostí pozemková úprava nekončí, vlastní úpravy v krajině teprve začínají. Hlavní strategické cíle realizační etapy je dle Buriana (2011) možno popsat následovně:

- tvorba digitální katastrální mapy,
- vytyčení a seznámení s hranicemi pozemků vlastníků,
- postupná realizace navržených společných zařízení po dohodě s vlastníkem a možností dotací z EU a dalších zdrojů,
- předání investice ze státu na jiný subjekt, převážně obec.

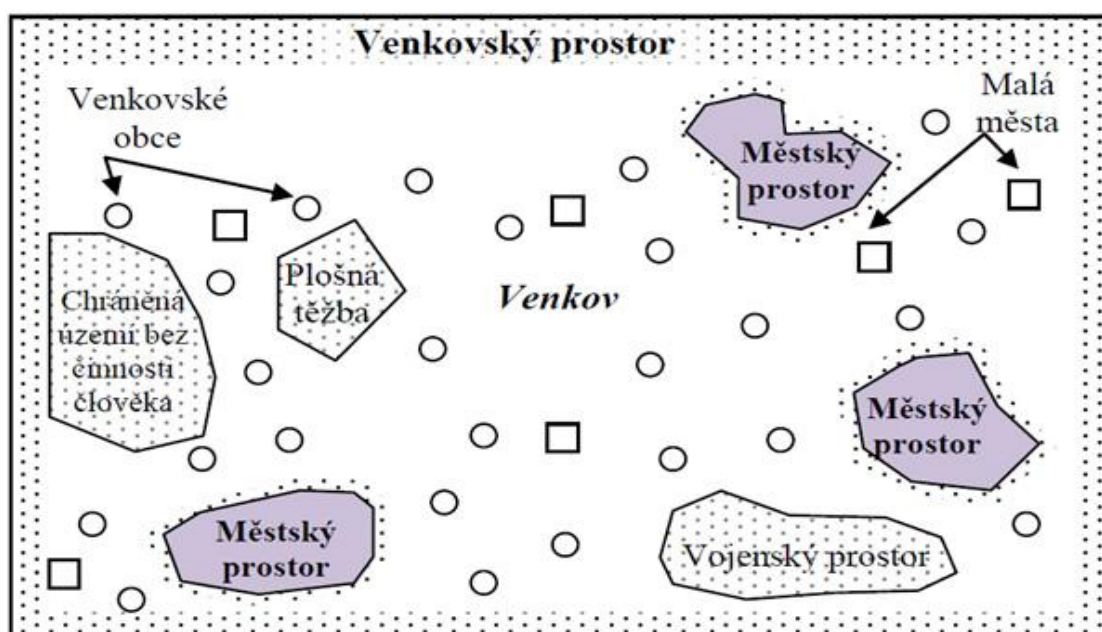
Fyzickou realizaci pozemkových úprav definuje § 12 zákona č. 139/2002 Sb., podle kterého pozemkový úřad po projednání se zastupitelstvem obce a se sborem stanoví s ohledem na potřeby vlastníků pozemků a se zřetelem na finanční zajištění postup realizace společných zařízení a dalších opatření vyplývajících ze schváleného návrhu. Podle odstavce 3 § 12 zákona č. 139/2002 Sb., se pro změny druhů pozemků, výstavbu polních a lesních cest, ochranu a zúrodnění půdního fondu a dalších společných zařízení zahrnutých do schváleného návrhu pozemkových úprav, upouští od vydání územního rozhodnutí o umístění stavby a od rozhodnutí o využití území. V případě, že společné zařízení slouží veřejnému zájmu, se může stát vlastníkem společného zařízení jiná osoba než obec. Ve většině případů jsou to ale právě obce, v jejichž obvodu se realizovaná společná zařízení nacházejí a které se stávají vlastníky a správci těchto zařízení.

6 Venkovský prostor a udržitelný rozvoj na místní úrovni

6.1 Venkov a venkovský prostor – základní charakteristika

Autoři publikace *Venkovský prostor a jeho oživení* (Binek a kol., 2007), charakterizují venkovský prostor za území, které je tvořeno mozaikou sídel a krajiny mezi nimi. Svou prostorovou strukturou a charakterem hospodaření a společností je specifickou částí socioekonomické sféry, která pro podporu rozvoje vyžaduje také specifický přístup. Většina autorů má pro venkov a venkovský prostor velmi podobné definice, které se navzájem prolínají. Binek a kol. v publikaci *Synergie ve venkovském prostoru – Aktéři a vybrané nástroje rozvoje* (2009) k pojmům venkov a venkovský prostor uvádí: „Oba (*pozn. myšlen venkov a venkovský prostor*) jsou obvykle chápány jako do značné míry synonymní, nicméně z hlediska hlubšího zkoumání a prostorové kompozice a dekompozice mezi nimi existuje rozdíl. Venkovský prostor je základním prostorovým souborem, v rámci něhož nabývá krajina a sídla venkovských znaků, tj. podoby venkova. Venkovský prostor zahrnuje venkovské obce i malá města tvořící jeden funkční celek, prostory venkovské i s venkovem jen obtížně ztotožnitelné.“ Dle výše popsaného je za venkovský prostor bráno vše, co není prostorem městským (Obr. 15).

Obr. 15: Prostorová strukturace území z hlediska přístupů k vymezení venkova (Binek a kol., 2009)

Svobodová a Věžník (2014) vymezují venkov jako spojité území, které se skládá z volné krajiny a jednotlivých sídel, vymezuje se vždy ukazateli vztaženými k ploše (např. hustotě zalidnění). Za venkov by se dal označit prostor mezi městy a ucelenými komplexy lesní krajiny, jenž tvoří celostní síť menších lidských sídel, které jsou obklopeny zemědělsky využívanou krajinou. Termínem venkov nebo venkovský prostor jsou dle Svobodové (2014) označovány oblasti s malým počtem obyvatel (či malou hustotou zalidnění). V těchto oblastech převládají extenzivní formy hospodaření, extenzivní formy využívání půdy, jako zemědělství nebo lesnictví.

V minulosti bylo vymezení venkova či venkovského prostoru založeno na relativně malé hustotě obyvatelstva a především vysokém podílu zaměstnanosti v primárním sektoru národního hospodářství, tedy v zemědělství (Woods, 2005). Tato charakteristika dnes už tak úplně neplatí a z vymezení venkova se tak stává velmi obtížný proces. V dnešní době totiž dochází ke stírání rozdílů mezi městem a venkovem, současný venkov vykazuje mnohé znaky města a stejně tak mnohá města mohou mít venkovský charakter. Binek (2007), Svobodová a Věžník (2014) ve svých publikacích uvádějí vymezení venkovského prostoru podle kvalitativních (Tab. 4) a kvantitativních znaků, přičemž zdůrazňují význam účelu vymezení. Kvantitativní, neboli velikostní znaky, se v praxi užívají častěji. Mezi nejjednodušší kvantitativní způsob vymezení venkova patří prostý počet obyvatel. Absolutní vyjádření ale není vhodný způsob pro vymezení, jelikož nezohledňuje prostorové souvislosti. Za vhodnější způsob je bráno vymezení venkova na základě hustoty zalidnění.

Tab. 4: Kvalitativní znaky vymezení venkovského prostoru

urbanistické znaky	vysoký podíl rodinných domů, málo vyvinutá uliční síť s dominantním prostorem návsi jako společenského a kulturního centra sídla, rozvolněná zástavba, vysoký podíl zelené v sídle
architektonické znaky	nízkopodlažní zástavba, absence nájemního bydlení, domy doplněny hospodářským zázemím (integrace obytné a dalších funkcí), vymezení dvora a zahrady s výrazně oddělenými funkcemi
sociální znaky	užší sociální kontakty mezi obyvateli sídla, neformální sociální kontrola, participace, tradicionalismus, konzervatismus

ekonomické znaky	dominantní nebo rozhodující činností je zemědělství a primární výroba potravin, významný podíl ekonomicky aktivních osob vyjíždí do zaměstnání mimo toto sídlo, vyšší podíl samozásobitelství, kutilství
administrativní znaky	statut sídla (sídlo, které v minulosti či v současnosti získalo městská práva, je městem, ostatní sídla jsou vesnicemi)

Zdroj: Úvod do geografie venkova (2014), vlastní zpracování

Evropská unie používá pro klasifikaci venkovských regionů metodiku Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), založenou na kritériu hustoty osídlení. Za venkovské oblasti jsou na místní úrovni označovány ty oblasti, jejichž hustota obyvatelstva je nižší než 150 obyvatel/km². Dle podílu obyvatelstva žijících ve venkovských se obcích se na úrovni regionu dělí tři základní kategorie:

- **převážně venkovské regiony:** ve venkovských obcích žije více než 50 % obyvatel regionu
- **významně venkovské regiony:** ve venkovských obcích žije více než 15-50 % obyvatel regionu
- **výrazně městské regiony:** ve venkovských obcích žije méně než 15 % obyvatel regionu

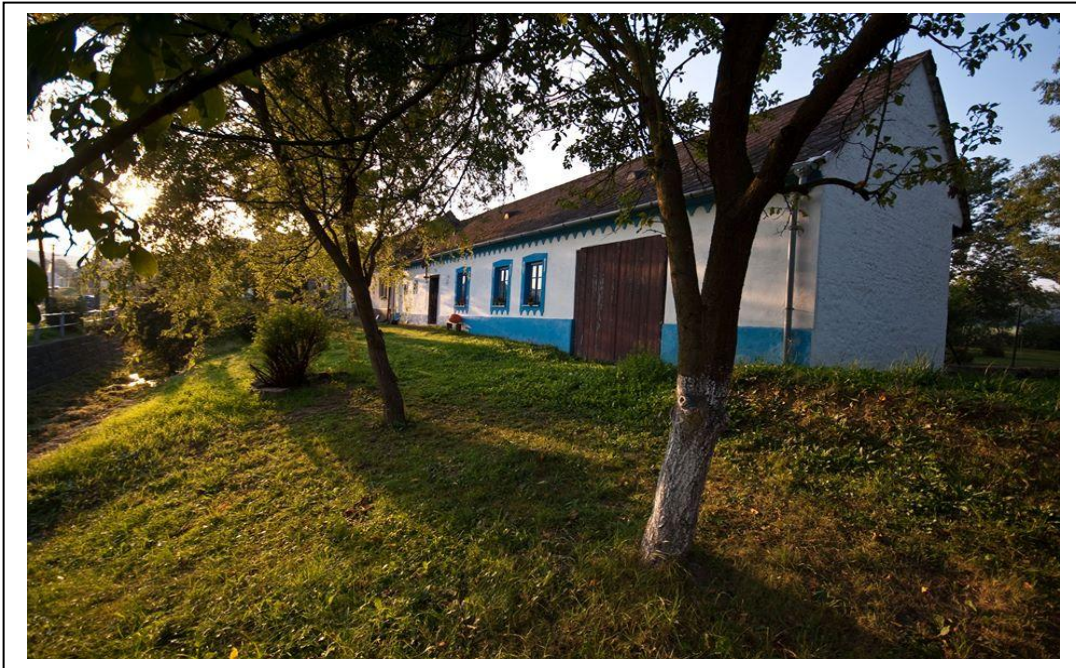
V případě vymezení venkovského prostoru v České republice, lze vzhledem ke struktuře sídelní soustavy snížit hodnotu hustoty zalidnění (u metodiky OECD 150 obyv./km²) na hodnotu 100 obyv./km² (Perlín, 2009). V České republice se pro analytické a regionální účely za venkovské označují obce s počtem obyvatel menším než 2 000 či 3 000, hranici 3 000 obyvatel definuje § 3 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích. Při vymezování venkovského prostoru je důležité respektovat územní úroveň, na kterou je hodnocení aplikováno. Za vhodnější lze doporučit užití menších územních jednotek, které lépe odpovídají územní struktuře České republiky. Jako vhodné jednotky i vzhledem ke struktuře veřejné správy je vhodné použít buďto jednotky správních obvodů pověřených obecních úřadů (SO POU) nebo správní obvody úřadů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) (Perlín, 2009).

Vzhledem k tématu a účelu této diplomové práce, je za venkovský prostor brán prostor mimo městská území (viz Binek a kol., 2009 a Obr. 15).

6.2 Funkce venkova

„Venkov je v současnosti chápán jako značně diferencovaný prostor, který v obecné rovině plní tři základní funkce – produkční, rezidenční a rekreační, jejichž význam (šíře uplatnění) se v průběhu času proměňuje a i jednotlivé funkce se vnitřně mění“ (Svobodová a kol., 2011). Z pohledu zaměstnanosti obyvatel venkova, dříve zcela dominantní zemědělskou činnost, stále více nahrazuje průmysl a služby. Současným častým problémem českého venkova (snad s výjimkou příměstských venkovských obcí) je snižující se počet pracovních příležitostí. Všechny funkce venkova je nutné vzájemně rozvíjet a to v souladu s kvalitním životním prostředím. Je to právě kvalitní životní prostředí, které určuje význam ostatních složek, především rezidenční a rekreační (Svobodová a kol., 2011).

Přestože zemědělství stále utváří venkovskou krajinu, produkční funkce, která je s ním spojená, je na ústupu. Tato tradiční funkce venkova v minulosti je stále více překonávána vlivy z městského prostředí, tradiční funkce tedy nabývají nových forem. Jako vhodný příklad je například nízká zaměstnanost v zemědělství, krajina a zahrady jsou využívány pro rekreaci atd. Rezidenční funkce je v současné době nejvýznamnější funkcí venkova, která je významně posilována změnami sídelního systému, zejména procesem suburbanizace. Kvalitu rezidenční funkce venkova ovlivňují především podmínky pro rozvoj bydlení (zejména dostatečná technická infrastruktura), kvalita bytového fondu, dopravní dostupnost a dopravní obslužnost a vybavenost (Svobodová, Věžník, 2014). Pro oblasti periferní je hlavním problémem vylidňování. Důvodem odchodů především mladých lidí do měst je nedostatek pracovních míst a špatná dopravní dostupnost. V souvislosti s tím pak často dochází ke kumulaci dalších problémů, které výrazně ovlivňují funkce venkova. Rekreační, také označována jako spotřební či konzumní funkce je na vzestupu. Tato funkce je v posledních letech spojována s venkovským cestovním ruchem a nabízí alternativu k hromadným formám turismu. Venkovský cestovní ruch by měl být udržitelný a ohleduplný vůči okolnímu prostředí, svým uživatelům by měl poskytnout jiné zážitky (Librová, 1994). Podle Stříbrné (2005) by měl být venkovský cestovní ruch mimo jiné udržitelný, jeho rozvoj by měl pomáhat udržovat zvláštní venkovský charakter dané oblasti a neměl by likvidovat místní zdroje.

Obr. 16: Udržitelný rozvoj venkova - Muzeum v Bystřici pod Lopeníkem

Zdroj: Muzeum Bystřice pod Lopeníkem. Bystřice pod Lopeníkem: oficiální stránky obce [online]. 2017 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://www.bystricepodlopenikem.cz/obec-7/muzeum-/>

Obr. 17: Venkov a tradice – vítání jara v obci Bystřice pod Lopeníkem

Zdroj: Muzeum Bystřice pod Lopeníkem. Bystřice pod Lopeníkem: oficiální stránky obce [online]. 2017 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://www.bystricepodlopenikem.cz/obec-7/muzeum-/>

Ve venkovském prostoru působí celá řada aktérů, aktivních na různých prostorových úrovních. Za aktéry rozvoje venkova můžeme dle Binka a kol. (2009) v nejširším slova smyslu považovat veškeré formalizované instituce či jednotlivce, kteří svými aktivitami vstupují do dění na venkově či kteří jsou jeho součástí. Z hierarchických úrovní veřejné správy lze určit základní dělení aktérů rozvoje venkova s působností místní, regionální, národní a nadnárodní (Tab. 5).

Za **nadregionální úroveň** je brána například Evropská unie, která problematice rozvoje venkova udává rámec, podle něhož se řídí jednotlivé státy. **Národní úroveň** aktérů rozvoje venkova představují jednotlivá ministerstva – Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostředí, pod která spadá například Program rozvoje obce, Program obnovy a rozvoje venkova, soutěž Vesnice roku či Celostátní síť pro venkov. **Regionální úroveň**, tedy krajskou, zastupují většinou krajské úřady, zájmová uskupení, regionální školy apod. Na regionální i **místní úrovni** hrají velkou roli tzv. místní akční skupiny (MAS). Dle Binka a kol. (2009) MAS rozvíjí principy partnerství, které spočívají ve funkční spolupráci různých subjektů v území. Zastoupení subjektů musí být vyvážený, součástí MAS jsou tedy partneři z veřejného i soukromého sektoru působící v daném území – obce, svazky obcí, podnikatelé, nestátní neziskové organizace či neorganizovaní občané. Dalším uskupením, které má vliv na místní úroveň rozvoje venkova, jsou dobrovolné svazky obcí. Tyto svazky obvykle vznikají pro územně ucelenou oblast vymezenou přirozenými přírodními, technickými nebo historickými hranicemi a dalšími důležitými pojíci prvky (Binek a kol., 2009). Vyskytují se však i svazky sdružené bez principu územní celistvosti a zaměřující se např. na rozvoj určitých společenských záměrů. Členy svazků mohou být pouze obce, není možné, aby ve svazku byly sdruženy i jiné právnické či fyzické osoby (Galvasová a kol., 2007). Na rozhodovací úrovni musí zástupci soukromého sektoru tvořit nejméně 50 %. Nezastupitelný vliv na místní úroveň rozvoje venkova má samozřejmě obec a to jak z pozice starosty obce a zastupitelstva obce, tak také organizacemi zřizovaných obcí, jako jsou například školy, kulturní či sportovní organizace a jiné.

I přes rozdílnost působení jednotlivých aktérů je pro rozvoj venkova zcela zásadní spolupráce jednotlivých aktérů, ať už na horizontální, či vertikální úrovni.

Spolupráce je totiž procesem, který ovlivňuje úspěšnost a efektivnost celé řady činností. Významným aspektem spolupráce je schopnost jednotlivých subjektů vyjednávat o společných zájmech a hledat řešení problémů, které přesahují možnosti jednotlivých aktérů (Svobodová a kol., 2011).

Tab. 5: Aktéři rozvoje venkova na různých hierarchických úrovních

Nadnárodní	nepůsobí přímo na rozvoj venkova, udávají pouze základní rámec a finance
Národní	nepůsobí přímo na rozvoj venkova, jejich úloha je spíše organizační
Regionální	role spočívá zejména v organizační podpoře; některé subjekty mohou mít vliv na rozvoj venkova – zde je třeba zdůraznit vliv krajských samospráv, které přímo dotvářejí rozvojové podmínky obcí, zejména v oblasti dopravní obslužnosti a dostupnosti, nebo nastavují a financují dotačních programy pro obce apod.
Místní	aktéři, kteří významně přispívají k rozvoji venkova; provádějí konkrétní činnosti ke zlepšení podmínek pro život

Zdroj: SVOBODOVÁ, H., KONEČNÝ, O., BINEK, J., CHABIČOVSKÁ, K., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I., VĚŽNÍK, A., HYNEK, A. *Synergie ve venkovském prostoru*. 1. vyd. Brno: GaREP, spol. s r.o., 2011. 114 s. ISBN 978-80-904308-8-4.

Obr. 17: Pracovní schůzka představitelů obcí mikroregionu Východní Slovácko konaná v prostorách muzea v Bystřici pod Lopeníkem

Zdroj: Muzeum Bystřice pod Lopeníkem. *Bystřice pod Lopeníkem: oficiální stránky obce [online]*. 2017 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://www.bystricepodlopenikem.cz/obec->

Nástroje rozvoje venkova slouží jako pomůcka k dosažení rozvojových cílů daného území. Existuje velké množství dílčích pohledů na nástroje rozvoje území, Binek a kol. (2009) mezi základní skupiny nástrojů rozvoje venkova řadí nástroje finanční a nefinanční. Dle Wokouna a Matese (2006) patří mezi **finanční nástroje** neinvestiční a investiční pobídky (dotace, granty, úvěry, záruky), kapitálové podílnictví, daňová zvýhodnění (daňové prázdny, slevy na daních) a rozpočtová zvýhodnění (dotace). Mezi **nefinanční nástroje** pak řadí administrativní nástroje (zejména legislativa), institucionální nástroje (instituce, strategické plánování, programování, řízení rozvoje) a věcné a jiné nefinanční nástroje (poradenství, propagace). Binek a kol. (2009) rozděluje nástroje rozvoje venkova následovně:

- *Administrativní nástroje* – legislativa, závazné procedury, postupy, organizační normy.
- *Koncepční nástroje* – strategie, programy, plány, politické deklarace, územně plánovací dokumenty, pozemkové úpravy.
- *Institucionální nástroje* – instituce, spolupráce, regionální management.
- *Věcné nástroje* – infrastruktura, poskytnutí prostoru, služeb, hmotného plnění, poradenství.
- *Sociálně-psychologické nástroje* – vzdělávání, komunikace, motivace
- *Finanční nástroje* – systémy finančních podpor, dotace, granty.

Za nejvýznamnější, resp. v obecné podobě nejuchopitelnější patří administrativní a koncepční nástroje. **Administrativní nástroje** úzce souvisí s legislativou České republiky. Z hlediska fungování venkovských obcí se jedná o zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, s rozvojem venkova souvisí zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Koncepční nástroje jsou rozvoje venkova pro tuto diplomovou práci stěžejní, jelikož mezi ně patří také pozemkové úpravy. Pro rozvoj venkovského prostoru je nezbytné stanovení cílů, které mají být v určitém časovém dosaženy. Velmi důležitá je také formulace postupu, tedy definování jednotlivých kroků, které povedou k dosažení cílů. Cíle i postupy bývají uvedeny v koncepčních dokumentech. „Kvalitně zpracované koncepční dokumenty, vytvářené buďto jako dokumenty rozvojové (popisující budoucí směry rozvoje ve všech socioekonomických

oblastech), nebo jako dílčí oborové dokumenty, např. pro oblast zemědělství, cestovního ruchu, životního prostředí, dopravy atd., jsou základem pro dlouhodobě úspěšný rozvoj“ (Binek a kol., 2009). Z hlediska obecnosti a účelu je dle Svobodové (2014) možno rozlišit následující typy strategických dokumentů:

- *Strategie* – dlouhodobý koncepční dokument, který určuje základní linie rozvoje daného subjektu, resp. území, pro něž daný subjekt strategii vytváří a to ve všech základních tematických oblastech a na dlouhé období („kam jdeme“).
- *Program* – střednědobý dokument; vychází ze strategie, navazuje na ni a ve střednědobém horizontu vytyčuje opatření, která bude subjekt realizovat, aby dosáhl strategických cílů.
- *Plán* – krátkodobý dokument prováděcího charakteru (někdy se používá pojem akční plán); v pravém slova smyslu již nejde o strategický dokument. Je však nezbytným návazným dokumentem na strategii a program, neboť konkretizuje vybraná opatření ve formě projektů či aktivit. Obsahuje již harmonogram a stanovuje způsob financování jednotlivých aktivit a projektů spolu s jejich rámcovými rozpočty.

Koncepční dokumenty lze zpracovávat pro různé hierarchické úrovně - stát, kraj, mikroregion/MAS a obec. Součástí takovýchto dokumentů bývá analytická část popisující současný stav, návrhová část popisující budoucí opatření a implementační část specifikující způsob realizace, monitoring a financování budoucího rozvoje. Pro celostátní úroveň jsou pro období 2014-2020 zpracovány dokumenty – Program rozvoje venkova České republiky na období 2014-2020, Strategie regionálního rozvoje České republiky pro léta 2014-2020 a Národní strategický plán LEADER 2014+. Z hlediska plánování prostoru je důležité územní plánování, které se řídí zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Mezi cíle územního plánování patří dle § 18 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb., zajištění předpokladu udržitelného rozvoje území soustavným a komplexním řešením účelného využití a prostorového uspořádání území s cílem dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území.

„Pokud se obci podaří sladit tvorbu územního plánu a strategického dokumentu, můžeme hovořit o prostorovém plánování. Tento přístup však v České republice stále není příliš obvyklý a oba procesy probíhají odděleně“ (Svobodová, 2014). Spojení územního plánování a strategického plánování (např. programu rozvoje obce) lze podle mého názoru docílit komplexními pozemkovými úpravami. Na význam pozemkových úprav jako koncepčního nástroje rozvoje venkova nahlíží také Svobodová (2014), Binek a kol. (2009 a 2010) či Metodická podpora regionálního rozvoje (online).

6.5 Udržitelný rozvoj a místní úroveň

Komise OSN pro životní prostředí a rozvoj (1987) definuje udržitelný rozvoj jako „rozvoj, který uspokojuje potřeby současnosti bez ohrožení potřeb budoucích generací uspokojovat jejich vlastní potřeb. V nejširším smyslu je strategie udržitelného rozvoje zaměřená na prosazování harmonie mezi lidskými bytostmi a mezi lidstvem a přírodou“ (Nováček, 2011). V České legislativě, v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, je pojem udržitelný rozvoj definován jako rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů. Problematikou udržitelného rozvoje se v polovině 2. století zabýval tzv. Římský klub, v roce 1972 byla publikována kniha „Limity růstu“, v roce 1987 bylo publikováno dílo „Naše společná budoucnost“, kde byl pojem udržitelný rozvoj poprvé uveden. V roce 1992 se konala Konference OSN o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiro, kde byla vydána tzv. Deklarace z Ria de Janeira o životním prostředí a rozvoji a Agenda 21. Mezi pilíře udržitelného rozvoje patří sociální, ekonomický a environmentální část, tyto části musí být ve vzájemné rovnováze (Nováček, 2011).

O tématu udržitelného rozvoje by se daly psát samostatné diplomové práce. Pro potřeby této diplomové práce je stěžejní udržitelný rozvoj na místní úrovni. Tímto tématem se zabývá tzv. Místní Agenda 21 (MA 21), vycházející z globálního strategického dokumentu Agenda 21. Portál CENIA, spadající pod Ministerstvo životního prostředí, definuje MA 21 jako „nástroj pro uplatnění principů udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni v praxi. Je prováděna v konkrétním čase a místě a v obci nebo regionu. Je to proces, který prostřednictvím zkvalitnění správy věcí

veřejných, strategického plánování (řízení), zapojování veřejnosti a využívání všech dosažených poznatků o udržitelném rozvoji v jednotlivých oblastech, zvyšuje kvalitu života ve všech jeho aspektech a směřuje k zodpovědnosti občanů za jejich životy i životy ostatních bytostí v prostoru a čase“ (Místní Agenda 21, 2012). MA 21 představuje soubor vzájemně se podporujících komunitních aktivit, které vedou k rozvoji obce nebo mikroregionu. Dlouhodobým cílem MA 21 je dosažení udržitelného rozvoje na místní úrovni a pochopení globálního významu místních rozhodnutí (Nováček, 2011). Právě na význam globálních výzev a místních rozhodnutí, dle mého názoru reagují komplexní pozemkové úpravy. Snaží se totiž o zmírnění některých globálních problémů (např. sucho, znečištění životního prostředí a další) na nejnižší primární úrovni. Dle Nováčka (2011) budou rozhodující pro směřování či nesměřování k udržitelnému rozvoji aktivity právě na místní úrovni, tedy v komunitách a obcích kde se lidé znají a kde mohou nejvíce vidět dopady své činnosti.

Mezi klíčové prvky Místní Agendy 21 dle Nováčka (2011) patří:

- řízení a zlepšování působnosti místních samospráv v oblasti udržitelného rozvoje,
- integrování problematiky užitelného rozvoje do projektů, plánů, programů a každodenní činnosti místní samosprávy,
- zvyšování environmentálního uvědomění a vzdělávání místních obyvatel a představitelů samosprávy,
- zapojení veřejnosti,
- partnerská spolupráce zainteresovaných subjektů,
- tvorba strategie a akčního plánu udržitelného rozvoje,
- monitoring a hodnocení výsledků, pravidelná aktualizace.

V České republice v roce 2004 vznikla při Radě vlády pro udržitelný rozvoj Pracovní skupina pro místní Agendu 21. Tato skupina vytvořila sadu 21 kritérií, podle kterých jsou monitorovány úrovně procesu MA 21 v jednotlivých obcích, městech a regionech. Dle jasně definovaných parametrů lze prokázat úroveň aplikace MA 21, čehož může být využito jako podpůrný prostředek pro žádosti o granty EU a o podporu z vybraných dotačních titulů jednotlivých resortů či krajů České republiky.

Udržitelný rozvoj na místní úrovni je dle mého názoru základem pro jakýkoliv další rozvoj ve vyšších hierarchických úrovních. Je poměrně jednoduché něco vybudovat, vždy je ale důležité brát v potaz udržitelnost jednotlivých rozhodnutí.

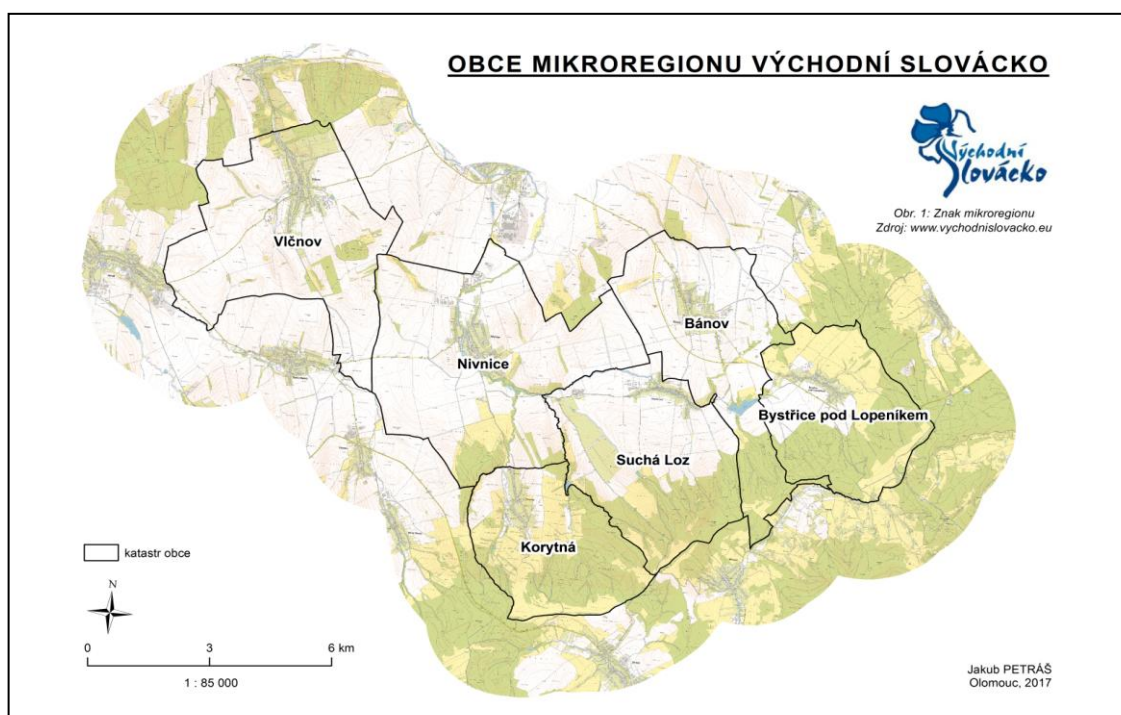
Obr. 18: Víceúčelové využití protipovodňové nádrže vytvořené z plánu společných zařízení jako prvek udržitelného rozvoje (k. ú. Prakšice a Pašovice, okres Uh. Hradiště)

Zdroj: Rybníkářství Holomňa: Pašovice - Prakšice [online]. 2013 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://rybnikarstvi-holomna.wixsite.com/pasovice-praksice>

7 Komplexní pozemkové úpravy v mikroregionu Východní Slovácko

7.1 Mikroregion Východní Slovácko

Jak již název napovídá, mikroregion Východní Slovácko se nachází na jihovýchodní Moravě, v regionu soudružnosti NUTS II Střední Morava, v jižní části Zlínského kraje v příhraniční oblasti se Slovenskou republikou. Území mikroregionu administrativně spadá do okresu Uherské Hradiště, SO ORP a SO POÚ Uherský Brod, je součástí MAS Východní Slovácko. Etnograficky tento mikroregion náleží do oblasti Slovácko a regionu Dolňácko. Mikroregion Východní Slovácko vznikl v roce 2005 dohodou starostů šesti obcí – Bánov, Bystřice pod Lopeníkem, Korytná, Nivnice, Suchá Loz a Vlčnov. Obce byly dříve součástí mikroregionu Uherskobrodsko, od kterého se rozhodly oddělit a založit tak samostatný dobrovolný svazek obcí. Důvodem vzniku nového subjektu byla malá akceschopnost původního subjektu, způsobeného velkým počtem členů (21 obcí) a rozdílností zájmů jednotlivých obcí (Barevná venkovská harmonie na Východním Slovácku - Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Východní Slovácko pro období 2014-2020, 2014).

Obr. 19: Obce mikroregionu Východní Slovácko

(Vlastní zpracování, vytvořeno v programu ArcMap za použití dat ArcČR 500)

Počet obyvatel mikroregionu činí 11 330 (k 1. 1. 2016), rozloha 10 614 ha (Tab. 5), hustota zalidnění dosahuje hodnoty 107 obyvatel na km². Mezi obce s nejvyšším počtem obyvatel patří obec Nivnice (3 335 obyvatel) a obec Vlčnov (3 010 obyvatel), mezi obce s nejnižším počtem obyvatel obec Korytná (957 obyvatel) a obec Bystřice pod Lopeníkem (804 obyvatel). Přes část obcí mikroregionu Východní Slovácko či v jejich blízkosti prochází významná mezinárodní komunikace 1. třídy E50, vedoucí z Brna, přes Uherské Hradiště, Uherský Brod a dále do Trenčína. V návaznosti na silnici I/50 se na území nacházejí silnice druhých a třetích tříd. Mikroregionem neprochází žádná železniční trať, nejbližší vlakové nádraží se nachází v městě Uherský Brod, přes které vede jednokolejná trať číslo 341. Celá území či jen části katastrů obcí Bánov, Bystřice pod Lopeníkem, Korytná, Nivnice a Suchá Loz se nacházejí v CHKO Bílé Karpaty a biosférické rezervace UNESCO Bílé Karpaty. Charakter podhůří Bílých Karpat a přítomnost velkoplošného chráněného území nabízí významnou možnost rozvoje mikroregionu v oblasti udržitelného rozvoje venkovského prostoru.

Tab. 6: Počet obyvatel a rozloha obcí mikroregionu Východní Slovácko (k 1. 1. 2016)

Název obce	Katastrální výměra (v ha)	Počet obyvatel		
		celkem	ve věku 0 - 14 let	ve věku 65 a více let
Bánov	1 618	2 078	302	370
Bystřice pod Lopeníkem	1 343	804	103	147
Korytná	1 276	957	123	195
Nivnice	2 548	3 335	492	640
Suchá Loz	1 700	1 146	209	227
Vlčnov	2 130	3 010	413	569
Mikroregion celkem	10 614	11 330	1 642	2 148

Zdroj: Malý lexikon obcí České republiky - 2016. Český statistický úřad [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2016>; vlastní zpracování

7.2 Obce mikroregionu s ukončenými komplexními pozemkovými úpravami

Obec Suchá Loz, Bánov a Korytná patří mezi obce mikroregionu Východní Slovácko, ve kterých probíhaly komplexní pozemkové úpravy nejdříve a které již byly ukončeny (Obr. 22). První obcí mikroregionu, ve které pozemkové úpravy probíhaly, byla obec Suchá Loz. V obci Suchá Loz byly komplexní pozemkové úpravy zahájeny dne 22. 7. 2005, a to na základě žádosti nadpoloviční výměry vlastníků zemědělské půdy (50,04 %). Mezi další důvody k zahájení pozemkových úprav patřila realizace protierozních opatření. Pozemkové úpravy v obci Suchá Loz byly ukončeny dne 2. 2. 2009, detailní přehled je uveden v Tab. 6. V obci Bánov byly komplexní pozemkové úpravy zahájeny dne 29. 8. 2006, důvodem k zahájení byla stavební činnosti a realizace protierozních opatření. Pro obec se budoval rozsáhlý silniční obchvat, který si vyžádal výkup velkého množství pozemků. Daný problém se řešil komplexně pomocí pozemkových úprav. Pozemkové v obci Bánov byly ukončeny dne 9. 12. 2010, detailní přehled je uveden v Tab. 6. Třetí obcí mikroregionu, kde již komplexní pozemkové úpravy proběhly, je obec Korytná. V obci Korytná byly komplexní pozemkové úpravy zahájeny dne 27. 2. 2009, a to na základě žádosti nadpoloviční výměry vlastníků zemědělské půdy (56,53 %). Mezi další důvody k zahájení pozemkových úprav patřila realizace protierozních a protipovodňových opatření a zpřístupnění pozemků. Pozemkové v obci Korytná byly ukončeny dne 11. 12. 2013, detailní přehled je uveden v Tab. 7.

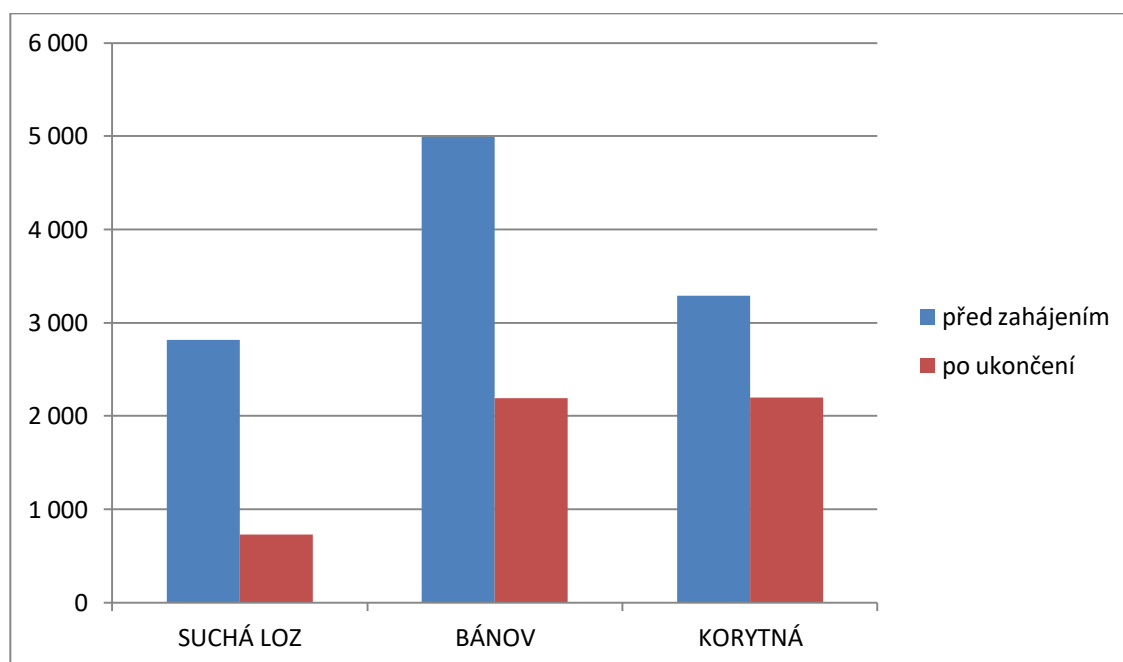

Obr. 20: informační tabule a víceúčelová komunikace (Petráš, 2015)

Tab. 7: Obce mikroregionu Východní Slovácko s ukončenými komplexními úpravami

KOMPLEXNÍ POZEMKOVÉ ÚPRAVY			SUCHÁ LOZ	BÁNOV	KORYTNÁ
PROJEKT	Celková výměra obvodu pozemkových úprav (v ha)		1 136	1 202	693
	Počet vlastnických parcel:	před zahájením	2 818	4 990	3 287
		po ukončení	729	2 193	2 200
REALIZACE	Celkové náklady na realizace (v tis. Kč)		23 580	17 016	939
	Náklady na realizace (v tis. Kč):	protierozní opatření	2 801	2 582	-
		ekologická opatření (ÚSES) a další zeleň	1 644	2 035	-
		vodohospodářská opatření	1 884	0	182
		cesty	606	3 647	-
	Výměra (v ha):	protierozní opatření	8,89	3,14	0,59
		ekologická opatření (ÚSES) a další zeleň	5,44	4	115,62
		vodohospodářská opatření	3,06	0	17,35
		cesty	1,21	1,15	-

Zdroj: Přehled pozemkových úprav. Pozemkové úpravy [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/app/eagriapp/PU/Prehled/Default.aspx?stamp=1489420861254;vlastni_zpracovani

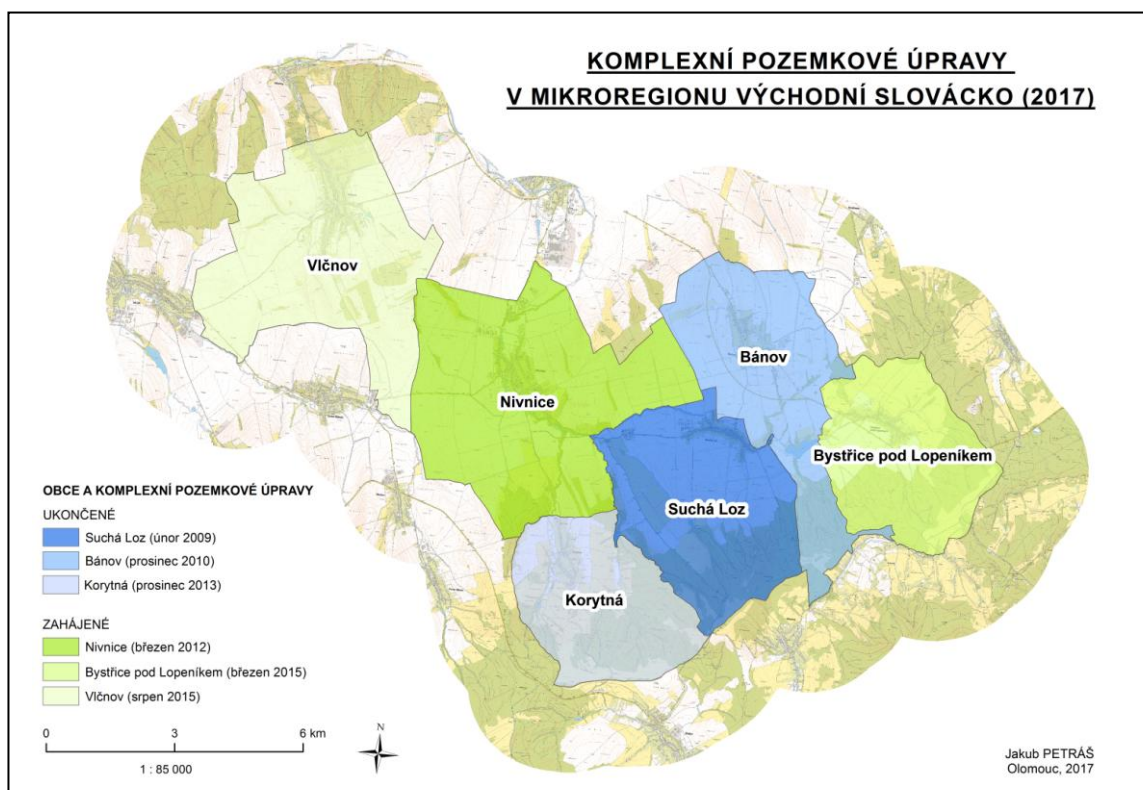
Obr. 21: Počet vlastnických parcel před a po ukončení komplexních pozemkových úprav

Zdroj: Přehled pozemkových úprav. Pozemkové úpravy [online]. Praha, 2017 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/app/eagriapp/PU/Prehled/Default.aspx?stamp=1489420861254;vlastni_zpracovani

7.3 Obce mikroregionu se zahájenými komplexními pozemkovými úpravami

Obec Nivnice, Bystřice pod Lopeníkem a Vlčnov patří mezi obce mikroregionu Východní Slovácko, ve kterých byly komplexní pozemkové úpravy zahájeny a do současné doby nebyly ukončeny. V obci Nivnice byly komplexní pozemkové úpravy zahájeny dne 29. 3. 2012, a to na základě žádosti nadpoloviční výměry vlastníků zemědělské půdy (58,76 %). V obci Bystřice pod Lopeníkem byly komplexní pozemkové úpravy zahájeny dne 10. 3. 2015, důvodem k jejich zahájení byla žádost nadpoloviční výměry vlastníků zemědělské půdy (56,82 %) a realizace protipovodňových opatření. Obec v červnu 2013 poskytla přívalová povodeň, která výrazně urychlila zahájení pozemkových úprav (viz kapitola 7.3.1 *Přívalová povodeň v obci Bystřice pod Lopeníkem*). V obci Vlčnov byly komplexní pozemkové úpravy zahájeny nejpozději, a to dne 13. 8. 2015. Důvodem k zahájení byla i v tomto případě žádost nadpoloviční výměry vlastníků zemědělské půdy (50,77 %).

Obr. 22: Komplexní pozemkové úpravy v mikroregionu Východní Slovácko

Zdroj: Vlastní zpracování, vytvořeno v programu ArcMap za použití dat ArcČR 500

7.3.1 Přívalová povodeň v obci Bystřice pod Lopeníkem

Dne 10. 6. 2013 obcí Bystřice pod Lopeníkem prohnala přívalová povodeň, která byla způsobena lokální a velmi intenzivní bouřkou činností. Za poměrně krátkou dobu spadlo velké množství srážek, což je pro bleskové záplavy typické. Celý proces znásobily geomorfologické podmínky okolí obce, tvořící nálevkovitý tvar směřující na obec. Z vodního toku, řadícího se podle absolutní řádovosti řadí mezi vodní toky 4. řádu, se během pár desítek minut stala divoká dunící řeka, která sebou nesla spoustu materiálu také z okolních lesů. Vodní hladina byla v některých místech zvednuta o více jak 3 metry (Obr. 23-30). Během povodně bylo poničeno několik mostů, komunikací a zahrad, poškozena byla i silnice 1. třídy E/50. V intravilánu a extravilánu obce bylo poškozeno také koryto potoka, v některých částech došlo i k sesuvům půdy. Naštěstí při této události nedošlo k vážnějším poruchám na obydlích ani výraznější újmě na zdraví. Snad jediné pozitivum, které je při těchto záplavách patrné, je vzájemná pomoc spoluobčanů, hasičů a okolních obecních úřadů. Svou úlohu při této události velmi dobře zvládla přehrada Ordějov, která akumulací vody a naplaveného materiálu zabránila vyplavení dalších obcí (Suchá Loz a Nivnice), kudy vodní tok dále protéká. Zkušenosti z přívalové povodně vedly k urychlení zahájení řízení o pozemkových úpravách, které by měly podobným situacím v budoucnu zabránit.

Obr. 23 a 24: Vlevo běžný stav soutoku Bystřičky a Pivního potoka, vpravo to samé místo z výšky při přívalové povodni 10. 6. 2013. (*internetové stránky obce Bystřice pod Lopeníkem*)

Obr. 25 a 26: Vlevo běžný stav potoku, vpravo přívalová povodeň 10. 6. 2013.

(internetové stránky obce Bystřice pod Lopeníkem)

Obr. 27 a 28: Vlevo běžný stav potoku, vpravo přívalová povodeň 10. 6. 2013.

(internetové stránky obce Bystřice pod Lopeníkem)

Obr. 29 a 30: Vlevo běžný stav, vpravo přívalová povodeň 10. 6. 2013.

(internetové stránky obce Bystřice pod Lopeníkem)

7.4 Komplexní pozemkové úpravy očima starostů obcí a manažera mikroregionu

7.4.1 První část řízeného rozhovoru

1) Setkal jste se již někdy s komplexními pozemkovými úpravami?

Všichni dotazovaní se již během své různě dlouhé působnosti na pozici starosty či projektového manažera mikroregionu s komplexními pozemkovými úpravami setkali.

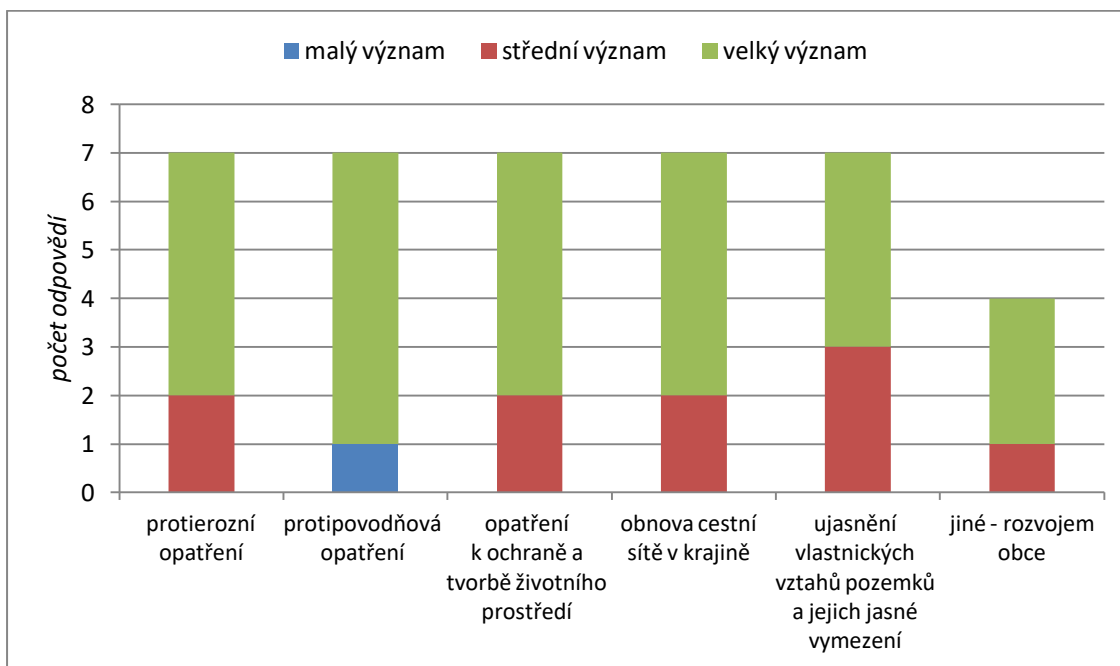
2) Uvedte, čím se podle Vás komplexní pozemkové úpravy zabývají. K jednotlivým tématům prosím uveďte i význam.

Podle dotázaných, se komplexní pozemkové úpravy zabývají protierozními a protipovodňovými opatřeními, opatřeními k ochraně a tvorbě životního prostředí, obnovou cestní sítě v krajině, ujasněním vlastnických vztahů pozemků a jejich jasným vymezením. Starostové čtyř obcí také rovnou uvedli, že se komplexní pozemkové úpravy zabývají také rozvojem obce. Nepatrný rozdíl byl v kvantifikování významu jednotlivých témat (Tab. 8 a Obr. 31). Dotázaní přiřadili k většině témat velký nebo střední význam, pouze jednou byl k tématu protipovodňových opatření přiřazen malý význam. Manažer mikroregionu například k tématu ujasnění vlastnických vztahů a jejich jasné vymezení zdůraznil především význam uspořádání pozemků v krajině. Přímo rozvojem obce se podle něj komplexní pozemkové úpravy nezabývají, rozvojem obce se podle něj zabývá územní plán či rozvojová strategie. Pozemkové úpravy spíše napomáhají realizaci rozvojových plánů, jelikož dané území na realizaci připraví.

Tab. 8: Význam dílčích témat komplexních pozemkových úprav

Čím se podle Vás komplexní pozemkové úpravy zabývají?	VÝZNAM		
	malý	střední	velký
protierozní opatření	0	2	5
protipovodňová opatření	1	0	6
opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí	0	2	5
obnova cestní sítě v krajině	0	2	5
ujasnění vlastnických vztahů pozemků a jejich jasné vymezení	0	3	4
jiné - rozvojem obce	0	1	3

Zdroj: řízený rozhovor se starosty a manažerem mikroregionu Východní Slovácko; březen 2017, vlastní zpracování

Obr. 31: Význam dílčích témat komplexních pozemkových úprav

Zdroj: řízený rozhovor se starosty a manažerem mikroregionu Východní Slovácko; březen 2017, vlastní zpracování

3) Jaké jsou podle Vás největší výhody a nevýhody komplexních pozemkových úprav?

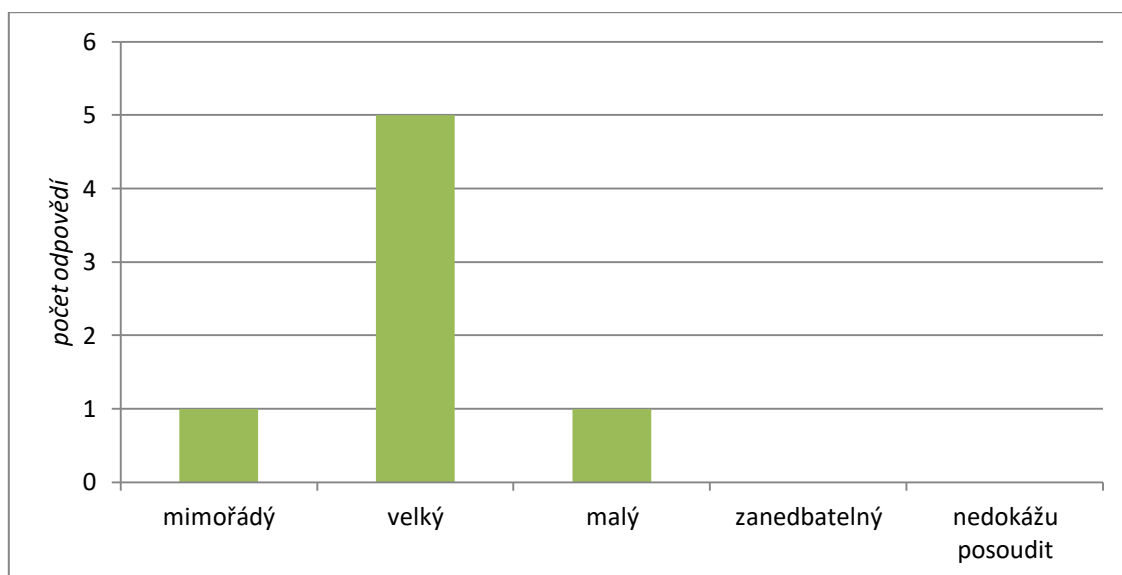
Výhody komplexních pozemkových úprav dotazovaní spatřují v jejich hlavní náplni. Zdůrazňovali výhodu vyřešení všech výše zmíněných témat. Ocenili také komplexní řešení a celou provázanost, které by jen stěží dosáhli, kdyby měli daná témata řešit jednotlivě. Starostové všech obcí vidí největší výhodu ve způsobu financování celého procesu pozemkových úprav, především financování realizací prvků z plánu společných zařízení. Dotazovaní oceňovali množství finančních prostředků, za které se již podařilo zrealizovat, či se předpokládá realizovat, prvky plánu společných zařízení. Shodli se na tom, že by jen velmi obtížně dokázali tato opatření realizovat pouze z rozpočtu obce. Možný způsob realizace viděli pomocí dotací (ať už státních nebo evropských), celková výše proinvestovaných financí by podle dotazovaných nebyla tak velká. Starostové jako výhodu uvedli například budoucí harmonickou podobu krajiny, která zůstane zachována i pro budoucí generace. Pozitivně také vnímají řízení komplexních pozemkových úprav a řídicí a koordinační úlohu Státního pozemkového úřadu. U všech dotázaných jasně převažovaly výhody nad nevýhodami.

Mezi nevýhody někteří uvedli náročnost komplexních pozemkových úprav ve smyslu obtížného vysvětlení a následného pochopení dané problematiky laiky. Nastávají totiž situace, kdy jsou pozemky využívány neoprávněnými majiteli, kteří se cítí být okradeni, a tudíž rezignují na nějakou další spolupráci v celém procesu. Drobnou nevýhodu část starostů vidí v následném nadměrném využívání zemědělské půdy, kterou mají vlastníci pozemků díky pozemkovým úpravám sloučenou dohromady. Starostové obcí, kde komplexní pozemkové úpravy stále probíhají, vidí možnou nevýhodu v budoucí údržbě vybudovaných prvků, v novém uspořádání pozemků a mnohdy novém vymezení. Dotazovaní nevidí nevýhodu v časové náročnosti celého procesu, vnímají jej jako přiměřený svému rozsahu.

4) Vnímáte komplexní pozemkové úpravy jako nástroj udržitelného rozvoje venkovského prostoru? Pokud ano, jaký na něj mají vliv?

Všech šest starostů obcí spolu s manažerem mikroregionu Východní Slovácko vnímají komplexní pozemkové úpravy jako nástroj udržitelného rozvoje venkovského prostoru. Při řízených rozhovorech jsem na tuto otázku dostával zcela jasnou odpověď, kdy dotazovaní kvantifikovali tento vliv jako velký či dokonce mimořádný. Pouze v jednom případě byl vliv komplexních pozemkových úprav na udržitelný rozvoj venkovského prostoru kvantifikován jako malý (Obr. 32). Starosta dané obce to vysvětloval problematikou pojetí venkova a venkovského prostoru, jeho definicí a kritériem vymezení. V tomto případě se jednalo se o obec, která by svým počtem obyvatel již mohla být městysem či městem. Starosta obce zdůraznil velký vliv pozemkových úprav na udržitelný rozvoj venkovského prostoru pro obce, které mají mešní počet obyvatel, mají typický venkovský charakter a jsou významně propojeni a ovlivněni extravilánem dané obce. U obcí, které již mají vyšší počet obyvatel a postupně ztrácí znaky typické pro venkov, se dle starosty prioritně nemůže jednat o rozvoj venkovského prostoru, který je prioritou pro obce menších velikostních kategorií. Manažer mikroregionu komentoval důležitost propojení územního plánu a plánu společných zařízení. Dle jeho slov byla škoda, že v případě obcí mikroregionu komplexní pozemkové úpravy neprobíhaly souběžně s tvorbou územních plánů či jejich aktualizací. Prvky z plánu společných zařízení by tím pádem mohly být realizovány již

dříve a ve větším měřítku. Obce by také již nyní byly lépe připraveny na možnosti získání dotací na další realizace. Dotazovanými byla zdůrazněna nutnost samotné realizace prvků z plánů společných zařízení, vzájemná provázanost a to jak na úrovni katastru jedné obce, tak také na úrovni mikroregionální. Jedině tak, dle slov dotázaných, může dojít k udržitelnému rozvoji venkovského prostoru.

Obr. 32: Vliv komplexních pozemkových úprav na udržitelný rozvoj venkovského prostoru

Zdroj: řízený rozhovor se starosty a manažerem mikroregionu Východní Slovácko; březen 2017, vlastní zpracování

7.4.2 Druhá část řízeného rozhovoru

Obce s již ukončenými komplexními pozemkovými úpravami

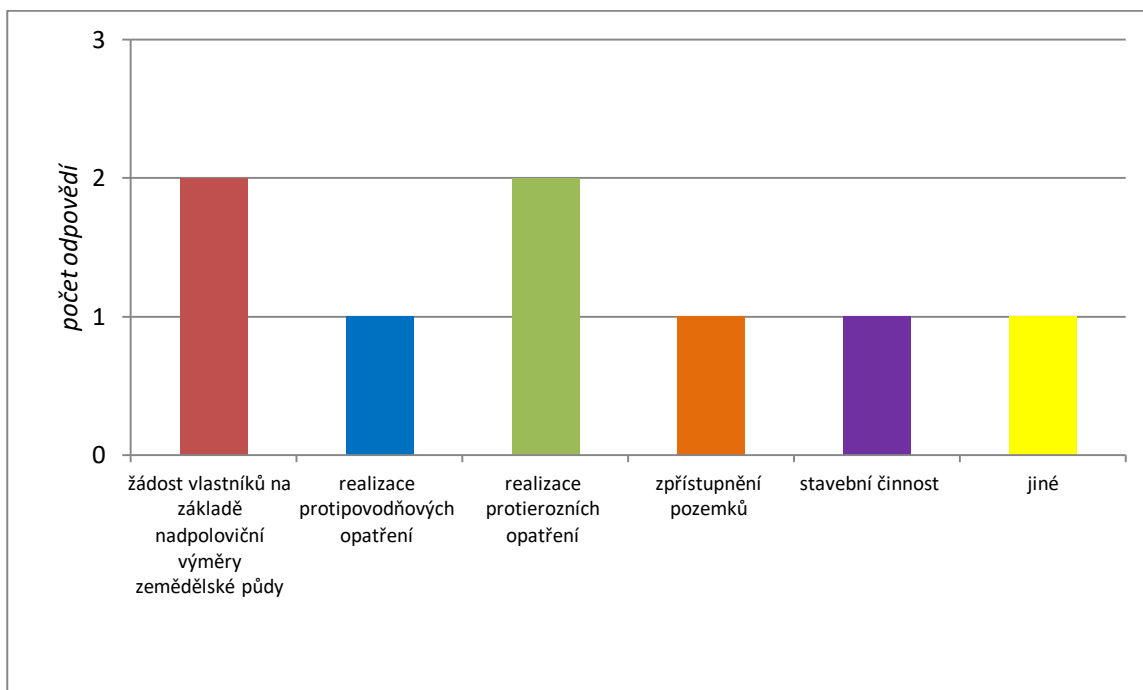
5) *Proběhly již v minulosti ve Vaší obci komplexní pozemkové úpravy?*

V polovině obcí mikroregionu Východní Slovácko již v minulosti proběhly komplexní pozemkové úpravy. První obcí, kde byly pozemkové úpravy zahájeny, byla obec Suchá Loz (2005), poté obec Bánov (2006) a Korytná (2009).

5.1) *Jaké byly důvody k zahájení komplexních pozemkových úprav?*

Důvody k zahájení komplexních pozemkových úprav byly v jednotlivých obcích rozdílné (Obr. 33). Starostové obcí mezi hlavní důvody zahájení úprav uváděly žádost vlastníků na základě nadpoloviční výměry zemědělské půdy, realizace protierozních opatření, méně již realizace protipovodňových opatření či zpřístupnění pozemků. Zcela specifický případ nastal u obce Bánov, kde byly komplexní pozemkové úpravy vyvolány stavební činností. Jednalo se o poměrně rozsáhlý silniční obchvat silnice I/50, který měl za cíl dostat automobilovou a kamionovou dopravu mimo intravilán obce, který byl díky nevhodnému směrovému a výškovému uspořádání pro tak intenzivní dopravu velmi nevhodný (Obr. 34-36). Stavba se začala stavět v roce 2008 a ukončena byla v roce 2010. Trasa obchvatu má délku 4,4 km a vede po dříve zemědělsky využívaných polích, kde v minulosti silnice nevedla. Dle starosty obce by realizace tak rozsáhlé stavby, kde bylo zapotřebí velkého množství výkupu pozemků, nebyla bez komplexních pozemkových úprav vůbec možná. Obec Korytná, dle slov svého starosty, měla jako jeden z hlavních důvodů zahájení komplexních pozemkových úprav získání pozemků, na kterých se nacházely vodní zdroje. Vodní zdroje byly před komplexními pozemkovými úpravami na soukromých pozemcích. Obci se tak vyřešil problém, kdy došlo k výměně pozemků a obec tak ve veřejném zájmu získala potřebné pozemky. Bez řešení těchto problémů pomocí komplexních pozemkových úprav by vykupování pozemků bylo pro obec značně nákladné a mnohdy i neřešitelné.

Obr. 33: Důvody k zahájení komplexních pozemkových úprav (obce s ukončenými pozemkovými úpravami)

Zdroj: řízený rozhovor se starosty a manažerem mikroregionu Východní Slovácko; březen 2017, vlastní zpracování

Obr. 34: Silniční obchvat kolem obce Bánov (Petráš, 2017)

Obr. 35: Současně s obchvatem kolem obce Bánov byla vybudována i doprovodná infrastruktura pro cvklistv (*Petráš. 2017*)

Obr. 36: Bezpečnostní odjezd pro cyklisty a odvodňovací kanál vybudovaný z plánu společných zařízení (*Petráš, 2017*)

5.2) *Jaké jsou Vaše dosavadní zkušenosti s komplexními pozemkovými úpravami?*

Starostové obcí, kde již komplexní pozemkové úpravy proběhly, se shodli na dosavadních kladných zkušenostech. Ve dvou případech dokonce hodnotili dosavadní zkušenosti jako velmi pozitivní, v jednom případě jako pozitivní. Nutno podotknout, že se v tomto případě jedná o nepatrně zkreslená data, jelikož ne ve všech případech se jednalo o starosty, kteří byli ve svých funkcích i v předchozích volebních obdobích. Ve všech případech byli alespoň členy zastupitelstva, které hraje v procesu pozemkových úprav také velmi významnou roli.

Tab. 9: Význam dílčích témat komplexních pozemkových úprav

<i>Jaké jsou Vaše dosavadní zkušenosti s komplexními pozemkovými úpravami?</i>	počet odpovědí
velmi pozitivní	2
spíše pozitivní	1
pozitivní i negativní	0
spíše negativní	0
velmi negativní	0
nedokážu posoudit	0

Zdroj: řízený rozhovor se starosty mikroregionu Východní Slovácko; březen 2017, vlastní zpracování

5.3) *Jak se podle Vás liší dosavadní reálné výsledky komplexních pozemkových úprav s původními představami, plány?*

Dle starostů obcí se výsledky komplexních pozemkových úprav po jejich ukončení shodují s původními představami. Odpovídají tedy původním představám, které vedení obce mělo, když byl tento proces zahájen. Dle slov starostů jsou občané po uplynutí určité doby rádi, že tento proces v obci proběhl a že nebyl nijak výrazně narušen. V jednotlivých obcích byly komplexní pozemkové úpravy zahájeny a také ukončeny v rozdílných letech, což musí být v hodnocení reálných výsledků od původních plánů zohledňováno.

5.4) Jaký celkový dopad mají komplexní pozemkové úpravy na udržitelný rozvoj obce? (Můžete uvést i konkrétní příklady)

Velmi pozitivně byl také hodnocen celkový dopad komplexních pozemkových úprav na udržitelný rozvoj obce. Starostové se shodli, že jim komplexní pozemkové úpravy a realizované prvky z plánů společných zařízení souběžně se svým primárním účelem vyřešily také další prvky z územního plánu. Pro obecní záměry bylo také důležité vlastnické vyjasnění pozemků, které velmi zjednodušuje následnou realizaci dalších staveb. Udržitelnost je vnímána také v polyfunkčním využití zařízení.

Mezi konkrétní příklady lze uvést realizaci víceúčelové komunikace v obci Suchá Loz, která byla prioritně vybudována jako obslužná komunikace k souběžně vybudované přilehlé vodní nádrži Solařky a také pro zemědělce a jejich techniku. Šířka této komunikace je 6 m a celková délka 2 300 m. Povrch je tvořen silničním betonem, který je vhodný také pro cyklisty či bruslaře, kteří toho ve velkém využívají (Obr. 37). Obci tak vznikla nová cyklistická infrastruktura, která navazuje na místní cyklotrasy a dle slov starosty této obce také výrazně přispívá v rozvoji cestovního ruchu v obci.

Obr. 37: Polyfunkční využití víceúčelové komunikace, v pozadí obec Suchá Loz (Petráš, 2015)

Stejné využití bude mít, dle slov starosty obce Bánov, v blízké době budovaná víceúčelová obslužná komunikace kolem přehrady Ordějov (Obr. 38). V současné době je polní cesta v tomto úseku ve velmi špatném stavu, po zimním období či déle trvajících deštích je téměř nesjízdná. Komunikace je využívána rybáři, myslivci, zemědělci s těžkou technikou a také cyklisty, opět by zde tedy bylo uplatněno polyfunkční využití. Obec s budováním této cesty počítala již v průběhu komplexních pozemkových úprav a zařadila ji do plánu společných zařízení. Realizaci stavby by tedy již nemělo nic bránit.

Obr. 38: Současný stav polní cesty u vodní nádrže Ordějov (Petráš, 2015)

Mezi další konkrétní příklady dopadu komplexních pozemkových úprav na udržitelný rozvoj obce lze zařadit budování poldrů, které jsou prioritně budovány za účelem protipovodňové ochrany. Všichni dotazovaní se shodli na významných krajinářských efektech, které poldry a vodní nádrže do krajiny přinášejí. V obcích s ukončenými komplexními pozemkovými úpravami již bylo vybudováno několik záchytných poldrů, další realizace jsou v blízké době plánovány. V případě vybudovaných polosuchých poldrů dotazovaní spatřují výrazný vliv na územní systém ekologické stability v podobě zvýšení pestrosti fauny a flóry. Z krajinářského hlediska je také oceňováno ovlivnění mikroklimatu a zadržování vody v krajině.

Obr. 39: Vodní nádrž Solařky jako prvek ÚSES (Petráš, 2015)

Obr. 40: Odvodňovací kanál a výsadba stromů na katastru obce Suchá Loz (Petráš, 2015)

5.5) Jaká společná opatření se do současné doby podařilo zrealizovat? Jaké mají výsledky?

V obcích, kde již komplexní pozemkové úpravy proběhly, se do současné doby podařilo zrealizovat několik prvků z plánu společných zařízení. Výsledky všech dosavadních vybudovaných opatření starostové obcí spatřují jako velmi pozitivní či spíše pozitivní. V obci Suchá Loz se za účelem snížení větrné eroze podařilo vysadit několik větrolamů (Obr. 41), jejichž část navazuje na původní větrolamy, které jsou pro okolí obce typické. Velká část větrolamů byla vysazena na nových místech, kde vznikly zcela nové liniové prvky v krajině. Z protipovodňových opatření se podařily zrealizovat dva protipovodňové kanály kolem obce (Obr. 42 a 43), suchý poldr a vodní nádrž Solařky. V případě větrolamů se zatím nedá očekávat velkých výsledků, jelikož od výsadby uplynula krátká doba na to, aby dostatečně plnily svou funkci. Výsledky jsou patrné v případě zpevněných víceúčelových komunikací, díky kterým došlo ke snížení provozu zemědělské techniky po hlavní cestě a návazně také k rozvoji cykloturistiky v obci a jejím nejbližším okolí.

Obr. 41: Realizace projektu „Suchá Loz – Revitalizace větrolamů“ (Petráš, 2017)

Obr. 42: Odvodňovací kanál zabraňující vodní erozi (Petráš, 2017)

Obr. 43: Odvodňovací kanál v obci Suchá Loz (Petráš, 2017)

V obci Bánov se z plánu společných zařízení podařila vybudovat víceúčelovou komunikaci, větrolamy a biokoridory (Obr. 44). Jasně výsledky lze dle slov starosty obce vidět v případě zrealizované víceúčelové komunikace, díky které došlo k úbytku pohybu zemědělské techniky přes obec. V případě vysázených větrolamů se zatím nedosahuje žádných výsledků, jelikož jsou stromy ještě malé. Negativní výsledek lze podle slov starosty obce spatřit v případě zemědělských podniků, kterým větrolamy omezují možnost pohybu. V obci Korytná se do současné doby podařilo vybudovat odvodňovací kanály, protierozní opatření a víceúčelové komunikace, u kterých vidí starosta obce výsledek především ve snížení provozu zemědělské techniky přes intravilán obce.

Obr. 44: Vysázené větrolamy na katastru obce Bánov (Petráš, 2017)

5.6) *Realizovaná společná opatření či pozemky k těmto účelům vyhrazené jsou v majetku obce, jak to ovlivňuje její hospodaření (např. údržba, opravy)? (Můžete uvést i konkrétní dopady)*

Starostové obcí, kde již komplexní pozemkové úpravy proběhly, se shodli na minimálním dopadu realizovaných opatření na hospodaření obce (Tab. 10). Všechny obce svými katastry zasahují do CHKO Bílé Karpaty, kde pro ně již nyní platí přísná pravidla vztahující se na údržbu svého majetku (dosavadních víceúčelových komunikací a zatravněných ploch nevyjímaje). Podle dotázaných se realizovaná opatření musí udržovat a opravovat, pro obce to ale v současné chvíli neznamena žádnou velkou zátěž. Jako příklady oprav starostové uvedli opravy oplocení kolem vysázených větrolamů, které bývá často poškozené, například po zimě nebo sečení obecních pozemků, a které je prováděno v různých intervalech v souvislosti s funkcí pozemku. Důležitou roli zde hraje a bude hrát časové hledisko – nově vzniklé komunikace jsou zatím téměř bezúdržbové, zato v případě větrolamů bude chvíli trvat, než budou bezúdržbové. Postupem času tomu bude naopak. Všichni dotázaní se shodli na převažujících výhodách, které s sebou realizovaná opatření přinesla v porovnání s dopadem na hospodaření obce.

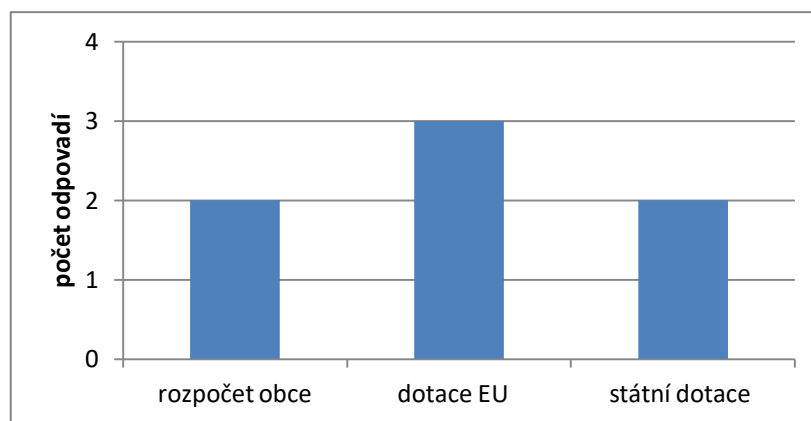
Tab. 10: Vliv realizovaných opatření na hospodaření obce

Realizovaná společná opatření či pozemky k těmto účelům vyhrazené jsou v majetku obce, jak to ovlivňuje její hospodaření (např. údržba, opravy)?	počet odpovědí
velmi výrazně	0
výrazně	0
dopad je minimální	3
bez ovlivnění	0
nedokážu posoudit	0

Zdroj: řízený rozhovor se starosty mikroregionu Východní Slovácko; březen 2017, vlastní zpracování

5.7) *Hodláte v časovém horizontu pěti let realizovat nějaká další opatření?
Případně z jakých finančních zdrojů?*

V zájmu všech dotázaných starostů je na prvotní realizaci opatření navázat další realizací. Postup realizace vychází z plánu společných zařízení, vypsání dotačních titulů, finančních možností a záměrech Státního pozemkového úřadu, který má také možnost opatření realizovat. Při budoucí realizaci mají starostové v plánu navázat na sousední katastry obcí. Cílem je navázat na vzniklá či plánovaná opatření a docílit tak maximálního výsledku. Pro realizaci opatření hodljí starostové obcí využít všech dostupných státních či evropských dotačních titulů, počítají také se spolufinancováním z rozpočtu obce (Obr. 45.).

Obr. 45: Předpokládané finanční zdroje pro další realizace opatření z plánu společných zařízení

(Zdroj: řízený rozhovor se starosty a manažerem mikroregionu Východní Slovácko; březen 2017, vlastní zpracování)

5.8) *Vidíte v komplexních pozemkových úpravách nějaký problém, nedostatek?
Pokud ano, tak v čem?*

Problém či nedostatek v komplexních pozemkových úpravách starostové vidí v délce trvání celého procesu nebo v poměrně velkých pravomocích většinových vlastníků zemědělské půdy. Jeden ze starostů také uvedl problém v získání církevních pozemků v rámci komplexních pozemkových úprav a v legislativních změnách s tím souvisejících. Žádný další zásadní problém či nedostatek v komplexních pozemkových úpravách starostové neuvodli.

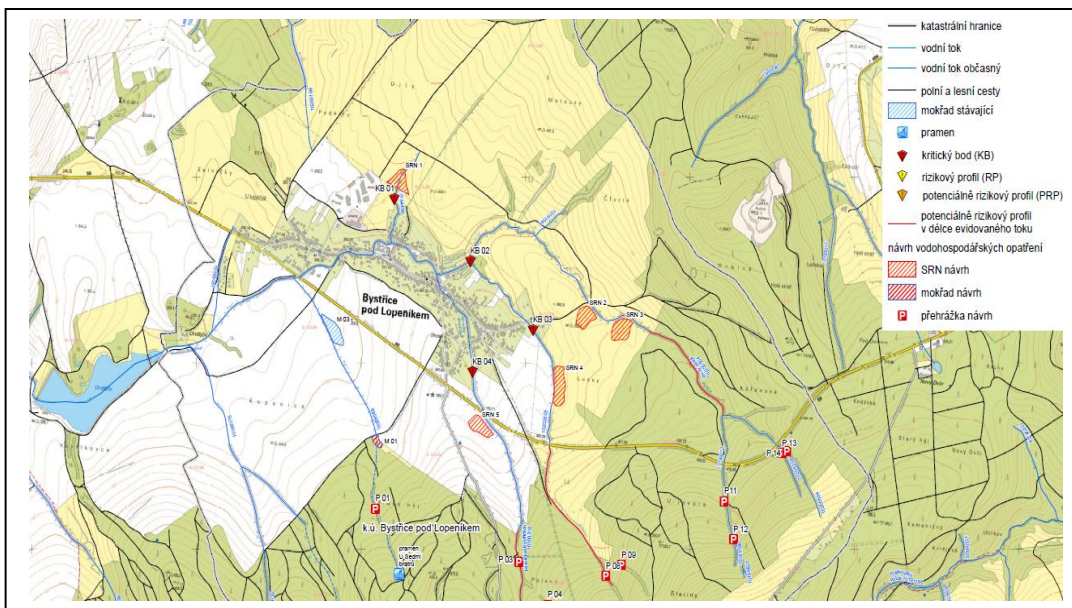
Obce s probíhajícími komplexními pozemkovými úpravami

6) *Probíhají v současné době ve Vaší obci komplexní pozemkové úpravy?*

V polovině obcí mikroregionu Východní Slovácko aktuálně komplexní pozemkové úpravy probíhají. První obcí, kde byly pozemkové úpravy zahájeny, byla obec Nivnice (2012), poté obec Bystřice pod Lopeníkem (2015) a Vlčnov (2015).

6.1) *Jaké byly důvody k zahájení komplexních pozemkových úprav?*

Jako jeden z důvodů zahájení komplexních pozemkových úprav, byla u všech obcí žádost vlastníků nadpoloviční výměry zemědělské půdy. Další důvody již byly v jednotlivých obcích odlišné, patřila mezi ně realizace protipovodňových opatření, protierozních opatření a snaha o zpřístupnění pozemků. Pro obec Nivnici, dle slov starosty, byla zásadní samotná žádost vlastníků pozemků, kteří při zahájení měli a stále mají velký zájem o vyřešení vlastnických vztahů a zpřístupnění pozemků. Realizace protipovodňových či protierozních byly uvedeny jako doplňkové důvody. Dle slov starosty je u uvedení důvodů k zahájení pozemkových úprav potřeba zohledňovat jednotlivé skupiny občanů a jejich zájmy. Jiné důvody k zahájení viděli a stále vidí např. myslivci a jiné důvody soukromí zemědělci. Starosta obce Bystřice pod Lopeníkem jako hlavní důvod k zahájení komplexních pozemkových úprav uvedl realizaci protipovodňových opatření - jedná se o reakci na přívalovou povodeň z roku 2013 (*kapitola 7.3.1 Přívalová povodeň v obci Bystřice pod Lopeníkem*). Až sekundárně byla jako důvod k zahájení uvedena realizace protierozních opatření či zpřístupnění pozemků. V obci Vlčnov byla realizace protipovodňových opatření naopak brána jako druhotná. Dle slov starosty není obec povodní ohrožena. Jako důvod zde byla, kromě žádosti vlastníků nadpoloviční výměry zemědělské půdy, uvedena realizace protierozních opatření a především zpřístupnění pozemků jejich uživatelům. Okolí obce je poměrně hodně zemědělsky využíváno, v obci se nachází zemědělské družstvo. Cílem vedení obce je omezení provozu zemědělské techniky přes intravilán obce. Přehled výše zmíněných důvodů k zahájení komplexních pozemkových úprav v obcích, kde komplexní pozemkové úpravy aktuálně běží, jsou uvedeny na Obr. 48.

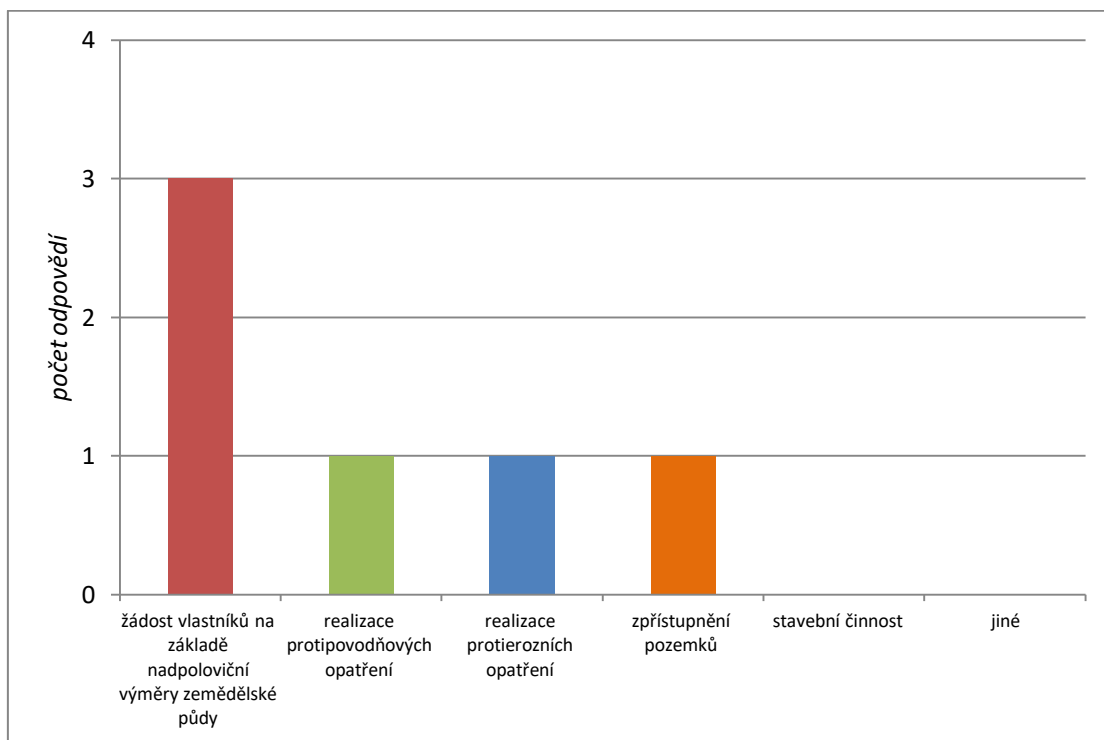

Obr. 46: Návrh vodohospodářských opatření ze studie odtokových poměrů na katastru obce Bystřice pod Lopeníkem

(Zdroj: Bystřice pod Lopeníkem. 2017 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://www.bystricepodlopenikem.cz/>)

Obr. 47: Jedno z míst na katastru obce Bystřice pod Lopeníkem, kde by měl být vybudován protipovodňový poldr (Petráš, 2015)

Obr. 48: Důvody k zahájení komplexních pozemkových úprav (obce s probíhajícími pozemkovými úpravami)

(Zdroj: řízený rozhovor se starosty a manažerem mikroregionu Východní Slovácko; březen 2017, vlastní zpracování)

6.2) Jaké jsou Vaše dosavadní zkušenosti s komplexními pozemkovými úpravami? V jaké fázi se v současné době úpravy nacházejí?

Všichni dotázaní se shodli na dosavadních pozitivních zkušenostech s komplexními pozemkovými úpravami, jednou byly tyto zkušenosti dokonce označeny jako velmi pozitivní (Tab. 11). Každá obec se nachází v rozdílné fázi, dosavadní zkušenosti tím mohou být tedy zkresleny. Starosta obce Nivnice srovnával zkušenosti s pozemkovými úpravami ještě z předchozích volebních období, kdy byl členem zastupitelstva obce s aktuální situací. Srovnával původní hlavní účel pozemkových úprav, který byl zaměřen na vyřešení vlastnických vztahů k pozemkům a jejich sjednocení, s dosavadními výsledky. Podle jeho slov nedošlo až tak k markantnímu snížení počtu pozemků a scelování pozemků, jak se původně předpokládalo. Velký význam dostaly realizace protipovodňových a protierozních opatření, díky kterým obec ztratila poměrně velké množství obecních pozemků. K aktuální fázi starosta připomněl

schválení plánu společných zařízení zastupitelstvem obce Nivnice a tvorbu finální mapy pozemků, kterou má na starost Státní pozemkový úřad. Dle slov starosty má obec za sebou 2/3 z celého procesu, k samotné realizaci prvků z plánu společných zařízení by mělo dojít nejdříve za rok. Starostové obcí Bystřice pod Lopeníkem a Vlčnov se shodli na dosavadních malých zkušenostech s komplexními pozemkovými úpravami. V obou obcích byl tento proces zahájen relativně nedávno, v roce 2015. V obou případech ještě neproběhla jednání s občany, ale pouze s úřady. Dle starostů bude jednání s občany pro tuto otázku zásadní. Starosta oce Bystřice pod Lopeníkem zmínil pozitivní zkušenost s aktivní komunikací s příslušnou pobočkou Státního pozemkového úřadu. Podle slov starosty obce byla v roce 2016 pro katastr obce udělána studie odtokových poměrů, na podzim 2016 byla vybrána projekční firma a aktuálně probíhají geodetické práce a průzkum současného stavu území. V obci Vlčnov je aktuální situace jiná. Průběh komplexních pozemkových úprav je, dle slov starosty obce Vlčnov, výrazně ovlivněn plánovanou výstavbou rychlostní silnice R55, vedoucí z Otrokovic, přes Uherské Hradiště dále na Břeclav. Z důvodu předpokládané rozsáhlé stavební činnosti, které budou předcházet komplexní pozemkové úpravy v dotčených obcích, budou prioritně řešena jiná katastrální území. Pobočka Státního pozemkového úřadu se tak prioritně zaměří na obce, přes jejichž katastry povede plánovaná rychlostní komunikace. V dotčených obcích již byly komplexní pozemkové úpravy zahájeny. V případě obce Vlčnov byly sice také komplexní pozemkové úpravy zahájeny, dosud ale nebylo vypsáno výběrové řízení na projekční firmu. Dle slov starosty obce je prioritní změření pobočky Státního pozemkového úřadu zcela pochopitelné.

Tab. 11: Význam dílčích témat komplexních pozemkových úprav

<i>Jaké jsou Vaše dosavadní zkušenosti s komplexními pozemkovými úpravami?</i>	počet odpovědí
velmi pozitivní	1
spíše pozitivní	2
pozitivní i negativní	0
spíše negativní	0
velmi negativní	0
nedokážu posoudit	0

Zdroj: řízený rozhovor se starosty mikroregionu Východní Slovácko; březen 2017, vlastní zpracování

6.3) Jaký celkový dopad budou podle Vás mít komplexní pozemkové úpravy na rozvoj obce? (Můžete uvést i konkrétní příklady)

Velmi pozitivní dopad komplexních pozemkových úprav na rozvoj je očekáván u všech dotázaných. Jako příklad dopadů bylo uvedeno komplexní řešení vícero problémů, které spolu často navzájem souvisí a které by bylo velmi obtížné řešit jednotlivě. Očekávaná je budoucí snadnější realizace opatření, jelikož bude vyřešeno vlastnictví pozemků. Realizace opatření bude vycházet z plánu společných zařízení, který by podle dotázaných měl být provázán s územním plánem dané obce. Předpokládáno je také budoucí jednodušší získání dotací na realizaci jednotlivých opatření, která budou souviset s rozvojem obcí. Dotazovaní starostové například očekávají po realizaci víceúčelových komunikací rozvoj cykloturistiky a s tím souvisejících služeb. Dopad také vidí ve snížení pohybu zemědělské techniky přes intravilán obce, snížení hluku či prašnosti v obci. Pozitivní dopady jsou předpokládány i u zrealizovaných poldrů, u kterých je kromě protipovodňových funkcí očekáváno také zatraktivnění celého území. U územního systému ekologické stability, protipovodňových či protierozních opatření je očekáván pozitivní krajnotvorný efekt na krajinu CHKO Bílé Karpaty.

Obr. 49: Znázornění hranice CHKO a Biosférické rezervace UNESCO Bílé Karpaty (Petráš, 2015)

6.4) *Jaká společná opatření hodláte realizovat nejdříve? Jaký očekáváte výsledek?*

V obci Nivnice bude jako priorita realizace pátevní sítě víceúčelových zemědělských komunikací, které jsou dle slov starosty obce navrženy tak, aby co nejvíce zamezily provozu zemědělské techniky přes intravilán. Na extravilán obce Nivnice poměrně hodně působí vodní a větrná eroze (Obr. 50). Na řešení eroze a rozdělení rozsáhlých zemědělsky využívaných ploch pomocí systému větrolamů a dalších prvků z územního systému ekologické stability se obec také hodlá prioritně zaměřit. V obci Bystřice pod Lopeníkem bude prioritní výstavba protipovodňových poldrů, na které myslel také územní plán. Mezi další priority byla zařazena realizace víceúčelové zemědělské komunikace, u které je předpokládáno polyfunkční využití. Tato komunikace by měla navazovat na v blízké době vybudovanou část kolem vodní nádrže Ordějov, nacházející se na katastru obce Bánov. Očekávaný výsledek této komunikace by měl být především ve zlepšení stavu současné polní cesty, které je velmi využívána zemědělci, myslivci, rybáři či cyklisty. Po vybudování této cesty by všichni vyjmenovaní tuto komunikaci mohli dále využívat a obec by tak vyřešila více souvisejících problémů. Okamžitý efekt je předpokládán také u realizace pátevní cestní sítě v obci Vlčnov, kde si díky tomu slibují menší zatížení místních komunikací zemědělskou technikou, snížení hluku a prašnosti.

Obr. 50: Vliv vodní eroze na katastru obce Nivnice – ztráta svrchní zeminy (Petráš, 2017)

6.5.) *Budoucí realizovaná společná opatření či pozemky k těmto účelům vyhrazené budou v majetku obce, jak to podle Vás ovlivní hospodaření obce (např. údržba, opravy)? (Můžete uvést i konkrétní příklady)*

Starostů obcí, ve kterých komplexní pozemkové úpravy aktuálně probíhají, jsem se také zeptal na předpokládaný vliv realizace opatření z plánu společných zařízení a následné převedení do majetku obce na hospodaření obce. Dotazovaní vnímají tento vliv relativně podobně. Ve dvou případech je předpokládán minimální dopad, v jednom výrazný. Dle slov starostů je tento vliv úměrný tomu, co se vybuduje. Už při prvotní tvorbě plánu společných zařízení se na toto téma musí brát zřetel. Pokud se obec rozhodne dílčí prvek realizovat, musí do budoucna předpokládat s nějakou údržbou. Každá realizace si dle starostů vyžaduje následnou údržbu, která by ale neměla být pro obec nějaká nestandardní. Jeden ze starostů uvedl výrazný vliv na hospodaření obce až po uplynutí určitého času. Dle starosty lze předpokládat budoucí investice do oprav, což může mít negativní efekt na hospodaření obce.

Tab. 12: Vliv realizovaných opatření na hospodaření obce

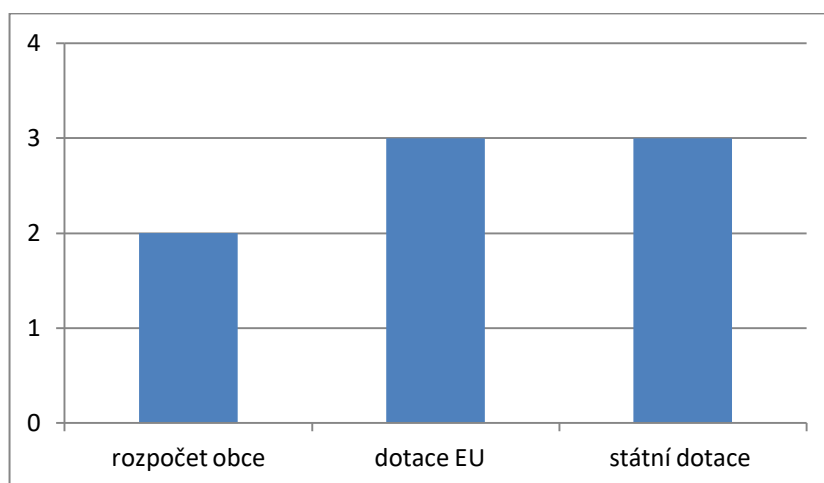
Realizovaná společná opatření či pozemky k těmto účelům vyhrazené budou v majetku obce, jak to ovlivní její hospodaření (např. údržba, opravy)?	počet odpovědí
velmi výrazně	0
výrazně	1
dopad je minimální	2
bez ovlivnění	0
nedokážu posoudit	0

Zdroj: řízený rozhovor se starosty mikroregionu Východní Slovácko; březen 2017, vlastní zpracování

6.6) *Máte v plánu na budoucí prvotní (nejdůležitější) realizaci opatření navázat další realizací? Pokud ano, tak z jakých finančních zdrojů?*

Všechny řešené obce mají v plánu na budoucí prvotní realizaci prvků plánu společných zařízení navázat. Starostové se shodli na důležitosti návaznosti na již vybudovaná opatření, jedině tak dle jejich slov budou tato opatření maximálně účinná

a pro krajinu, obce a její obyvatele přínosná. Pro realizaci dalších opatření hodlají využít především dotační tituly zaměřené na tuto problematiku, a to až už na státní či evropské úrovni. Dotazovaní počítají se spolufinancováním z obecního rozpočtu, primárně ale hodlají využít dotací. Přehled odpovědí souvisejících s finančními zdroji je uveden na Obr. 51.

Obr. 51: Předpokládané finanční zdroje pro další realizace opatření z plánu společných zařízení

(Zdroj: řízený rozhovor se starosty a manažerem mikroregionu Východní Slovácko; březen 2017, vlastní zpracování)

6.7) Vidíte v komplexních pozemkových úpravách nějaký problém, nedostatek?

Pokud ano, tak v čem?

Starostové obcí, kde komplexní pozemkové úpravy aktuálně pobíhají, neshledávají v celém procesu žádný výrazný problém či nedostatek. Naopak, vždy se shodli na výrazně převažujících výhodách nad nevýhodami. Dle starostů je celý proces poměrně dobře legislativně podchycen a řízen odpovědnými lidmi ze Státního pozemkového úřadu, což samo o sobě zvyšuje prevenci vzniku nějakého problému. Drobný problém vidí v obtížné komunikaci s lidmi, neochotě, vzájemném nepochopení a následném ovlivnění celého procesu. Dle starostů obcí to už ale není problém či nedostatek komplexních pozemkových úprav, jako spíš charakter dané komunity, se kterým se musí smířit.

8 Závěr

Komplexní pozemkové úpravy lze na základě studia odborných publikací souvisejících s danou problematikou, získání souvisejících informací a především zhodnocení reálných dopadů na udržitelný rozvoj v praxi, bezpochyby označit za významný nástroj k docílení udržitelného rozvoje venkovského prostoru.

Za základní rozvojový dokument obce je považován územní plán. Dle odborníků, autorů publikací, ale i starostů obcí jsou to právě pozemkové úpravy, které umožní realizovat rozvojové plány uvedené v územním plánu a díky kterým nezůstanou tyto plány pouze na papíře. Svou náplní, významem a rozsahem jsou komplexní pozemkové úpravy zcela nenahraditelnou možností, jak v daném území udržitelně rozvíjet extravilán obce. Význam pozemkových úprav lze zohlednit v různých kategoriích, jelikož může mít na každý zainteresovaný subjekt (obec, vlastníci pozemků a jejich nájemci a katastr nemovitostí) jiné dopady. Na základě získaných informací z řízených rozhovorů lze konstatovat, že hlavní význam obce spatřují ve vyřešení vlastnických vztahů k pozemkům a v realizaci opatření zaručující udržitelný rozvoj venkovského prostoru. V případě vlastníků pozemků a jejich nájemců byl největší přínos shledán v jasném upřesnění vlastnictví pozemků, úpravách tvarů, poloh a výměr pozemků. Hlavním významem pozemkových úprav je pro katastr nemovitostí zcela jistě obnova katastrálního aparátu, vznik digitální katastrální mapy a promítnutí skutečného stavu do katastru nemovitostí.

Starostové obcí mikroregionu Východní Slovácko velmi oceňují průběh řízení o pozemkových úpravách ve smyslu vedení, koordinace a financování celého procesu Státním pozemkovým úřadem. Realizací komplexních pozemkových úprav a prvků z plánu společných zařízení se daným obcím vyřeší či vyřešilo hned několik dílčích problémů, které by byly jednotlivě jen velmi obtížně řešitelné a mnohdy zcela nereálné. Realizované prvky z plánu společných zařízení plní souběžně se svým primárním účelem také další doprovodné funkce, které jen zvýrazňují udržitelnost tohoto nástroje. Velmi oceňováno je také vyřešení vlastnických vztahů pozemků a převedení realizovaných opatření do majetku obce. Starostové obcí tuto skutečnost vítají, neshledávají žádný výrazný vliv na budoucí hospodaření obce. Pozitivní

zkušenosti s komplexními pozemkovými úpravami mají starostové obcí, ve kterých již tyto úpravy proběhly či aktuálně probíhají. Dle dotázaných se jedná o nedoceněný nástroj rozvoje venkova, jehož význam začíná růst až teprve v poslední době. Všichni dotazovaní na danou problematiku velmi podobně nahlíží a shodují se na velkém významu pro obce.

Dle mého názoru je velmi pozitivní, když se původní představy, které přispěly k zahájení komplexních pozemkových úprav, shodují s reálnými výsledky. Jsem rád, že jsem díky diplomové práci mohl získat širší pohled na danou problematiku a že se mi potvrdil můj původní pohled na pozemkové úpravy jako nástroj udržitelného rozvoje venkovského prostoru.

9 Summary

Complex land adjustments, on the basis of professional publication studies dealing with related issues, getting related information and especially the assessment of real impacts on development in practice, can be undoubtedly marked as an important tool to achieve sustainable development of the rural area.

The basic document of the municipality is the territorial plan. The experts, the authors of publications and also Mayors of the villages say, that land adjustments are the tools that enable to realize development plans mentioned in the land use plans. These plans can be realized thanks to the land adjustments and they don't stay just on the paper. Complex land adjustments are irreplaceable option how to develop the extravilan of the village by its content, importance and range. The importance of land adjustments can be taken into accounts in different categories, because it can have a different impact on each subject involved (village, landowners, tenants and the cadastr of property. I think that the main importance for municipalities is in resolving property relations to land and in implementation of the measures guaranteeing sustainable rural development. The advantage for landowners and the tenants is clear specification of land ownership, shape and position adjustment of land area. The main importance of land adjustments for cadastr of property is definitely the renovation of the cadastral apparatus, creation of a digital cadastral map and the projection of the actual state into the cadastr of property.

Mayors of Eastern Slovakia microregions greatly appreciate the course of the proceedings about land adjustments in the sense of leadership, coordination and the financing the entire process by the State Land Office. Several partial issues, which should be difficult to solve or even unsolvable individually, were or will be solved to given municipalities by the implementation of complex modifications from the plan of common facilities. Implemented elements of the plan of common facilities fulfil, together with its primary purpose, additional support functions, which emphasize sustainability of this instrument. Resolving property relations of land and the transfer of the implemented measures into the property of the municipality is also highly appreciated. Mayors of the villages welcome this opportunity and they do not find a

significant impact on the future management of the municipality. Mayors of the villages, where these adjustments have already taken place or are now under way, have positive experience with complex modification. Addressed people evaluate this as an unappreciated tool for rural development and they feel that its significance began to grow recently. They all look very similarly at the issue and they agree that it could have a great importance for the municipalities.

In my opinion it is very positive situation, when original ideas, which have contributed to the initiation of complex land improvements, match the real results. I am glad that, thanks to my diploma project, I could get a wider view of the issue and that I have confirmed my original opinion on land adjustments as an instrument for the sustainable development of rural space.

10 Seznam použité literatury

Literatura

BINEK, J., GALVASOVÁ, I., TOUŠEK, V., VĚŽNÍK, A., KUNC, J., SEIDENGLANZ, D., HALÁSEK, D., ŘEHÁK, S. Venkovský prostor a jeho oživení. 1. vyd. Brno: Georgetown, 2007. 140 s. ISBN 80-251-19-5.

BINEK, J., SVOBODOVÁ, H., CHABIČOVSKÁ, K., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I. Rozvojové možnosti obcí. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010. 52 s. ISBN 978-80-87147-29-0.

BINEK, J., SVOBODOVÁ, H., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I., CHABIČOVSKÁ, K. Synergie ve venkovském prostoru – Aktéři a nástroje rozvoje venkova. 1. vyd. Brno: GaREP Publishing, 2009. 96 s. ISBN 978-80-904308-0-8.

BURIAN, Zdeněk, VÁCHAL, Jan, Jan NĚMEC a Jiří HLADÍK, ed. Pozemkové úpravy. Praha: Consult, 2011. ISBN 80-903482-8-9.

DUMBROVSKÝ, M.: 2004. Pozemkové úpravy. Brno: Akademické nakladatelství CERM s.r.o, Brno.

DUMBROVSKÁ, Michaela. Pozemkové úpravy. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce JUDr. Jana Tkáčiková, Ph.D.

FARINA, Almo. Principles and methods in landscape ecology: toward a science of landscape. Dordrecht: Springer, 2006, xxii, 412 p. Landscape series (Springer (Firm)), v. 3. ISBN 9781402033292.

GALLO, P., KAULICH, K.: 2007. Projektování pozemkových úprav, Praha: Hospodářská komora České republiky.

GALVASOVÁ, I. a kol.: Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. 1. vyd. Brno: Georgetown, 2007. 140 s. ISBN 80-251-20-9.

HLADÍK, J., PIVCOVÁ, J.: 2005. Pozemkové úpravy a ÚSES. Praha: Ministerstvo zemědělství-ústředí pozemkový úřad.

HŮLA, J., JANEČEK, M., KOVAŘÍČEK, P., BOHUSKÁVEK, J.: 2006. Agrotechnical erosion control measures. Praha: VÚMOP, 48 s.

JANEČEK, M. a kol.: 2007. Ochrana zemědělské půdy před erozí. Metodika VÚMOP. Praha: VVÚMOP.

JEŽEK, J. Zemědělská politika a politika rozvoje venkova. In: Wokoun a kol. Regionální rozvoj (Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha: Linde, 2008. 480 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

JONÁŠ, F. a kol.: 1990. Pozemkové úpravy. Praha: Státní zemědělské nakladatelství.

KADLEC, K.: 1992. Pozemkové úpravy v naší historii. Pozemkové úpravy 1.

Koordinace územních plánů a pozemkových úprav: metodický návod. 2. aktualizované vydání. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2015, 36 stran. ISBN 978-80-87147-89-4.

LAPKA, M. CUDLÍNOVÁ, E.: 2005, Perceptions of Ladsapes: Ekológia (Bratislava), Vol. 23, No. 1, p. 170-178.

LIBROVÁ, H. Pestří a zelení: (kapitoly o dobrovolné skromnosti). Vyd. 1. Brno: Veronica, 1994. 218 s. ISBN 80-853681-8-8.

Malý lexikon obcí České republiky - 2016. Český statistický úřad [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2016>

MATUCHA, Bohumil. Kronika 20. století obce Bystřice pod Lopeníkem. Bystřice pod Lopeníkem: Obecní úřad Bystřice pod Lopeníkem, 2005, 212 s. ISBN 80-239-5315-X.

MAS Východní Slovácko. Barevná venkovská harmonie na Východním Slovácku: Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Východní Slovácko pro období 2014–2020. 2014. Dostupné z: <http://masvychodnislovacko.eu/clanky/25/strategie-uzemi-2014-2020/?rok=&mesic=&den=>

MAZÍN, V.A., Jan VÁCHAL a Tomáš KVÍTEK. Postupy a činnosti při projektování pozemkových úprav. Praha: Českomoravská komora pozemkových úprav, Středočeská pobočka, 2007. ISBN 9788073940034.

METODICKÝ NÁVOD K PROVÁDĚNÍ POZEMKOVÝCH ÚPRAV: (aktualizovaná verze k 1. 1. 2016). Praha: Ministerstvo zemědělství, 2010.

NOVÁČEK, Pavel. Udržitelný rozvoj. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, 430 s. ISBN 978-80-244-2795-9.

PAVELKOVÁ, Hana. Vývoj krajiny po provedených pozemkových úpravách – teorie a praxe. Brno, 2013. Diplomová práce. Mendlova univerzita v Brně. Vedoucí práce Mgr. Ing. Hana Vavrouchová, Ph.D.

PERLÍN, R. (2009): Vymezení venkovských obcí v Česku. Obec a finance, 2009, č. 2, s. 38 – 42.

Pozemkové úpravy "krok za krokem": podpořeno z Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013. Praha: Ministerstvo zemědělství, Odbor Řídící orgán PRV ve spolupráci s Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy, 2015. ISBN 978-80-7434-228-8.

Pozemkové úpravy: nástroj pro udržitelný rozvoj venkovského prostoru. 2., aktualiz. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2011, 28 s. ISBN 978-80-7084-944-6.

Rozvoj cykloturistiky a výstavba cyklistické infrastruktury v obci Bystřice pod Lopeníkem. Olomouce, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Doc. RNDr. Václav Toušek, CSc.

SKLENIČKA, P.: 2003. Základy krajinného plánování. Praha: Naděžda Skleničková.

STEJSKALOVÁ, D., NOVOTNÝ, I.: 2008. Metodika krajinného plánu. Brno: VÚMOP.

STŘÍBRNÁ, M. Venkovská turistika a agroturistika. Praha: Profi Press, 2005. 65 s.

STŘÍTECKÝ, L., DOLEŽAL, P., DOUBRAVA, D., MARCIÁN, F., MARTÉNEK, J., PAPOUŠEK, J.: 2010. Technický standart plánu společných zařízení v pozemkových úpravách. Praha: Ministerstvo zemědělství – Ústřední pozemkový úřad.

SVOBODOVÁ, Hana a Antonín VĚŽNÍK. Úvod do geografie venkova. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6943-5.

SVOBODOVÁ, H. Faktory rozvoje venkova v podmínkách České republiky. Rigorózní práce. Brno: Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, 2009.

SVOBODOVÁ, H., KONEČNÝ, O., BINEK, J., CHABIČOVSKÁ, K., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I., VĚŽNÍK, A., HYNEK, A. Synergie ve venkovském prostoru. 1. vyd. Brno: GaREP, spol. s r.o., 2011. 114 s. ISBN 978-80-904308-8-4.

TOMAN, F: 2006. Historický vývoj pozemkových úprav v českých zemích. Pozemkové úpravy 58.

VOŠTA, Milan. Udržitelný rozvoj venkovského prostoru České republiky v kontextu nástrojů Evropské unie. Acta Oeconomica Pragensia, 2010, 18.5: 20-34.

WOKOUN, R., MATES, P.: Management regionální politiky a reforma veřejné správy. 1. vyd. Praha: Linde, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.

WOODS, M. Rural Geography: processes, responses and experiences in rural restructuring. 1. vydání, London: SAGE, 2005. 330 s.

Internetové zdroje

Bystřice pod Lopeníkem: oficiální stránky obce [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.bystricepodlopenikem.cz/>

Dotace: Program rozvoje venkova 2014-2020 [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/>

Korytná: oficiální stránky obce [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.korytna.cz/>

MAS Východní Slovácko [online]. 2011 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.masvychodnislovacko.eu/>

Ministerstvo zemědělství: eAGRI [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/>

Nivnice: oficiální stránky obce [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.nivnice.cz/>

Obec Bánov [online]. 2014 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.banov.cz/>

Oficiální stránky Informačního systému místní Agendy 21 [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://ma21.cenia.cz/%C3%9Avod/tabid/39/language/cs-CZ/Default.aspx>

Operační program Životní prostředí [online]. 2015 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.opzp.cz/>

Pozemkové úpravy [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/PU/Prehled/>

Resort Životního prostředí: Místní Agenda 21 (MA21) [online]. 2012 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www1.cenia.cz/www/ma21>

Státní pozemkový úřad [online]. 2014 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.spucr.cz/>

Suchá Loz [online]. 2011 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.suchaloz.cz/>

Vlčnov: oficiální stránky obce [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.vlcnov.cz/>